

SGS QUALIFOR
(Associated Documents)

Number: **AD 33-LT-06**

Version Date: **25 July 2011**

Page: **1 of 85**

Approved by: **Gerrit Marais**

SGS QUALIFOR

FOREST MANAGEMENT STANDARD FOR LITHUANIA

LIETUVAI SKIRTAS MIŠKŲ TVARKYMO STANDARTAS

2011

This checklist presents the SGS Qualifor standard for forest certification against the FSC Principles and Criteria. This standard forms the basis for:

- Scoping assessment
- Certification assessment
- Surveillance assessment
- Information to stakeholders on the assessment criteria used by SGS Qualifor

Šiame kontroliniame sąrašė yra pateikiamas „SGS Qualifor“ standartas, skirtas miškų sertifikavimui pagal Miškų valdymo tarybos (Forest Stewardship Council - FSC) principus ir kriterijus. Šis standartas sudaro pagrindą tokiai veiklai:

- Apimties įvertinimas
- Sertifikavimo įvertinimas
- Priežiūros įvertinimas
- Suinteresuotosioms šalims teikiama informacija apie „SGS Qualifor“ naudojamus vertinimo kriterijus

PHYSICAL ADDRESS FIZINIS ADRESAS		International Tarptautinis	Local Vietinis
			SGS QUALIFOR 58 Melvill Road Booyens South Africa,
CONTACT KONTAKTINIS ASMUO	Person:	Gerrit Marais	Zbigniew Suchodolski
	Telephone:	+27 (0)11 681 2500	+48-58-661 07 00
	Email:	forestry@sgs.com	zbigniew.suchodolski@sgs.com
	Web address:	WWW.SGS.COM/FORESTRY	www.pl.sgs.com

CHANGES SINCE THE PREVIOUS VERSION OF THE STANDARD
PAKEITIMAI NUO ANKSTESNĖS STANDARTO VERSIJOS

Section / Skyrius	Change / Pakeitimas	Date / Data
Throughout the standard Visame standarte		25th of July, 2011 2011 m. liepos 25 d.

ADAPTATION OF STANDARD TO MEET LOCAL REQUIREMENTS AND THRESHOLDS STANDARTO PRITAIKYMAMS VIETINIAMS REIKALAVIMAMS IR RIBINĒMS VERTĒMS

The objective of local adaptation of the SGS Qualifor standard is to:

- i. identify any aspects of the standard that may be in conflict with legal requirements in the area in which the standard is to be used, and if such a conflict is identified shall evaluate it for the purposes of certification in discussion with the involved or affected parties. Conflict only occurs where a legal obligation *prevents the implementation* of some aspect of the generic standard. It is not considered a conflict if the requirements of the generic standard exceed the minimum requirements for legal compliance;
- ii. identify any aspects of its generic standard, which specify performance thresholds lower than the minimum legal requirement in the country concerned. If any such differences are identified the relevant thresholds shall be modified to ensure that they meet or exceed the minimum national requirements.
- iii. add specific indicators (with appropriate means of verification if required) and/or cross-references to the identified documentation to evaluate compliance with key requirements of the national and local forest laws, administrative requirements and multi-lateral environmental agreements related to the FSC Principles 1 - 10.
- iv. take account of the national context with regards to forest management;
- v. take account of national environmental, social and economic perspectives;
- vi. ensure that the standard is applicable and practical in the country concerned;
- vii. ensure that the standard is applicable and practical to the size and intensity of management of the Forest Management Unit concerned;
- viii. address specific issues that are of general concern to any stakeholder group in the country concerned.

SGS QUALIFOR is not required to seek or develop a consensus with regard to the modification of our generic standard. SGS Qualifor will however make meaningful accommodation of stakeholder concerns and will be guided in this by:

- i. our knowledge of the indicators and means of verification that have been included in other, FSC-accredited, regional, national or sub-national standards, with regard to the issues raised;
- ii. advice provided in writing by the FSC National Initiative in the country concerned as to the likelihood that a proposed modification would have the support of the majority of the members of each chamber of an FSC working group active in that country;
- iii. advice provided in writing by an FSC Regional Office covering the country concerned, as to the likelihood that a proposed modification would have the support for the majority of FSC members of each chamber in the region.
- iv. the scale and intensity of forest management.

SGS QUALIFOR should be able to demonstrate that the requirements of the locally adapted generic standard are broadly in line with the requirements of other FSC-accredited national standards applicable to similar forest types in the region, and with any guidance received from an FSC National Initiative in the country concerned.

SGS Qualifor is not required to make further changes to the locally adapted standard used for an evaluation during the period of validity of the certificate except as necessary to bring it into compliance with any FSC Policies, Standards, Guidance or Advice Notes subsequently approved by FSC.

„SGS Qualifor“ standarto vietinio pritaikymo tikslas yra:

- ix. nustatyti visus standarto aspektus, kurie galėtų prieštarauti vietos reikalavimams toje srityje, kurioje standartą numatoma taikyti ir, jei tokie prieštaravimai būtų nustatyti, jį įvertinti sertifikavimo tikslams diskusijų su susijusiomis ar paveiktomis šalimis metu. Prieštaravimai atsiranda tik tada, kai teisinė prievolė *neleidžia įgyvendinti* kai kurių bendrinio standarto aspektų. Jei bendrinio standarto reikalavimai viršija minimalius teisinius reikalavimus, toks viršijimas nėra laikoma prieštaravimu;
- x. nustatyti visus šio bendrinio standarto aspektus, kurie numato už aptariamoje šalyje galiojančius minimalius teisinius reikalavimus žemesnes ribines vertes. Jei yra nustatomi tokie skirtumai, atitinkamos ribinės vertės turi būti pakeistos tam, kad jos atitiktų arba viršytų šalyje galiojančius minimalius reikalavimus.
- xi. įterpti konkrečius rodiklius (kartu su reikiamomis kontrolės priemonėmis, jei tai reikalinga) ir (arba) dalines nuorodas į nurodytą dokumentą tam, kad būtų galima įvertinti, ar yra laikomasi pagrindinių nacionalinių ir vietinių miškų įstatymų reikalavimų, administracinių reikalavimų ir su FSC 1 – 10 principais susijusių daugiašalių aplinkosauginių susitarimų
- xii. atsižvelgti į dabartinę šios šalies situaciją miškų valdymo srityje
- xiii. atsižvelgti į nacionalines aplinkosaugines, socialines ir ekonomines perspektyvas;
- xiv. užtikrinti, kad standartas būtų taikytinas ir praktiškai galėtų būti įgyvendintas atitinkamoje šalyje.
- xv. užtikrinti, kad standartas būtų taikytinas ir praktiškai galėtų būti įgyvendintas atsižvelgiant į atitinkamo miško valdymo vieneto dydį ir intensyvumą;
- xvi. spręsti konkrečius klausimus, kurie yra svarbūs bet kuriai atitinkamos šalies suinteresuotųjų šalių grupei.

Nereikalaujama, kad SGS QUALIFOR ieškotų ar surastų konsensusą mūsų bendrinio standarto pataisų prasme, tačiau „SGS Qualifor“ didele dalimi atsižvelgs į suinteresuotosioms šalims rūpimus dalykus ir šioje srityje remsis:

- v. mūsų žiniomis apie rodiklius ir kontrolės priemones, kurios buvo įtrauktos į kitus FSC akredituotus ir su pateiktais klausimais susijusius regioninius, nacionalinius ir subnacionalinius standartus;
- vi. atitinkamos šalies FSC nacionalinės iniciatyvos raštu pateiktais patarimais, susijusiais su galimybe, jog siūlomas pataisas rems dauguma toje šalyje veikiančios FSC darbo grupės kiekvienos kolegijos narių;
- vii. FSC regioninio skyriaus raštu pateiktais aptariamai šaliai skirtais patarimais, kuriuose numatoma galimybė, jog siūlomas pataisas parems dauguma to regiono kiekvienos kolegijos FSC narių;
- viii. miškotvarkos apimtimis ir intensyvumu.

SGS QUALIFOR turi sugebėti įrodyti, kad prie vietos sąlygų pritaikyto bendrinio standarto reikalavimai bendrąja prasme atitinka kitų FSC akredituotų panašių tipų miškams taikomų nacionalinių standartų reikalavimus ir visas iš atitinkamos šalies FSC nacionalinės iniciatyvos gautas gaires.

Nėra reikalaujama, kad „SGS Qualifor“ padarytų kokius nors tolesnius vietos sąlygoms pritaikyto standarto, naudojamo vertinimui sertifikato galiojimo laikotarpiu, pakeitimus, išskyrus tokius, kurie yra būtini tam, kad jis atitiktų FSC vėliau patvirtintą FSC politiką, standartus, nurodymus ir patarimus.

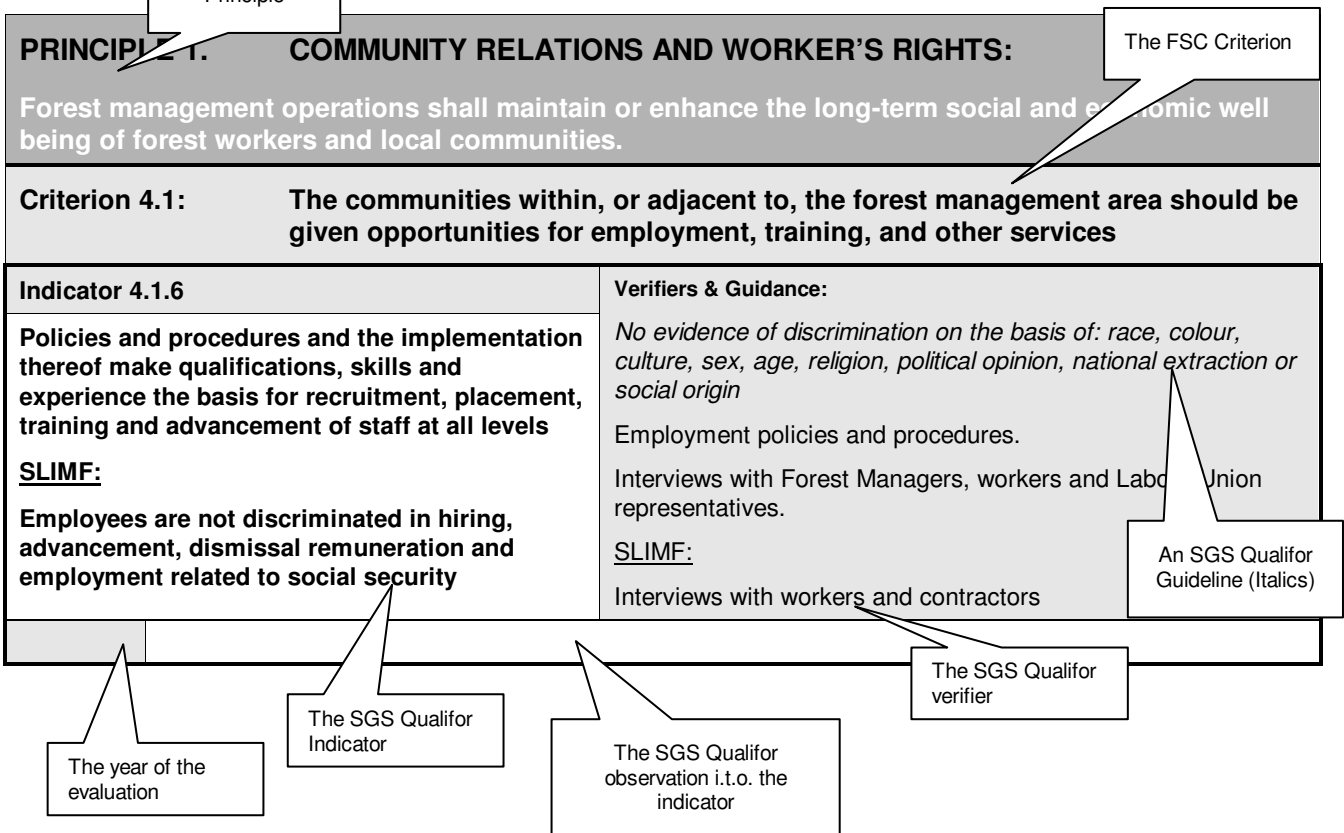
LAYOUT OF THE STANDARD

STANDARTO STRUKTŪRA

The standard follows the FSC Principles and Criteria of Forest Stewardship (January, 2000). The Standard is divided into 10 sections, each corresponding to one of the FSC principles with the criteria listed underneath each principle. Refer to the diagramme on the next page for further clarification.

Each page of the standard is divided into 3 columns. The standard also serves as the checklist that is used during an assessment and for every criterion the following is provided:

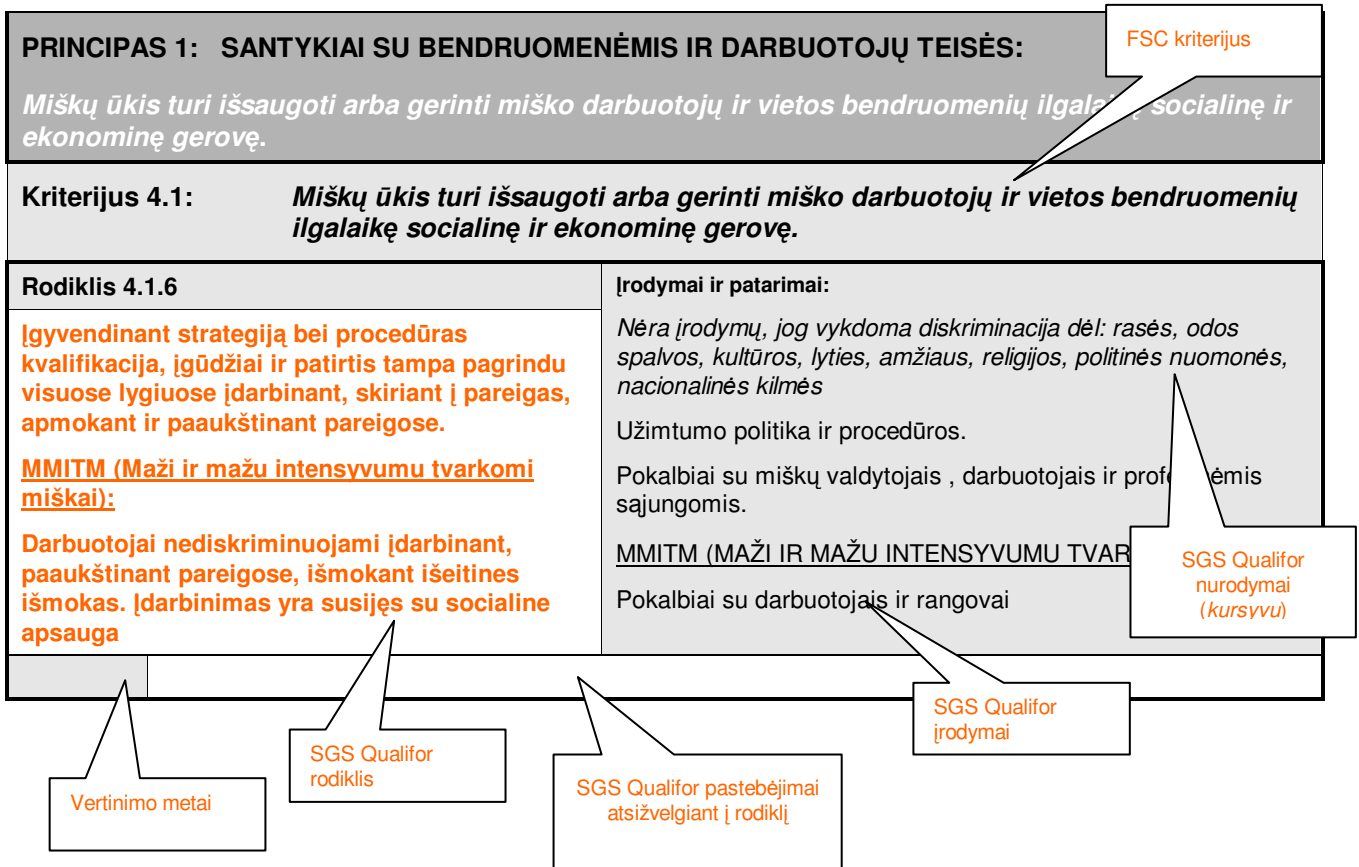
The Qualifor Requirement: Indicator	This outlines the norm or indicators that Qualifor requires for compliance with the specific FSC criterion. A potential source of information or evidence that allows an auditor to evaluate compliance with an indicator. Some indicators make a distinction between the requirements for “normal” forests and SLIMF operations (Small and Low Intensity Managed Forests).
Verifiers	Verifiers are examples of what the SGS assessor will look for to ascertain if the specific norm or indicator has been met. This list is not exhaustive and the assessor may use other means of verifying the relevant indicator.
Guidance	Guidance is written in <i>italics</i> and assists the assessor in understanding the requirement of the specific indicator.

Standartas parengtas pagal FSC miškų valdymo principus ir kriterijus (2000 m. sausio mėn.) Standartas susideda iš 10-ies skyrių, kiekvienas iš jų atitinka vieną iš FSC principų ir prie kiekvieno principo yra išvardijami kriterijai. Tolesni paaiškinimai pateikiami kitoje lapo pusėje esančioje diagramoje.

Kiekvienas standarto puslapis padalintas į 3 stulpelius. Standartas taip pat yra kontrolinis sąrašas, kuris yra naudojamas vertinimo metu. Kiekvienam kriterijui yra pateikiama tokia informacija:

Qualifor reikalavimas: rodikliai	Čia glaustai išdėstoma norma arba rodikliai, kurie pagal „Qualifor“ reikalavimus turi atitikti konkretų FSC kriterijų. Potencialus informacijos šaltinis, arba įrodymai, kurie auditoriui leidžia įvertinti, ar rodiklio yra laikomasi. Kai kurie rodikliai numato skirtingus reikalavimus: Vienus „normaliems“ miškams, kitus mažiems ir mažu intensyvumu tvarkomiems miškams (MMITM, angl. Small and Low Intensity Managed Forests, SLIMF).
Įrodymai	Įrodymai yra pavyzdžiai, kurie parodo, į ką SGS vertintojas atkreips dėmesį norėdamas nustatyti, ar yra laikomasi konkrečios normos ar rodiklio. Šis sąrašas nėra pilnas ir vertintojas gali taikyti kitas atitinkamo rodiklio laikymosi kontrolės priemones.
Rekomendacijos	Patarimai yra pateikiami <i>kursyvu</i> ir vertintojui padeda perprasti konkretaus rodiklio reikalavimus.

THE STANDARD

STANDARTAS

PRINCIPLE 1.COMPLIANCE WITH LAWS AND FSC PRINCIPLES:

Forest management shall respect all applicable laws of the country in which they occur and international treaties and agreements to which the country is a signatory, and comply with all FSC Principles and Criteria

PRINCIPAS 1: ĮSTATYMŲ BEI FSC PRINCIPŲ LAIKYMASIS:

Miškų ūkio veikla turi būti vykdoma vadovaujantis visais šalies įstatymais, tarptautiniais susitarimais bei sutartimis, kurias ta šalis pasirašiusi, bei turi atitikti visus FSC principus ir kriterijus.

Criterion 1.1 Forest management shall respect all national and local laws and administrative requirements

Kriterijus 1.1 Miškų ūkis turi gerbti visus nacionalinius ir vietinio lygmens teisės aktus bei valstybinės administracinės sistemos reikalavimus

<p>Indicator/Rodiklis 1.1.1</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>There is no evidence of significant non-compliance with all national and local laws and administrative requirements</p> <p>Nėra įrodymų dėl žymių neatitikimų bet kokiems nacionaliniams teisės aktams bei administraciniam reikalavimams</p>	<p>Interviews with and information supplied by regulatory authorities, other stakeholders and Forest Managers.</p> <p>Control of required legal documentation. policies, operational procedures and standards demonstrate compliance with requirements.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su reguliavimo įstaigomis, valdžios atstovais, kitomis suinteresuotomis šalimis ir miškų valdytojais ir jų pateikta informacija,</p> <p>Reikiamo teisinio dokumento kontrolė. Strategija, darbo tvarka ir standartai parodo, ar yra laikomasi reikalavimų.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.1.2</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>Forest managers shall demonstrate awareness and compliance with relevant codes of practice, operational guidelines and other accepted norms or agreements.</p> <p>Miškų valdytojai turi būti susipažinę ir taikyti atitinkamus praktikos kodeksus, veiklos gaires ir kitas priimtas normas ar sutartis.</p>	<p>Interviews with Forest Managers and field observations.</p> <p>List of applicable laws, regulations and national guidelines.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir Stebėjimas darbo vietoje.</p> <p>Taikytinų įstatymų, reglamentų ir nacionalinių gairių sąrašas.</p>

Criterion 1.2	All applicable and legally prescribed fees, royalties, taxes and other charges shall be paid
Kriterijus 1.2	Turi būti mokami visi privalomi mokesčiai
Indicator/Rodiklis 1.2.1	Verifiers & Guidance:
There is evidence that required payments have been made	Invoices, tax returns, receipts.
Įrodyta, kad atlikti reikalingi mokėjimai	Interviews with and information supplied by regulatory authorities and other stakeholders.
	No evidence of non-payment
	Įrodymai ir patarimai:
	Sąskaitos, mokesčių deklaracijos, kvitai.
	Pokalbiai su reguliavimo įstaigomis bei kitomis suinteresuotomis šalimis bei jų pateikta informacija.
	Nėra įrodymų apie nemokėjimą.
Indicator/Rodiklis 1.2.2	Verifiers & Guidance:
Provision has been made to meet the costs of future fees	Specific provisions in financial planning and long-term budgets.
Numatytos lėšos būsimiems mokesčiams	Įrodymai ir patarimai:
	Konkrečios finansinio planavimo ir ilgalaikio biudžeto nuostatos.
Criterion 1.3	In signatory countries, the provisions of all the binding international agreements such as CITES, ILO conventions, ITTA, and Convention on Biological Diversity, shall be respected.
Kriterijus 1.3	Tarptautinius susitarimus, pavyzdžiui, CITES (Convention on International Trade in Endangered Species - Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinė prekybos konvencija), ILO (International Labour Organization – Tarptautinė darbo organizacija) konvencijas, ITTA (International Tropical Timber Agreement - Tarptautinis tropinės medienos susitarimas) ir Biologinės įvairovės konvencijas, pasirašiusios šalys turi gerbti visų šių tarptautinių susitarimų reikalavimus.
Indicator/Rodiklis 1.3.1	Verifiers & Guidance:
There is awareness and implementation of the requirements of the Convention of International Trade in Endangered Species (CITES) and controls in place to ensure continuing compliance with such	Interviews with Forest Managers
Yra žinomi ir įgyvendinami Nykstančių laukinių faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) reikalavimai bei kontroliuojama, kad visą laiką jų būtų laikomasi	Operational documentation
	Required licenses are in place
	Įrodymai ir patarimai:
	Pokalbiai su miškų valdytojais
	Gamybiniai dokumentai
	Yra gautos reikiamos licencijos
Indicator/Rodiklis 1.3.2	Verifiers & Guidance:
Forest Managers are aware of the requirements and have implemented controls to ensure continuing compliance with the International Labour Organisation (ILO) conventions that apply to their operations. ILO 87 and 98 are minimum requirements for certification.	Interviews with Forest Managers, workers, contractors, labour unions and regulatory authorities.
	Review of policies, procedures and personnel records.
	Įrodymai ir patarimai:
	Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais, rangovais,

<p>Miškų valdytojai žino reikalavimus ir įgyvendina kontrolę, kad būtų laikomasi Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) konvencijų, kurios taikomos jų veiklai. ILO 87 ir 98 – tai minimalūs reikalavimai sertifikavimui.</p>	<p>profesinėmis sąjungomis ir kontrolės valdžios atstovais. Strategijų ir procedūrų apžvalga ir darbuotojais protokolai.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.3.3</p> <p>Forest Managers are aware of the requirements and have implemented controls to ensure continuing compliance with ITTA.</p> <p>Miškų valdytojai yra susipažinę ir kontroliuoja, kad visą laiką būtų laikomasi ITTA.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, regulatory authorities and other stakeholders. Review of policies, procedures and records</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , kontrolės valdžios atstovais ir suinteresuotomis šalimis. Strategijos bei procedūrų apžvalga ir protokolai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.3.4</p> <p>Forest Managers are aware of the requirements and have implemented controls to ensure continuing compliance with the International Biodiversity Convention.</p> <p>Miškų valdytojai žino ir kontroliuoja Tarptautinės bioįvairovės konvencijos reikalavimų taikymą</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, regulatory authorities and other stakeholders. Review of policies, procedures and records.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , kontrolės valdžios atstovais ir suinteresuotomis šalimis. Strategija, procedūros ir protokolai.</p>
<p>Criterion 1.4 Conflicts between laws, regulations and the FSC Principles and Criteria shall be evaluated for the purposes of certification, on a case-by-case basis, by the certifiers and the involved or affected parties</p> <p>Kriterijus 1.4 Sertifikuojant atsirandantys neatitikimai tarp įstatymų ir kitų teisės aktų bei FSC principų ir kriterijų kiekvienu atskiru atveju turi būti nagrinėjami sertifikautojų bei suinteresuotų subjektų.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 1.4.1</p> <p>Any identified conflicts are brought to the attention of SGS and involved or affected parties</p> <p>Apie bet kokius nustatytus konfliktus pranešama SGS ir dalyvaujančioms ar paveiktoms šalims</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>SGS will assess the conflict and advise on resolution thereof, where such were possible.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers and other stakeholders.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>SGS įvertins konfliktą ir teiks patarimus dėl jo išsprendimo, kai tai yra įmanoma.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir suinteresuotomis šalimis</p>
<p>Criterion 1.5 Forest management areas should be protected from illegal harvesting, settlement and other unauthorised activities</p> <p>Kriterijus 1.5 Miškų plotai, kuriuose vykdoma ūkinė veikla, turi būti apsaugoti nuo nelegalių kirtimų, statybų ir kitos nelegalios veiklos.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 1.5.1</p> <p>Forest Managers have taken reasonable measures to monitor, identify and control illegal</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Field observations show no damage from unauthorised or illegal activities</p>

<p>harvesting, settlement and other unauthorised activities.</p> <p>Miško valdytojai yra ėmęsi tinkamų priemonių nelegalaus kirtimo, statybų ir kitos neleistinos veiklos stebėsenai, išaiškinimui ir kontrolei.</p>	<p>Manager's explanation of protection/ prevention activities e.g. signs, gates, patrols, etc</p> <p>Copies of reports made to the authorities of problem activities</p> <p>Boundaries are known to the manager and local communities and are easily identified in the field.</p> <p>Boundaries are marked in areas where there is a high risk of encroachment.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Patikrinus natūroje nebuvo rasta jokių be leidimo atliekamos ar neteisėtos veiklos įrodymų.</p> <p>Vadovo paaiškinimai apie apsaugos/prevencinę veiklą, pvz. apie ženklus, užkardas, patruliavimą ir t.t.</p> <p>Valdžios institucijoms pateiktų ataskaitų apie probleminę veiklą kopijos</p> <p>Miško valdytojas ir vietinės bendruomenės žino ribas, jos yra aiškiai pažymėtos vietoje.</p> <p>Ribas yra pažymėtos tose vietose, kur yra didelis pažeidimo pavojus.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.5.2</p> <p>There are adequate personnel and surveillance resources to control such activities</p> <p>Tokiai veiklai kontroliuoti yra paskirtas atitinkamas personalas ir ištekliai priežiūrai</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Field observations provide no evidence of ongoing illegal activities</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Vietoje atliktų patikrinimų metu nebuvo nustatyta jokių šiuo metu vykdomos neteisėtos veiklos įrodymų.</p>
<p>Criterion 1.6</p> <p>Forest managers shall demonstrate a long-term commitment to adhere to the FSC Principles and Criteria</p> <p>Kriterijus 1.6</p> <p>Miškų valdytojai turi pateikti ilgalaikius pasižadėjimus tvirtai laikytis FSC principų ir kriterijų.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 1.6.1</p> <p>There is a publicly available policy endorsed by the owner/most senior management explicitly stating long term commitment to forest management practices consistent with the FSC Principles and Criteria</p> <p>Yra viešai prieinama savininko/vyriausiojo valdytojo pasirašyta strategija, kurioje aiškiai nurodomas ilgalaikis įsipareigojimas laikytis miškų tvarkymo praktikos, atitinkančios Miškų valdymo tarybos (FSC) principus ir kriterijus</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Written policy with appropriate statement is available</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Galima gauti raštišką politikos dokumentą su atitinkamu pareiškimu.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.6.2</p> <p>The policy is communicated throughout the organisation (including to contractors) and to external stakeholders</p> <p>Strategija žinoma visoje organizacijoje (įskaitant rangovus) ir kitoms suinteresuotoms</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and stakeholders.</p> <p>Evidence of distribution of policy to stakeholders.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , darbuotojais ir suinteresuotomis</p>

<p>šalims</p>	<p>šalims.</p> <p>Yra įrodymų, jog politikos nuostatos buvo išplatintos suinteresuotoms šalims</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.6.3</p> <p>Where the owner/manager has some responsibility for forest lands not covered by the certificate, then there is a clear long term commitment to managing all forests in the spirit of the FSC P&C</p> <p>Ten kur savininkas/valdytojas yra atsakingas už miško žemę, kurios neapima sertifikatas, tuomet turi būti aiškus ilgalaikis pasiryžimas valdyti visus miškus pagal FSC principų ir kriterijų dvasią.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>The applicant for certification must make a full disclosure of all forest areas over which the applicant has some responsibility, whether as owner (including share or partial ownership), manager, consultant or other responsibility. The disclosure shall be documented in the main assessment report. You must record full details of ownership, forest name, type, area and location for each such forest. This information must be made available to stakeholders as part of the consultation process.</i></p> <p><i>When the evaluation does not include all the forest areas in which the applicant is involved, the applicant must explain the reasons for this, and the reasons must be documented in the main assessment report.</i></p> <p>Evidence of such other forest lands.</p> <p>Policies</p> <p>Interviews with Forest Managers.</p> <p>Field inspection</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Paraišką sertifikavimui pateikęs asmuo turi pilnai nurodyti visus miško plotus už kuriuos pareiškėjas yra nors kiek atsakingas kaip savininkas (įskaitant dalinę nuosavybę), miško valdytojas, konsultantas, arba kaip nors kitaip. Informacijos atskleidimas turi būti dokumentais pavirtinas pagrindinėje vertinimo ataskaitoje. Jūs privalote įregistruoti smulkia informaciją apie nuosavybę, miško pavadinimą, tipą, plotą ir kiekvieno tokio miško vietą. Ši informacija turi būti prieinama suinteresuotiesiems šalims konsultacijų proceso metu. Kai vertinimas neapima visų su pareiškėju susijusių miško teritorijų, pareiškėjas turi paaiškinti tokio neįtraukimo priežastis ir pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti nurodyti tokias priežastis pagrindžiantys dokumentai.</i></p> <p>Kitų tokių miško plotų įrodymai.</p> <p>Strategijos</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais.</p> <p>Patikrinimai natūroje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 1.6.4</p> <p>Management of forest areas identified under 1.6.4 complies with the latest FSC Partial Certification Policy</p> <p>1.6.4 punkte nurodytų miško vietovių valdymas atitinka naujausią dalinio FSC sertifikavimo politiką</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, policies, procedures and field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, strategijos, procedūros ir stebėjimai darbo vietose.</p>

PRINCIPLE 2. TENURE AND RIGHTS RESPONSIBILITIES:

Long-term tenure and use rights to the land and forest resources shall be clearly defined, documented and legally established.

PRINCIPAS 2: NUOSAVYBĖS IR NAUDOJIMO TEISĖ BEI ATSAKOMYBĖ:

Ilgalaikė žemės ir miško išteklių nuosavybės ir naudojimo teisė turi būti griežtai apibrėžta, įforminta dokumentais ir juridškai įteisinta.

Criterion 2.1 Clear, long-term tenure and forest use rights to the land (e.g. land title, customary rights or lease agreements) shall be demonstrated

Kriterijus 2.1 Turi būti aiškiai nustatyta ilgalaikio miško naudojimo teisė (pavyzdžiui, valdos priklausomybė, teisė naudotis valda ar nuomos sutartis).

Indicator/Rodiklis 2.1.1

Clear evidence of long-term forest use rights to the land shall be demonstrated

Būtina pateikti aiškius ilgalaikio miško žemės naudojimo teisių įrodymus

Verifiers & Guidance:

Documentation with appropriate legal status.

Maps clearly indicating the boundaries of the FMU.

Įrodymai ir patarimai:

Atitinkamą juridinį statusą turinčių dokumentų pateikimas

Žemėlapiai, kuriuose būtų aiškiai pažymėtos miško valdymo vienetų ribos.

Indicator/Rodiklis 2.1.2

The FMU is committed to long-term forest management of at least one rotation length or harvest cycle.

Miško valdymo vienetas (MVV) užsiims ilgalaikiu miško valdymu bent vieną rotacijos ar kirtimo ciklą.

Verifiers & Guidance:

Policies and management plans make clear reference to management objectives that support this indicator.

Įrodymai ir patarimai:

Politika ir miško tvarkymo planai (miškotvarkos projektai) aiškiai nurodo į šį rodiklį pagrindžiančius valdymo tikslus.

Indicator/Rodiklis 2.1.3

Where the Forest Manager does not have legal title, the owner/government does not impose constraints that prevent compliance with the SGS Qualifor standard or the objectives of the management plan.

Jei miško valdytojas neturi juridinių teisių, savininkas/vyriausybė netaiko apribojimų, neleidžiančių atitikti SGS standartui ar tvarkymo plano uždaviniams.

Verifiers & Guidance:

Provisions in agreement for tenure.

FMU management plans.

FMU long term strategies.

Įrodymai ir patarimai:

Naudojimo susitarimo nuostatos.

MVV Miškotvarkos projektai.

MVV ilgalaikė strategija.

<p>Criterion 2.2</p> <p>Kriterijus 2.2</p>	<p>Local communities with legal or customary tenure or use rights shall maintain control, to the extent necessary to protect their rights or resources, over forest operations unless they delegate control with free and informed consent to other agencies.</p> <p>Vietinės bendruomenės, turinčios juridines ar paprotines valdymo bei naudojimo teises, privalo kontroliuoti miško darbus tiek, kiek tai būtina, siekiant apsaugoti jų teisę išlaikyti miško išteklių ar darbų kontrolę, išskyrus tuos atvejus, kai šios bendruomenės laisva valia ir viešai kontrolę perduoda kitiems naudotojams.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 2.2.1</p> <p>All existing legal or customary tenure or use rights that local communities have within the FMU shall be documented and mapped</p> <p>Visos esamos juridinės ar paprotinės valdymo ar naudojimo teisės, kurias vietos bendruomenės turi MVV, turi būti registruotos ir joms sudaryti žemėlapiai</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Documentation showing acknowledgement by forest management of such agreements and maps.</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with local community representatives.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentai, parodantys miškotvarkos vadovybės pritarimą tokiems susitarimams ir žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais . Konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 2.2.2</p> <p>Forest planning and operations will be subject to these tenure or use rights unless such have been delegated to other agencies.</p> <p>Miškų ūkinės veiklos planavime ir darbuose taikomos tokios valdymo ar naudojimo teisės, nebent jos deleguotos kitoms organizacijoms.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Forest management plans</p> <p>Field observations</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas</p> <p>Stebėjimai natūroje</p>
<p>Indicator/Rodiklis 2.2.3</p> <p>Where communities have delegated control of their legal or customary tenure or use rights, or part thereof, this can be confirmed by documented agreements and/or interviews with representatives of the local communities</p> <p>Kuomet bendruomenės yra perdavę savo juridines ar paprotines valdymo ar naudojimo teises ar jų dalinę kontrolę, tai gali būti įrodoma rašytinėmis sutartimis ir (ar) pokalbiais su vietos bendruomenių atstovais</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Written agreements.</p> <p>Free and informed consent communicated by representatives of local communities.</p> <p>Clear evidence of payment for tenure or use rights.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Raštiški susitarimai.</p> <p>Vietinių bendruomenių atstovų pateiktas laisvas ir žinojimu pagrįstas sutikimas.</p> <p>Aiškūs įrodymai, kad už valdymo ar naudojimo teises buvo sumokėta.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 2.2.4</p> <p>Allocation, by local communities, of duly recognized legal or customary tenure or use rights to other parties is documented, with evidence of free and informed consent</p> <p>Vietos bendruomenių tinkamai pripažintų juridinių ar paprotinių valdymo ar naudojimo teisių perdavimas kitoms šalims patvirtintas dokumentais, kuriuose atsispindi laisvas ir</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with local communities.</p> <p>Written agreements.</p> <p>Free and informed consent communicated by representatives of local communities.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su vietinėmis bendruomenėmis.</p>

suvoktas sutikimas	Rašytinės sutartys. Vietinių bendruomenių atstovų pateiktas laisvas ir žinojimu pagrįstas sutikimas.
Indicator/Rodiklis 2.2.5 The forest is accessible to local rights holders to the extent that the forest's ecological function is not jeopardised. Vietiniai teisių savininkai gali patekti į mišką tiek, kiek tai nekelia grėsmės miško ekologinėms funkcijoms.	Verifiers & Guidance: Interviews with local communities. Inspection of areas/resources where access and/or use has taken place. Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su vietinėmis bendruomenėmis. Plotų/išteklių, kurie yra naudojami ir (arba) į kuriuos yra patenkama, patikrinimas.
Criterion 2.3 Appropriate mechanisms shall be employed to resolve disputes over tenure claims and use rights. The circumstances and status of any outstanding disputes will be explicitly considered in the certification evaluation. Disputes of substantial magnitude involving a significant number of interests will normally disqualify an operation from being certified Kriterijus 2.3 Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros ginčams dėl nuosavybės ir naudojimo teisių spręsti. Sertifikuojant metu kruopščiai atsižvelgiama į visas ginčų aplinkybes ir svarbą. Dėl rimtų ginčų, į kuriuos įtraukta visa eilė suinteresuotų subjektų, paprastai sertifikavimo procesas yra sustabdomas.	
Indicator/Rodiklis 2.3.1 Appropriate documented procedures to resolve tenure claims and use right disputes are in place where any potential for such conflicts does exist Yra tinkamos, dokumentais nustatytos procedūros valdymo ir naudojimo teisių ginčams spręsti, jei yra tikimybė tokiems konfliktams	Verifiers & Guidance: Documented procedures. Interviews with Forest Managers and consultation with representatives of local communities. <i>Documented procedures are available that allow for a process that could generally be regarded as open and acceptable to all parties with an objective of achieving agreement and consent through fair consultation. Procedures should allow for impartial facilitation and resolution.</i> Įrodymai ir patarimai: Rašytinės procedūros. Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis. <i>Yra dokumentuotos procedūros, kurios sudaro sąlygas vykdyti procesui, kuris gali būti laikomas atviru ir priimtiniu visoms šalims, ir kurio tikslas yra sąžiningų konsultacijų keliu pasiekti susitarimą bei pritarimą. Procedūros turi sudaryti sąlygas nešališkam tarpininkavimui ir ginčų sprendimui.</i>
Indicator/Rodiklis 2.3.2 The Forest Manager shall maintain a record of disputes and the status of their resolution, including evidence related to the dispute and documentation of steps taken to resolve the dispute. Miško valdytojas turi registruoti ginčus ir jų	Verifiers & Guidance: Documented records of dispute Įrodymai ir patarimai: Ginčų dokumentai.

<p>sprendimus, įskaitant su ginču susijusius įrodymus ir dokumentus, patvirtinančius kokių veiksmų imtasi ginčui spręsti.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 2.3.3</p> <p>Unresolved tenure and/or use right disputes that are of a substantial magnitude and involving a significant number of interests should disqualify an operation from being certified.</p> <p>Esant pakankamai stambiems neišspręstiems ginčams dėl valdymo ir (ar) naudojimo teisių, kuriuose dalyvauja gana didelis skaičius suinteresuotų šalių, miško valdytoji sertifikatas nesuteikiamas.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Magnitude of a dispute may be assessed by considering the scale at a landscape level associated with the opinion of a majority of community representatives and/or the time period over which the dispute has been in place</i></p> <p>Dispute of substantial magnitude is a dispute that involves local rights holders, local forest workers, or local residents; the legal or customary rights of indigenous peoples; a range of issues and/or interests; potential impacts to the disputant(s) that are irreversible or cannot be mitigated; and are related to meeting the FSC Standards</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with representatives of local communities.</p> <p>Complete record of a history of disputes.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Ginčo dydį galima įvertinti atsižvelgiant į mastą landšafto lygmenyje, susijusį su daugumos bendruomenės atstovų nuomone ir (arba) laikotarpiu, per kurį ginčas vyko.</i></p> <p>Pakankamai didelis yra toks ginčas, kuris apima vietinių teisių savininkus, vietinius miško darbininkus, arba vietinius gyventojus; vietinių gyventojų juridines ir paprotines teises; eilę klausimų ir (arba) interesų; galimus poveikius ginčo dalyviui (dalyviams), kurie yra negrįžtami ir kurių negalima sušvelninti; ir kuris yra susijęs su FSC standarto laikymusi.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Pilni įrašai apie praeityje vykusius ginčus.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 2.3.4</p> <p>Dispute resolution procedures shall make provision for the requirement that where the future tenure or use rights of communities may be compromised, forest operations that are, or may be the direct cause of the dispute, will not be initiated or will be suspended until the dispute had been resolved.</p> <p>Ginčų sprendimo tvarkoje turi būti numatytas reikalavimas, kad ten, kur būsimoms bendruomenės valdymo ar naudojimo teisėms gali kilti pavojus, miškininkystės veikla, kuri yra ar gali būti tiesioginė ginčo priežastis, nebus pradėta ar bus sustabdyta, kol bus išspręstas ginčas.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with representatives of local communities.</p> <p>Complete record of a history of disputes.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Pilni įrašai apie praeityje vykusius ginčus.</p>

PRINCIPLE 3. INDIGENOUS PEOPLES' RIGHTS:

The legal and customary rights of indigenous peoples to own, use and manage their lands, territories, and resources shall be recognised and respected.

PRINCIPAS 3: VIETOS ŽMONIŲ TEISĖS:

Turi būti pripažinta ir gerbiama vietos žmonių teisė turėti, naudoti ir valdyti savo žemę, teritoriją ir išteklius.

Criterion 3.1 Indigenous peoples shall control forest management on their lands and territories unless they delegate control with free and informed consent to other agencies.

Kriterijus 3.1 Čiabuviai jų žemėje ir teritorijoje turi kontroliuoti miškų ūkio darbus, išskyrus tuos atvejus, kai jie laisva valia ir viešai šią kontrolę perduoda kitiems naudotojams.

Indicator/Rodiklis 3.1.1**Verifiers & Guidance:****LT:**

In Lithuania there are no groups identified as "indigenous people"

Lietuvoje nėra grupių, kurios atitiktų „čiabuvių“ apibrėžimą

Criterion 3.2

Forest management shall not threaten or diminish, either directly or indirectly, the resources or tenure rights of indigenous peoples

Kriterijus 3.2 Miškų ūkis tiesiogiai ar netiesiogiai negali kelti pavojaus ar mažinti miško išteklių ar tenykčių žmonių teisių į šiuos išteklius.

Indicator/Rodiklis 3.2.1**Verifiers & Guidance:****LT:**

In Lithuania there are no groups identified as "indigenous people"

Lietuvoje nėra grupių, kurios atitiktų „čiabuvių“ apibrėžimą

Criterion 3.3

Sites of special cultural, ecological, economic or religious significance to indigenous peoples [and other sections of the community] shall be clearly identified in co-operation with such peoples, and recognised and protected by forest managers.

Kriterijus 3.3 Objektai, turintys ypatingą kultūrinę, ekologinę, ekonominę ar religinę vertę vietiniams žmonėms, turi būti aiškiai išskirti, bendradarbiaujant su tais žmonėmis, bei pripažinti ir saugomi miškų valdytojų.

Indicator/Rodiklis 3.3.1**Verifiers & Guidance:**

Sites of special cultural, historical, ecological, economic or religious significance are identified, described; mapped and implemented in co-operation with affected or interested stakeholders.

Ypatingos kultūrinės, ekologinės, ekonominės ar religinės reikšmės vietos nustatomos,

Interviews with Forest Managers and consultation with stakeholders.

Records and maps.

Field inspection

Refer also to Indicator 7.8.1

Įrodymai ir patarimai:

<p>aprašomos, pažymimos ir įvykdomos žemėlapiuose bendradarbiaujant su paveikiamomis ar suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis.</p> <p>Protokolai ir žemėlapiai.</p> <p>Patikrinimai natūroje.</p> <p>Taip pat žiūr. 7.8.1. rodiklį.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 3.3.2</p> <p>Management objectives and prescriptions are developed (and documented) in co-operation with affected or interested stakeholders</p> <p>Miškų tvarkymo uždaviniai ir nurodymai kuriami (ir fiksuojami dokumentuose) bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plans and documents.</p> <p>Consultation with stakeholders</p> <p>Interviews with the Forest Manager and field observations</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektai ir dokumentai.</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotais subjektais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 3.3.3</p> <p>Such areas are identified in working plans and demarcated in the field where this is considered appropriate</p> <p>Tokios vietos pažymėtos darbinuose planuose ir natūroje, ten kur tai manoma, kad tai yra tinkama.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Operational plans and maps and field observation</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Veiklos planai, žemėlapiai ir stebėjimas natūroje</p>
<p>Indicator/Rodiklis 3.3.4</p> <p>All operators and contractors can identify such sites in the field and measures are in place to prevent any form of damage or disturbance, other than such agreed with stakeholders.</p> <p>Visi darbininkai ir rangovai gali nurodyti tokias vietas darbo vietoje ir imamasi priemonių, kad nebūtų padaryta jokios žalos ar pažeidimų, išskyrus tuos, dėl kurių susitarta su suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with operators and field observations.</p> <p>Consultation with stakeholders</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su darbininkais ir stebėjimai natūroje.</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis</p>
<p>Indicator/Rodiklis 3.3.5</p> <p>Rights of access to these areas is permitted</p> <p>Suteikiamos patekimo į šias vietas teisės</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Consultation with stakeholders</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis</p>

<p>Criterion 3.4</p> <p>Indigenous peoples shall be compensated for the application of their traditional knowledge regarding the use of forest species or management systems in forest operations. This compensation shall be formally agreed upon with their free and informed consent before forest operations commence.</p> <p>Kriterijus 3.4 Čiabuviams turi būti atlyginama už jų tradicinių žinių taikymą naudojant tam tikras miško išteklių rūšis ar taikant miškų ūkio darbams tradicines miškų ūkio sistemas. Šis atlyginimas turi būti laisva valia aptartas ir įformintas prieš miškų ūkio darbų pradžią.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 3.4.1</p> <p>LT:</p> <p>In Lithuania there are no groups identified as “indigenous people”</p> <p>Lietuvoje nėra grupių, kurios atitiktų „čiabuvių“ apibrėžimą</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>PRINCIPLE 4. COMMUNITY RELATIONS AND WORKER’S RIGHTS:</p> <p>Forest management operations shall maintain or enhance the long-term social and economic well being of forest workers and local communities.</p> <p>PRINCIPAS 4: SANTYKIAI SU BENDRUOMENĖMIS IR DARBUOTOJŲ TEISĖS:</p> <p><i>Miškų ūkis turi išsaugoti arba gerinti miško darbuotojų ir vietos bendruomenių ilgalaikę socialinę ir ekonominę gerovę.</i></p>	
<p>Criterion 4.1</p> <p>The communities within, or adjacent to, the forest management area should be given opportunities for employment, training, and other services</p> <p>Kriterijus 4.1 Miškų ūkis turi išsaugoti arba gerinti miško darbuotojų ir vietos bendruomenių ilgalaikę socialinę ir ekonominę gerovę.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.1</p> <p>People in local communities are given opportunities in employment, training and contracting</p> <p>Vietinių bendruomenių žmonėms suteikiama galimybė įsidarbinti, būti apmokytiems ir sudaryti rangos sutartis.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers.</p> <p>Consultation with representatives of local communities and labour unions.</p> <p>Training strategies.</p> <p>Job advertisements in local publications</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais.</p> <p>Konsultacijos su vietinėmis bendruomenėmis ir profesinėmis sąjungomis.</p> <p>Ilgalaikis mokymo planas.</p> <p>Darbo skelbimai vietiniuose spaudos leidiniuose</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.2</p> <p>In large scale organisations, contracts are awarded through a transparent process on the basis of clear criteria; justification for final selections is documented</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with contractors.</p> <p>Policies and procedures of the assessed organisation.</p> <p>Documentation on contracting of services.</p>

<p>Stambiose organizacijose sutartys pasirašomos skaidraus proceso, paremto aiškiais kriterijais, metu; galutinio pasirinkimo priežastys atsispindi dokumentuose</p>	<p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su rangovai. Vertinamosios organizacijos strategijų nuostatos ir procedūros. Teikiamų paslaugų dokumentavimas.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.3</p> <p>In large scale organisations training and/or other appropriate forms of assistance to local people and workers to meet the organisation’s long-term staffing requirements are developed and supported</p> <p>Stambiose organizacijose, pagal organizacijos ilgalaikio personalo formavimo reikalavimus vykdomi mokymai ir (ar) kuriamos bei remiamos kitos tinkamos paramos vietiniams</p>	<p>Verifiers & Guidance: Workers include: employees, contractors, sub-contractors, and any other persons carrying out forestry work on the forest management unit. Long-term training plans. Interviews with Forest Managers and workers.</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Prie darbininkų yra priskiriami: darbuotojai, rangovai, subrangovai ir visi kiti asmenys, kurie miško valdymo vienetu atlieka miškininkystės darbus. Ilgalaikis mokymo planas. Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.4</p> <p>Support is provided for local infrastructure and facilities at a level appropriate to the scale of the forest resources</p> <p>Vietinė infrastruktūra remiama lygiu, kuris atitinka miško išteklių mastą.</p> <p>LT: The indicator is not relevant for Lithuania. Šis rodiklis Lietuvai netaikomas.</p>	<p>Verifiers & Guidance: <i>Service provision and support for local infrastructure, facilities should, as a minimum, be consistent with meeting management plan objectives over the long term (e.g. provision of basic health, education and training facilities where these do not exist) as well as avoiding or mitigating any negative social impacts of the operations.</i> Consultation with representatives of local communities Provision of training; schooling; medical; facilities; housing; accommodation</p> <p>Įrodymai ir patarimai: <i>Paslaugų tiekimas ir vietinės infrastruktūros, patalpų bei įrangos parama turi atitikti bent valdymo plano ilgalaikius tikslus (pvz. pagrindinių sveikatos, švietimo ir mokymo patalpų ir priemonių suteikimas ten, kur jų nėra) o taip pat turi padėti išvengti arba sušvelninti neigiamas socialines veiklos pasekmes.</i> Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis Mokymo, mokyklų, medicinos patalpų ir priemonių suteikimas; būstų ir apgyvendinimo suteikimas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.5</p> <p>Where practicable, communities are given controlled access to forest and non-forest products on the FMU</p> <p>Kur taikoma, bendruomenėms suteikiama kontroliuojama prieiga prie miško ir ne miško produktų.</p> <p>LT: The indicator is not relevant for Lithuania. Laws ensure free access to state and private forests.</p>	<p>Verifiers & Guidance: Interviews with Forest Managers and local communities. Evidence of controlled harvesting activities</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietinėmis bendruomenėmis. Įrodymai, jog vyksta kontroliuojama miško ruošos veikla</p>

Šis rodiklis Lietuvai netaikomas. Įstatymai užtikrina teisę laisvai lankytis valstybiniuose ir privačiuose miškuose.	
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.6</p> <p>Policies and procedures and the implementation thereof make qualifications, skills and experience the basis for recruitment, placement, training and advancement of staff at all levels</p> <p>Įgyvendinant strategiją bei procedūras kvalifikacija, įgūdžiai ir patirtis tampa pagrindu visuose lygiuose įdarbinant, skiriant į pareigas, apmokant ir paaukštinant pareigose.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>No evidence of discrimination on the basis of: race, colour, culture, sex, age, religion, political opinion, national extraction or social origin</i></p> <p>Employment policies and procedures.</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and Labour Union representatives.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Nėra įrodymų, jog vykdoma diskriminacija dėl: rasės, odos spalvos, kultūros, lyties, amžiaus, religijos, politinės nuomonės, nacionalinės kilmės</i></p> <p>Užimtumo politika ir procedūros.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.7</p> <p>All employees, contractors and sub-contractors must be paid a fair wage and other benefits, which meet or exceed all legal requirements and those provided in comparable occupations in the same region</p> <p>Visiems darbininkams, rangovams ir subrangovams turi būti mokamas tinkamas atlyginimas ir kitos priemonės, atitinkančios ar viršijančios visus teisinius reikalavimus bei panašius darbus dirbantiems asmenims tame regione mokamus atlyginimus.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Benefits may include social security payments, pension, accommodation, food, etc.</p> <p>Records of payment</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and Labour Union representatives.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Gali būti numatytos įvairios išmokos: socialinio draudimo išmokos, pensijos, apgyvendinimas, maistas ir t.t.</p> <p>Mokėjimo protokolai</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.8</p> <p>No workers should be engaged in debt bondage or other forms of forced labour</p> <p>Darbininkai neturi dirbti už skolas bei negali būti jokių kitų priverstinio darbo formų</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and Labour Union representatives</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.9</p> <p>Persons under 15 years are not employed in any forestry work</p> <p>Jaunesni nei 15 metų asmenys negali būti įdarbinami dirbti jokių miškininkystės darbų</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>National legislation may set higher minimum ages, but these ages are defined in ILO Convention 138 Article 3.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and Labour Union representatives</p> <p>Observations in the work place.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Nacionaliniuose įstatymuose gali būti numatytas aukštesnis</i></p>

	<p><i>minimalus amžius, tačiau šis amžius yra nustatytas 138 ILO (TDO – tarptautinės darbo organizacijos) konvencijos 3-ajame straipsnyje.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p> <p>Stebėjimai darbo vietoje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.1.10</p> <p>Persons under 18 years should not be employed at night or to carry out heavy work or hazardous operations, e.g. pesticide application, harvesting, except for the purposes of training</p> <p>Jaunesni nei 18 metų asmenys negali dirbti naktimis ar atlikti sunkių ar pavojingų darbų, pvz., naudoti pesticidus, kirsti medžius, išskyrus mokymų tikslais.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Where children and young persons are to be removed from employment in order to comply with this requirement, criterion 4.4 on social impact assessment and mitigation will apply. Organisations are expected to carry out a social impact assessment of the displacement of children from the workplace and effectively mitigate that impact e.g. provide suitable alternative sources of family income and ensure the children have access to adequate education facilities.</i></p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Tais atvejais, kai vaikai ir jauni asmenys turi būti atleidžiami iš darbo tam, kad būtų įgyvendinamas šis reikalavimas, turi būti taikomas 4.4 socialinio poveikio įvertinimo kriterijus. Tikimasi, kad organizacijos atliks vaikų perkėlimo iš įdarbinimo vietų socialinio poveikio įvertinimą ir efektyviai sušvelnins tokias pasekmes, pvz. šeimoms suteikdamos tinkamus alternatyvius pajamų šaltinius ir užtikrindamos, kad vaikams būtų sudarytos reikiamos švietimo sąlygos.</i></p>
<p>Criterion 4.2</p> <p>Forest management should meet or exceed all applicable laws and/or regulations covering health and safety of employees and their families</p> <p>Kriterijus 4.2</p> <p>Miškų ūkis neturi pažeisti darbuotojų ir jų šeimų sveikatą ir saugumą reglamentuojančių teisės aktų.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.1</p> <p>Forest Managers are aware of laws and/or regulations covering health and safety of employees and their families and comply with such.</p> <p>For <u>large scale organisations</u> a written safety and health policy and management system are in place</p> <p>LT:</p> <p>4.2.1.1. Employees, including contractors, are aware of and implement safe working practices.</p> <p>4.2.1.2. Appropriate health and safety equipment including helmet, high visibility vest/ jacket, safety boots, safety trousers and first aid kit are applied in the field by chain saw operators, harvesting companies and contractors.</p> <p>4.2.1.3. Any person entering an ongoing logging site wears a helmet and is clearly visible.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Forestry operations should follow the ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and union representatives.</p> <p>Guidelines/regulations are readily available.</p> <p>Labour directives and inspection reports.</p> <p>Company OHS records</p> <p>Field inspection</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Miškininkystės veikla turi būti vykdoma pagal Tarptautinės darbo organizacijos miškininkystės saugumo ir sveikatos apsaugos praktikos kodekso reikalavimus.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p> <p>Gairės/reglamentai yra laisvai prieinami.</p> <p>Darbo direktyvos ir patikrinimų ataskaitos.</p> <p>Darbo saugos protokolai</p> <p>Patikrinimai natūroje.</p>

- 4.2.1.4. Procedures are in place to ensure regular control of safety equipment for tree climbing. The indicator is not relevant for private forests.
- 4.2.1.5. Workers involved in dangerous work such as logging of large trees are never working alone.
- 4.2.1.6. Forest workers know how to act in emergency situations.
- 4.2.1.7. Forest machinery is equipped with crash bars.
- 4.2.1.8. Forest operation regularly checks that all safety procedures are observed in the forest.
- 4.2.1.9. Warning signs are posted at access roads to sites with ongoing logging operation.
- 4.2.1.10. Large operations have a safety and health policy and a management system are in place, which systematically identify hazards and preventive measures and ensure these are taken in the operations.

Miško valdytojai yra susipažinę su įstatymais ir (ar) taisyklėmis, reglamentuojančiomis darbuotojų ir jų šeimų darbų saugą, ir jų laikosi.

Stambiose organizacijose turi būti raštiška darbų saugos strategija ir jos valdymo sistema

- 4.2.1.1. Darbuotojai, įskaitant rangovus, yra susipažinę su darbo sauga ir jos laikosi darbo metu.
- 4.2.1.2. Darbo vietose yra reikalingos darbų saugos priemonės, įskaitant šalmsus, aiškiai matomas liemenes/švarkus, apsauginius batus ir kelnes, pirmos medicininės pagalbos rinkinį. Jai naudojasi visi dirbantys miške.
- 4.2.1.3. Kiekvienas žmogus besilankantis kirtavietėje privalo dėvėti šalną ir turi būti aiškiai matomas
- 4.2.1.4. Atliekamas reguliarius saugumo priemonių, naudojamų lipimui į medžius, patikrinimas. Rodiklis neaktualus privatiems miškams.
- 4.2.1.5. Darbuotojai dirbantys pavojingus darbus, tokius kaip stambių medžių kirtimas, niekada nedirba po vieną.
- 4.2.1.6. Miško darbuotojai žino, kaip elgtis avarinėse situacijose.
- 4.2.1.7. Žemės ūkio technika, dirbanti miškuose, pritaikyta kad užtikrintų operatorių saugumą.
- 4.2.1.8. Miško įmonė nuolat tikrina ar laikomasi darbo saugos reikalavimų.

<p>4.2.1.9. Keliuose aplink teritoriją, kur vyksta miško ruošą, yra pastatyti įspėjamieji ženklai.</p> <p>4.2.1.10. Didelėse miškų ūkio įmonėse yra apibrėžta darbų saugos politika bei taikoma tokia valdymo sistema, kuri sistemingai identifikuoja galimus pavojus, numato prevencines priemones ir garantuoja šių priemonių įgyvendinimą.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.2</p> <p>Forest Managers have systematically assessed the risk associated with all tasks and equipment and prescribed appropriate safe procedures, the use of personal protective equipment (PPE), emergency procedures and key responsibilities.</p> <p>In large scale organisations, compliance with this requirement shall be supported by documentation</p> <p>Miško valdytojai sistemingai vertina riziką, susijusią su visomis užduotimis ir įranga, nustato tinkamas saugos procedūras, asmeninės apsaugos priemonių (AAP) naudojimą, procedūras nenumatytų atvejų metu ir pagrindines atsakomybės sritis.</p> <p>Stambiose organizacijose atitikimas šiam reikalavimui turi būti paremtas dokumentais.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and union representatives.</p> <p>Documented risk assessments.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p> <p>Dokumentuotas rizikos vertinimas.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.3</p> <p>All workers have had relevant training in safe working practice and where required, hold the necessary skills certificates.</p> <p>Visi darbininkai tinkamai išmokyti saugaus darbo ir, kur reikia, turi atitinkamų įgūdžių pažymėjimus.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers.</p> <p>Training schedules and records</p> <p>Copies of skills certificates.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais.</p> <p>Tvarkaraščiai ir duomenys apie mokymus</p> <p>Atitinkamų įgūdžių pažymėjimai.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.4</p> <p>Forestry operations comply as a minimum, with the ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry</p> <p>Miškininkystės veikla turi atitikti bent ILO (TDO-Tarptautinės darbo organizacijos) Miškininkystės darbų saugos kodeksą</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.5</p> <p>All necessary tools, machines, substances and equipment, including appropriate PPE, are available at the worksite and are in safe and serviceable condition</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers.</p> <p>Field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>Darbo vietoje yra visi reikiami įrankiai, technika, medžiagos ir įranga, įskaitant tinkamas AAP, ir jie yra tinkami saugiai naudoti</p>	<p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais. Stebėjimai natūroje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.6</p> <p>Managers take measures to ensure that workers use the PPE that is provided</p> <p>Valdytojai imasi priemonių, kurios užtikrintų, kad darbuotojai naudojasi suteiktomis AAP</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers. Field observations</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais. Stebėjimai natūroje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.7</p> <p>Health and safety records (including risk evaluations, accident records) are maintained and up-to-date</p> <p>Registruojami ir atnaujinami sveikatos ir saugos įrašai (įskaitant rizikos vertinimą, įrašus apie nelaimingus atsitikimus).</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records of accidents, incidents, instructions to supervisors and workers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Avarijų, nelaimingų atsitikimų registravimo dokumentai, darbų vadovams ir darbuotojams skirtos instrukcijos</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.8</p> <p>All employees and contractors and their families have access to adequate local medical facilities while working on the FMU.</p> <p>Visi darbininkai ir rangovai, dirbantys miško įmonėje, bei jų šeimos, gali naudotis tinkamomis vietinėmis medicinos paslaugomis.</p> <p>LT:</p> <p>The indicator is not relevant for Lithuania. Šis rodiklis Lietuvai netaikomas.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.9</p> <p>Where located and provided on the FMU worker accommodation and nutrition comply, as a minimum, with the ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry.</p> <p>Ten, kur MVV (miškų valdymo vienetė) suteikiamos gyvenamosios vietos ir maitinimas darbininkams, tai turi atitikti bent ILO Miškininkystės darbų saugos kodeksą.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Managers and workers Inspection of facilities</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais Patalpų patikra</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.2.10</p> <p>There is evidence of a programme on the FMU that raises awareness of illnesses and diseases endemic to the area that affect forest workers or their families.</p> <p>For large scale organisations there is contribution towards or provision of a</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and workers. Interviews with social NGOs. Records of support. Health statistics for the region.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p>

<p>prevention and control programme for any illnesses and diseases endemic to the area that affect forest workers or their families</p> <p>MVV (miškų valdymo vienetė) yra programa, supažindinanti su būdingomis tai vietai ligomis ir ligų sukėlėjais, kurie gali paveikti miško darbininkus ar jų šeimas.</p> <p><u>Stambios organizacijos prisideda prie/ar vykdo vietai būdingų ligų ar ligų sukėlėjų, kurie gali paveikti miško darbininkus ar jų šeimas, prevencijos ir kontrolės programą</u></p>	<p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbuotojais.</p> <p>Pokalbiai su socialinių NVO.</p> <p>Paramos protokolai.</p> <p>Statistiniai regiono sveikatos duomenys.</p>
<p>Criterion 4.3 The rights of the workers to organise and voluntarily negotiate with their employers shall be guaranteed as outlined in Conventions 87 and 98 of the International Labour Organisation (ILO).</p> <p>Kriterijus 4.3 Kaip nustatyta Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) 87 ir 98 konvencijose, darbuotojams turi būti garantuota teisė organizuotis ir laisvanoriškai tartis su savo darbdaviais.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 4.3.1</p> <p>Workers are free to organise and or join a trade union of their choice without fear of intimidation or reprisal. This will at a minimum comply with the requirements of the ILO Convention No. 87: Convention concerning Freedom of Association and Protection of the Right to Organise</p> <p>LT:</p> <p>4.3.1.1. For larger operations, in case the staff is not organized in trade unions a trust person is elected.</p> <p>4.3.1.2. Organizations of interested parties are accepted as participants in decision-making.</p> <p>Darbininkai gali jungtis į organizacijas ir (ar) įstoti į pasirinktas profesines sąjungas, nebijodami gąsdinimų ar atsakomųjų veiksmų. Tai minimaliai atitiks ILO konvencijos Nr. 87: Konvencijos dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo, reikalavimus</p> <p>LT:</p> <p>4.3.1.1. Didelėse įmonėse, jeigu nėra profesinės sąjungos, yra išrenkamas darbuotojų atstovas.</p> <p>4.3.1.2. Suinteresuotas šalis atstovaujančios organizacijos dalyvauja priimant sprendimus.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and labour union representatives.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinės sąjungos atstovais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.3.2</p> <p>Workers are free to organise and bargain collectively. This will at a minimum comply with the requirements of International Labour Organisation convention 98, Convention concerning the Application of the Principles of</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and labour union representatives</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinių</p>

<p>the Right to Organise and to Bargain Collectively</p> <p>Darbininkai gali laisvai jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas. Tai minimaliai atitiks Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 98: Konvencijos dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo, reikalavimus.</p>	<p>sajungų atstovais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.3.3</p> <p>There is an effective mechanism in place to provide information to, and enable the participation of workers in decision-making where this directly affects their working terms and conditions</p> <p>Taikomas efektyvus mechanizmas, kaip suteikti informaciją ir sudaryti sąlygas darbininkams dalyvauti priimant sprendimus, kai tai turi tiesioginę įtaką jų darbo sąlygoms</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, workers and labour union representatives</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, darbuotojais ir profesinių sąjungų atstovais.</p>
<p>Criterion 4.4 Management planning and operations shall incorporate the results of evaluations of social impact. Consultations shall be maintained with people and groups directly affected by management operations.</p> <p>Kriterijus 4.4 Planuojant ir vykdant miško ūkinę veiklą, turi būti įtraukiami ir socialinio poveikio analizės rezultatai. Reikalinga nuolatinė konsultacija su žmonėmis ir grupėmis, kuriuos tiesiogiai veikia miškų ūkio darbai.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.1</p> <p>In conjunction with the local stakeholders affected and in accordance with the scale and intensity of management, the social, socio-economic, spiritual and cultural impacts of forest operations are evaluated.</p> <p>For <u>large scale organisations</u>, these impacts shall be documented</p> <p>Kartu su paveikiamomis vietinėmis suinteresuotomis šalimis, atitinkamai pagal valdymo mastą ir intensyvumą, atliekamas socialinio, socioekonominio, dvasinio ir kultūrinio poveikio vertinimas.</p> <p><u>Stambiose organizacijose</u> toks poveikis turi būti fiksuojamas dokumentuose.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>New operations will normally be subjected to formal impact assessments and these assessments must include the social environment. For ongoing operations it will be necessary to maintain communication with stakeholders and thus ensure the Forest Manager is aware of any current and/or potential impacts. Management plans must provide mitigatory measures to address such impacts, e.g. problems with dust or noise caused by operations are known and planning is adjusted to reduce or negate such</i></p> <p>Interviews with Forest Managers and local communities.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Naujai veiklai paprastai bus atliekamas oficialus poveikio vertinimas ir toks vertinimas taip pat apims socialinę aplinką. Bus reikalaujama, kad šiuo metu vykdomos veiklos atžvilgiu būtų palaikomas ryšys su suinteresuotomis šalimis ir tokiu būdu būtų užtikrinama, jog Miško valdytojas žinotų apie visus esamus ir (arba) galimus poveikius. Valdymo planuose turi būti nurodytos tokių poveikių švelninimo priemonės, pvz. turi būti žinoma apie dėl veiklos kylančias dulkių arba triukšmo problemas ir planuojant turi būti stengiamasi jas sumažinti arba jų išvengti.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietinėmis bendruomenėmis.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.2</p> <p>Adverse impacts, opportunities for positive impact and areas of potential conflict identified by evaluations are adequately addressed in</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and local communities.</p> <p>Management plans</p>

<p>plans</p> <p>Planuose tinkamai atsižvelgiama į vertinimų metu nustatytą neigiamą poveikį, galimybes teigiamam poveikiui ir potencialių konfliktų sritis</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Miškotvarkos projektai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.3</p> <p>An up-to-date list of stakeholders is maintained</p> <p>Yra suinteresuotų šalių sąrašas ir jis atnaujinamas</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records</p> <p>Consultation with stakeholders</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.4</p> <p>There is adequate and ongoing consultation with stakeholders (local people, workers and relevant organisations); in particular, stakeholders are aware that forest management plans and monitoring results are available for inspection, if high impact operations are planned, and that the FMU is being evaluated/monitored for certification</p> <p>Nuolatos vyksta atitinkamos konsultacijos su suinteresuotomis šalimis (vietiniais žmonėmis, darbininkais ir susijusiomis organizacijomis); jei planuojama didelio poveikio veikla, ir kad MVV vertinama/stebima sertifikavimo tikslais suinteresuotos šalys žino, kad gali peržiūrėti miško valdymo planus ir stebėsenos (monitoringo) rezultatus,</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records</p> <p>Consultation with stakeholders and interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis ir pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.5</p> <p>Issues raised by stakeholders are treated constructively and objectively</p> <p>Suinteresuotų šalių iškelti klausimai vertinami konstruktyviai ir objektyviai</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records</p> <p>Consultation with stakeholders and interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis ir pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.4.6</p> <p>In large scale operations, communications with stakeholders on issues that require action and follow-up should be documented</p> <p>Vykiant didelės apimties darbus, bendravimas su suinteresuotomis šalimis apie klausimus, dėl kurių reikia imtis veiksmų ir tolesnių priemonių, turi būti fiksuojamas dokumentuose</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Documentation of communication</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Bendravimo dokumentacija</p>

<p>Criterion 4.5</p> <p>Kriterijus 4.5</p>	<p>Appropriate mechanisms shall be employed for resolving grievances and for providing fair compensation in the case of loss or damage affecting the legal or customary rights, property, resources or livelihoods of local peoples. Measures shall be taken to avoid such loss or Damaze</p> <p>Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros skundų analizavimui ir numatomos kompensacijos už juridinėms ar naudotojų teisėms, nuosavybei, ištekliams ar vietinių žmonių gyvenvietėms padarytą žalą išmokėjimui. Reikia imtis atitinkamų priemonių, kad tokių nuostolių būtų išvengta.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.5.1</p> <p>Every effort is made to resolve disputes through fair consultation aimed at achieving agreement and consent</p> <p>Bandoma spręsti ginčus sąžiningų konsultacijų, kuriomis siekiama susitarimo, metu.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records</p> <p>Consultation with stakeholders and interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis ir pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 4.5.2</p> <p>Dispute resolution is clearly defined. System for resolving disputes includes legal requirements and is documented for <u>large scale operations</u>.</p> <p>Aiškiai apibrėžtas ginčų sprendimas. Vykdoma didelės apimties darbus, ginčų sprendimo sistema apima teisinius reikalavimus ir fiksuojama dokumentuose.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records</p> <p>Consultation with stakeholders and interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotomis šalimis ir pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>PRINCIPLE 5. BENEFITS FROM THE FOREST:</p> <p>Forest management operations shall encourage the efficient use of the forest's multiple products and services to ensure economic viability and a wide range of environmental and social benefits.</p> <p>PRINCIPAS 5: NAUDA IŠ MIŠKO:</p> <p><i>Miškų ūkio veikla turi skatinti efektyvų daugiatakslį miško naudojimą, siekiant užtikrinti ekonominį gyvybingumą ir platų aplinkosauginių bei socialinių funkcijų spektrą.</i></p>	
<p>Criterion 5.1</p> <p>Kriterijus 5.1</p>	<p>Forest management should strive towards economic viability, while taking into account the full environmental, social, and operational costs of production, and ensuring the investments necessary to maintain the ecological productivity of the forest</p> <p>Miškų ūkis turi siekti ekonominio gyvybingumo, visiškai apimdamas aplinkosaugines, socialines ir gamybines produkcijos sąnaudas bei užtikrindamas reikalingas investicijas ekologiniam miško produktyvumui palaikyti.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.1.1</p> <p>Forest management should strive toward economic viability, while taking into account full environmental, social, and operational costs of production, and ensuring the investments necessary to maintain ecological functions and productivity of the forest.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Annual plan of operations, budgets and financial statements.</p> <p>Yield estimates</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Metinis veiklos planas, biudžetas ir finansinė ataskaita.</p> <p>Našumo prognozės</p>

<p>Miško valdytojai turi stengtis pasiekti ekonominį gyvybingumą ir atsižvelgti į visas gamybos išlaidas aplinkosauginėms, socialinėms ir eksploatacinėms reikmėms bei užtikrinti miško ekologinių funkcijų bei produktyvumo palaikymui būtinas investicijas.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.1.2</p> <p>Current and future budgets include specific provision for environmental and social, as well as all operational costs</p> <p>Į esamą ir būsimą biudžetą įtraukiamos specifinės aplinkos apsaugos ir socialinės bei eksploatacinės išlaidos.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Income may be interpreted broadly as direct income from sales of forest products and indirect income from leisure/tourism, charitable fundraising, payments for environmental services rendered and subsidies.</i></p> <p>Financial planning records and statements.</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pajamos gali būti suprantamos plačiaja prasme kaip iš miško produktų pardavimo gaunamos tiesioginės pajamos ir netiesioginės pajamos iš poilsio/turizmo, labdaros fondų, mokėjimų už suteiktas aplinkosaugines paslaugas ir subsidijų.</i></p> <p>Finansinių planų sudarymo dokumentai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.1.3</p> <p>Where necessary, investments are made to maintain the ecological productivity of the forest</p> <p>Kur reikia, investuojama į miško ekologinio produktyvumo išlaikymą</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and environmental NGOs.</p> <p>Plans and maps.</p> <p>Observation of ecosystems.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir pokalbiai su aplinkosauginėmis nevyriausybinėmis organizacijomis.</p> <p>Planas ir žemėlapiai.</p> <p>Ekosistemų stebėjimas.</p>
<p>Criterion 5.2 Forest management and marketing operations should encourage the optimal use and local processing of the forest's diversity of products.</p> <p>Kriterijus 5.2 Miškų ūkio veikla ir rinkodara turi skatinti įvairių miško produktų optimalų naudojimą ir vietinį perdirbimą.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.2.1</p> <p>The owner/manager should promote the development of markets for and sustainable harvesting of common, lesser known plantation-grown or natural forest species and non-timber forest products</p> <p>Savininkas/valdytojas turi skatinti rinkų kūrimą ir tvarų naudojimą įprastiems, mažiau žinomiems natūralaus miško ar plantaciniams produktams, nemedieniniams miško</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with local communities.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis.</p>

produktams.	
Indicator/Rodiklis 5.2.2	Verifiers & Guidance:
<p>Local processing and markets are provided access to forest products available from the FMU, unless there is a justifiable reason for not doing so</p> <p>Vietiniams perdirbėjams ir rinkoms suteikiama prieiga prie iš MVV gaunamų miško produktų, nebent yra pagrįsta priežastis taip nesielti.</p>	<p>Interviews with Forest Managers and consultation with local communities.</p> <p>Evidence of opportunities to support local processing and markets.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su suinteresuotomis šalimis.</p> <p>Įrodymai, jog buvo sudarytos galimybės remti vietines perdirbimo įmones ir rinkas.</p>
Criterion 5.3	Forest management should minimise waste associated with harvesting and on-site processing operations and avoid damage to other forest resources.
Kriterijus 5.3	Miškų ūkis turi iki minimumo sumažinti su miško kirtimu ir pirminiu medienos apdorojimu susijusią taršą bei išvengti neigiamo poveikio kitiems miško ištekliams.
Indicator/Rodiklis 5.3.1	Verifiers & Guidance:
<p>Strategic and tactical/operational harvest planning and harvest operations should be carried out in accordance with national best practice guidelines (where these do not exist or are inadequate, for tropical high forest the FAO Model Code of Forest Harvesting Practice will apply)</p> <p>LT:</p> <p>5.3.1.1. The layout of existing and planned forest roads, bridges, and harvesting tracks is appropriate to the scale and intensity of management operations.</p> <p>5.3.1.2. Harvesting techniques are designed to avoid losses of merchantable volumes and damage to remaining trees.</p> <p>5.3.1.3. Waste generated through harvesting operations, on-site processing and extraction is minimized.</p> <p>Strateginis ir taktinis/operacinis naudojimo planavimas ir kirtimo veikla turi būti vykdoma pagal nacionalines geros praktikos gaires (kur tokių nėra ar jos neatitinka reikalavimų, tropiniams miškams taikomas FAO pavyzdinis miško kirtimo praktikos kodeksas).</p> <p>LT:</p> <p>5.3.1.1. Esamų ir projektuojamų miško kelių, tiltų, medienos ištraukimo valksmų išdėstymas atitinka vykdomos miškų ūkio veiklos apimtį ir intensyvumą.</p> <p>5.3.1.2. Miško kirtimo technologijos garantuoja, kad nepadaroma žala nei iškirstai ir pardavimui skirtai medienai, nei paliekamiems medžiams.</p> <p>5.3.1.3. Atliekų kiekis miško kirtimo,</p>	<p>Harvest plans</p> <p>Forest Managers' knowledge of local BOPs</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Kirtimų planai</p> <p>Miško valdytojų žinios apie vietines „geriausias praktikas“ vykdančias darbus</p>

<p>perdirbimo ir ištraukimo metu yra kiek įmanoma minimalus.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.3.2</p> <p>Harvesting techniques are designed to avoid log breakage, timber degrade and damage to the forest stand and damage to the adjacent forest stands, retention trees and their groups and dead wood left in the harvesting sites.</p> <p>Kirtimo būdai turi būti kuriami taip, kad būtų išvengta rąstų lūžimo, sortimentų degradacijos, žalos miškui ir šalia esantiems medynams, kirtavietėje paliekamiems medžiams ir jų grupėms, paliekamai negyvai medienai</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, supervisors and workers. Observation of harvesting operations Field inspections of completed harvesting sites</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, prižiūrėtojais ir darbuotojais. Miško ruošos veiklos stebėjimas. Kirtaviečių, kuriose baigti darbai, apžiūra vietoje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.3.3</p> <p>Waste generated through harvesting operations, is minimised whilst leaving adequate organic material on the forest floor for soil conservation</p> <p>Miško ruošos darbų metu susidaranti atliekos yra sumažinamos iki minimumo, paliekant pakankamą organinių medžiagų kiekį ant miško paklotės dirvožemio išsaugojimui.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>When timber products are removed from the stand sufficient material in the form of tops, branches and solid wood should remain behind to assist the natural nutrient cycle.</i></p> <p>Observation of harvesting and on-site processing operations. Field inspections of completed harvesting sites</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Kai medienos gaminiai yra išgabenami iš medynų, turi būti paliekamas pakankamas medžiagos (viršūnių, šakų ir kitos medienos) kiekis tam, kad geriau vyktų natūralus maistingųjų medžiagų apytakos ciklas.</i></p> <p>Miško ruošos ir vietoje vykdomų perdirbimo darbų stebėjimas. Kirtaviečių, kuriose baigti darbai, apžiūra vietoje.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.3.4</p> <p>Harvested and processed wood and/or products processed on-site are transported from the forest before any deterioration occurs</p> <p>Nupjauti ir apdirbti medžiai ir (ar) darbo vietoje apdirbti produktai išvežami iš miško prieš prasidedant gedimui.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Observation of harvesting operations. Records of timber deliveries</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miško ruošos veiklos stebėjimas. Medienos pristatymo dokumentai</p>
<p>Criterion 5.4</p> <p>Forest management should strive to strengthen and diversify the local economy, avoiding dependence on a single forest product.</p> <p>Kriterijus 5.4</p> <p>Miškų ūkis turi siekti stiprinti ir plėtoti vietinę ekonomiką, išvengiant priklausomybės nuo vieno miškų produkto.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.4.1</p> <p>The forest should be managed for more than</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers.</p>

<p>one product, considering both timber and non-timber forest products. Local initiatives involving the use, processing and/or marketing of forest products are encouraged.</p> <p>Miškas tvarkomas siekiant gauti daugiau nei vieną produktą, atsižvelgiant tiek į medienos, tiek ir į nemedieninius miško produktus. Skatinamos vietinės iniciatyvos, susijusios su miško produktų naudojimu, apdorojimu ir (ar) prekyba.</p>	<p>Forest management planning</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais .</p> <p>Miškotvarkos projektai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.4.2</p> <p>The utilisation of non-timber forest products by local community enterprises is encouraged</p> <p>Vietos bendruomenės įmonės skatinamos naudoti ne medienos miško produktus</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with local communities.</p> <p>Evidence of NTFP sales or licenses or permits issued.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultuojantis su vietinėmis bendruomenėmis.</p> <p>Nemedieninių miško produktų pardavimų arba išduotų licencijų ar leidimų įrodymai.</p>
<p>Criterion 5.5</p> <p>Forest management operations shall recognise, maintain and, where appropriate, enhance the value of forest services and resources such as watersheds and fisheries.</p> <p>Kriterijus 5.5</p> <p>Miškų ūkio veikla turi atsižvelgti, palaikyti ir, kur įmanoma, gerinti miško funkcijų ir išteklių, pavyzdžiui, vandenų apsaugos ir žuvininkystės, būklę ir kokybę.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.5.1</p> <p>Forest managers are aware of the range of forest services and resources</p> <p>Miško valdytojai žino miško paslaugų ir išteklių mastą</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.5.2</p> <p>Forest management practices minimise negative impacts on services and other forest resources</p> <p>Miško valdymo praktika siekiama sumažinti neigiamą poveikį paslaugoms ir kitiems miško ištekliams</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.5.3</p> <p>Forest management practices maintain and where appropriate, enhance the value of forest services and resources:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitoring evidence that services and resources are maintained ▪ Practices to enhance services and resources are evident. 	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p>

<p>Miškų valdymo praktika išlaiko ir, kur įmanoma, didina miško paslaugų ir išteklių vertę.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stebėsena (monitoringas) parodo, kad paslaugos ir ištekliai yra palaikomi ▪ Akivaizdžiai matoma, kad vykdoma veikla gerina paslaugas ir išteklius 	
<p>Criterion 5.6 The rate of harvest of forest products shall not exceed levels, which can be permanently sustained.</p>	
<p>Kriterijus 5.6 Miško kirtimų apimtys negali viršyti dydžių, kurie galėtų būti išlaikomi ir ateityje.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.6.1</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>Data on forest growth, regeneration and volumes harvested and thinned are reported regularly and analysed in comparison with predicted volumes and growth data (data accuracy is appropriate to scale and intensity of management)</p> <p>LT:</p> <p>5.6.1.1. Annual allowable cut (AAC), by area or volume, has been set based on conservative and well documented estimates of growth and yield, and ensuring that the rate of harvest does not exceed sustainable levels.</p> <p>5.6.1.2. Annual harvest is strictly documented. This includes site, species, quantities, assortments, date and terms, customer and monitoring documentations.</p> <p>5.6.1.3. Operations harvest of NTFP such as seeds, Christmas trees, greenery and game is documented and does not exceed a sustainable level.</p> <p>5.6.1.4. Boundaries of harvesting units are clearly marked on-site and respected.</p> <p>Duomenys apie miško augimą, atkūrimą, išretėjimą ir naudojimo kiekį pateikiami reguliariai ir analizuojami lyginant su numatytais kiekiu ir augimo duomenimis (duomenų tikslumas atitinka valdymo mastą ir intensyvumą)</p> <p>LT:</p> <p>5.6.1.1. Metinė kirtimų norma (MKN) tiek ploto tiek tūrio prasme yra nustatyta remiantis dokumentais patvirtintomis prognozėmis apie planuojamą medienos prieaugį ir užtikrina, kad kirtimai neviršija normų, užtikrinančių tvarų ir subalansuotą miškų naudojimą.</p> <p>5.6.1.2. Metiniai kirtimai yra griežtai apskaitomi dokumentuose, kuriuose turi būti informacija apie vietovę, medžių rūšis,</p>	<p>Evidence of enumerations, yield calculations and harvesting planning</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Perskaičiavimų, našumo įvertinimų ir miško ruošos planavimo įrodymai</p>

<p>kiekius, sortimentus, datą ir terminus, pirkėją, taip pat kaupiama su monitoringu susijusi informacija.</p> <p>5.6.1.3. Nemedieninių miško produktų tokių kaip sėklos, kalėdinės eglutės, žaliava puokštėms, miško žvėrys ir jų sumedžiojimas yra registruojami dokumentuose ir neviršija subalansuotą naudojimą garantuojančių normų.</p> <p>5.6.1.4. Kertamų biržių ribos yra aiškiai pažymimos natūroje ir jų griežtai laikomasi.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 5.6.2</p> <p>Sustainable harvest and thinning intensities and frequencies have been calculated for the FMU based on the most up-to-date available information and do not exceed calculated replenishment rates over the long term.</p> <p>Tolygus pagrindinių ir ugdymo kirtimų intensyvumas bei dažnumas apskaičiuojamas MVV remiantis naujausia informacija ir neviršija numatyto ilgalaikio prieaugio masto.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Timber resource planning</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Medienos išteklių planavimas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 5.6.3</p> <p>Authorised harvesting of non-timber forest products does not exceed calculated replenishment rates over the long term</p> <p>Teisėtas nemedieninių miško produktų naudojimas neviršija numatyto ilgalaikio atsinaujinimo masto.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plans</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektai</p>

PRINCIPLE 6. ENVIRONMENTAL IMPACT:

Forest management shall conserve biological diversity and its associated values, water resources, soils, and unique and fragile ecosystems and landscapes, and, by so doing, maintain the ecological functions and the integrity of the forest.

PRINCIPAS 6: POVEIKIS APLINKAI:

Miškų ūkis turi išsaugoti biologinę įvairovę ir su ja susijusias vertybes, vandens išteklius, dirvožemį, unikalias ir lengvai pažeidžiamas ekosistemas bei kraštovaizdį, išlaikyti miško ekologines funkcijas bei miškų vientisumą.

Criterion 6.1 Assessment of environmental impacts shall be completed - appropriate to the scale, intensity of forest management operations and the uniqueness of the affected resources - and adequately integrated into management systems. Assessments shall include landscape level considerations as well as the impacts of on-site processing facilities. Environmental impacts shall be assessed prior to commencement of site disturbing operations.

Kriterijus 6.1 Poveikis aplinkai turi būti įvertintas atsižvelgiant į miškų ūkio darbų apimtį, intensyvumą ir išteklių unikalumą bei atitinkamai integruotas į miškų ūkio sistemas. Įvertinimas turi apimti tiek kraštovaizdžio problemas, tiek miško kirtimo bei pirminio medienos apdorojimo vietoje, poveikį. Poveikis aplinkai turi būti įvertintas prieš neigiamą poveikį sukeliančių darbų pradžią.

Indicator/Rodiklis 6.1.1

The owner/manager has systematically identified and assessed the potential environmental impacts of all activities (including on-site processing facilities) carried out in the forest; the impacts of forest plans have been considered at the landscape level, taking account of the interaction with adjoining land and other nearby habitats. For large scale organisations, the results of these impact assessments shall be documented.

LT:

6.1.1.1. Environmental assessments have occurred during management planning and mitigation measures are integrated into forest management plan. Measures to minimise negative environmental impact are followed in the field, e.g. wet soil types are handled with precaution to avoid soil damages, sensitive bird habitats are not intervened in birds nesting period.

Savininkas/valdytojas sistemškai nustatė ir įvertino potencialų aplinkosauginį visos miške vykdomos veiklos (įskaitant apdorojimą vietoje) poveikį; miško planų poveikis apsvaustas landšafto lygiu, atsižvelgiant į sąveiką su šalia esančia žeme ir kitais netoliese esančiais arealais. Stambiose organizacijose poveikio vertinimo rezultatai turi būti užfiksuoti dokumentuose.

LT:

6.1.1.1. Planuojant miškų ūkio veiklą

Verifiers & Guidance:

For all operations or activities carried out on the FMU, there should be an evaluation of the possibility of the following potentially negative impacts being caused: soil erosion and compaction; changes to soil productivity; changes to invasive exotic, native or naturalised flora or fauna species abundance, diversity or distribution. Habitat fragmentation, pesticide, lubricant, nutrient or fertiliser pollution (by runoff, spray drift or spillage) and sedimentation of watercourses or water bodies; changes to water flow and drainage regimes of watercourses, water bodies, visual changes to prominent landscapes. Working Instruction 01 regarding on-site processing plants must be used as reference.

Interviews with Forest Managers, environmental NGOs and government conservation agencies.

Įrodymai ir patarimai:

Visiems miško valdymo vienetams atliekamiems darbams arba veiklai turi būti įvertinami sukeliama galimi žemiau nurodyti neigiami poveikiai: dirvos erozija ir sutankinimas; dirvos našumo pokyčiai; egzotinių, vietinių ir aklimatizuotų floros ar faunos rūšių gausos, įvairovės arba paplitimo pokyčiai. Arealų fragmentacija, užterštumas pesticidais, tepalais, maistingosiomis medžiagomis ar trąšomis (dėl nutekėjimo, aerozolio pasklidimo arba išsiliejimo) bei vandentakių ar vandens telkinių sedimentacija; vandentakių ar vandens telkinių tėkmės ir drenažo režimų pokyčiai, vizualiniai žinomo landšafto pokyčiai. Turi būti remiamasi vietos perdirbimo įmonių darbine instrukcija Nr. 1

Pokalbiai su miškų valdytojais, Pokalbiai su aplinkosauginėmis nevyriausybinėmis organizacijomis ir vyriausybės gamtos apsaugos institucijomis.

atliktas poveikio aplinkai įvertinimas, o priemonės sušvelninančios tą poveikį yra integruojamos į miškotvarkos projektą. Tų priemonių laikomasi dirbant miške – drėgnose vietovėse yra dirbama atsargiai kad nepakenkti dirvožemiui, vietose kur yra paukščių buveinės nevykdoma veikla jų perėjimo laikotarpiu.

Indicator/Rodiklis 6.1.2

Site-specific assessments of the potential environmental impacts of all forest operations are carried out prior to commencement of site disturbing operations, in a manner appropriate to the scale of the operations and the sensitivity of the site. Where such activities are considered “significant”, these site-specific assessments are documented. “Significant” activities shall include, but not be restricted to:

- The building of new roads or substantial rerouting of existing roads;
- Any form of flow restriction in streams and rivers;
- Aforestation;
- Change in genus in the reforestation of more than 100 ha during the same planting season within an operational/management unit, where an FMU comprises more than one;
- Recreational activities and associated infrastructure
- Communication masts and associated infrastructure
- Power lines
- Water lines
- Change of natural vegetation to commercial or any other use.
- Erection of new fences
- Use of natural areas and products for commercial gain or any other purpose
- New waste disposal sites;
- Implementation of new/modified activities/products that may have significant impacts on the environment.

Specifinis darbų vietai visų miško darbų poveikio aplinkai vertinimas atliktas prieš pradant darbo vietų rengimą, atsižvelgiant į darbų mastą ir darbų vietos jautrumą. Kur tokia veikla laikoma “žymia”, toks darbų vietos specifinis vertinimas fiksuojamas dokumentuose. “Žymi” veikla apima, bet neapsiriboja:

- Naujų kelių tiesimą ar žymų esamų kelių maršruto keitimą;
- bet kokią upelių ir upių tėkmės ribojimo formą;

Verifiers & Guidance:

A “significant activity is an activity that has the potential to cause environmental impacts that are:

- Permanent or long term; or
- Affects a wide environment

An EIA is the **formal** procedure that is followed to collect, organise, analyse, interpret and communicate data that are relevant to making a decision. The procedure can however be followed as an **informal** assessment for a project such as the planning of a harvesting operation. The **purpose of an EIA** is to minimise negative impacts, ensure the conservation of important features and to enhance positive aspects of the project.

Principles that a **formal** EIA should comply with are:

Informed Decision Making: Decision-making should be based on reliable information.

Accountability: Responsibilities must be clearly defined.

Environment in the Broadest Sense: The environment includes all aspects (i.e. physical, social, political, economic, visual).

Open Consultation: Consultation with all interested and affected parties must be done in a transparent manner.

Specialist Input: Specialists in the particular field must support impact assessments.

Alternatives: Consider all possible alternatives in terms of location and activities.

Mitigatory Measures: Assess mitigatory measures that will reduce or negate negative impacts and enhance the positive impacts of the planned activities.

Consider all Stages: The assessment should consider all stages of the development, from the planning phase through to closure.

Interviews with Forest Managers also testing their basic knowledge of EIAs.

Records of assessments and decisions.

Environmental management plans.

Įrodymai ir patarimai:

Žymi veikla yra tokia veikla, dėl kurios aplinkai gali būti daromas poveikis, kuris yra:

- Nuolatinis arba ilgalaikis; arba
- Veikia didelę aplinkos dalį

Poveikio aplinkai vertinimas yra **oficiali** procedūra, kuri yra

<ul style="list-style-type: none"> ▪ miško įveisimą; ▪ didesnio nei 100 ha ploto miško atkūrimo genų pasikeitimą per tą patį sodinimo laikotarpį darbų/valdymo vienetu, jei MVV sudaro daugiau nei vienas vienetas; ▪ rekreacinę veiklą ir susijusią infrastruktūrą; ▪ komunikacijų stiebus ir susijusią infrastruktūrą; ▪ elektros linijas; ▪ vandentiekio linijas; ▪ natūralios augalijos pakeitimu komerciniam ar kitokiam naudojimui; ▪ naujų tvorų statymą; ▪ natūralių vietų ir produktų naudojimą komerciniais ar kitais tikslais; ▪ naujas atliekų aikšteles; ▪ naujos/modifikuotos veiklos/produktų, kurie gali turėti žymų poveikį aplinkai, įgyvendinimą. 	<p><i>taikoma norint surinkti, organizuoti, analizuoti, interpretuoti ir perduoti duomenis, kurie yra susiję su sprendimo priėmimu. Tačiau ši procedūra gali būti taikoma kaip projektui skirtas neoficialus vertinimas, pavyzdžiui, atliekant miško ruošimo veiklos planavimą. Poveikio aplinkai vertinimo tikslas yra kuo labiau sumažinti neigiamus poveikius, užtikrinti svarbių savybių išsaugojimą ir sustiprinti teigiamus projekto aspektus.</i></p> <p><i>Oficialus poveikio aplinkai vertinimas turi atitikti šiuos principus:</i></p> <p>Žinojimu pagrįstas sprendimų priėmimas: Sprendimų priėmimas turi būti pagrįstas patikima informacija.</p> <p>Atskaitomybė: Turi būti aiškiai apibrėžta atsakomybė.</p> <p>Aplinka plačiausia prasme: žodis „aplinka“ turi apimti visus aspektus (t.y. fizinius, socialinius, politinius, ekonominius ir vizualinius).</p> <p>Viešosios konsultacijos: konsultavimasis su visomis suinteresuotosiomis ir susijusiomis šalimis turi vykti skaidriai.</p> <p>Specialistų indėlis: konkrečios srities specialistai turi prisidėti prie poveikio aplinkai vertinimo.</p> <p>Alternatyvos: apsvarstykite visas galimas alternatyvas vietos nustatymo ir veiklos prasme.</p> <p>Švelninančios priemonės: įvertinkite švelninančias priemones, kurios sumažins ar padės išvengti neigiamo poveikio ir sustiprins teigiamą planuojamos veiklos poveikį.</p> <p>Apsvarstykite visus etapus: vertinime turi būti aptarti visi vystymosi etapai nuo planavimo etapo iki užbaigimo.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , taip pat turi būti patikrintos jų pagrindinės poveikio aplinkai vertinimo žinios.</p> <p>Vertinimų ir sprendimų dokumentai.</p> <p>Aplinkos valdymo planas.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.1.3</p> <p>All potential environmental impacts identified during assessments are considered during operations and planning and ensure that adverse impacts are avoided or mitigated</p> <p>Darbų ir planavimo metu atsižvelgiama į visą vertinimų metu nustatytą potencialų poveikį gamtai ir užtikrinama, kad išvengiama neigiamo poveikio ar jis sušvelninamas</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>See also requirements 6.5.1 and 6.5.2.</p> <p>Interviews with Forest Managers, supervisors and workers also testing their knowledge of minimum requirements.</p> <p>Field observations and operational plans. For <u>large scale operations</u>, these provisions and controls will be documented in plans.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Taip pat žiūrėkite 6.5.1 ir 6.5.2.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , prižiūrėtojais ir darbuotojais taip pat jų žinių apie minimalius reikalavimus patikrinimas.</p> <p>Stebėjimai natūroje ir veiklos planai. Didelės apimties veiklai šios nuostatos ir kontrolės priemonės turi būti dokumentuojamos planuose.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.1.4</p> <p>Timely corrective actions are considered and implemented to address both past and potential</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><u>Corrective Actions:</u></p> <p><i>The first objective is, whenever there is a non-conformance:</i></p>

<p>non-conformances.</p> <p>Svarstomos ir laiku įgyvendinamos korekcinės priemonės, skirtos tiek buvusiems, tiek galimai iškiliantiems neatitikimams ateityje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>action is taken to correct any damage to the environment that may have occurred (corrective action); and</i> ▪ <i>measures are instituted to prevent the non-conformance from recurring (preventive action).</i> <p><i>The <u>second objective</u> is to ensure that preventative action is taken where there is obvious potential for an activity to develop into a non-conformance with subsequent environmental impact(s).</i></p> <p><i>The <u>third objective</u> is to ensure that CARs are reviewed periodically to identify persistent problem areas and to ensure that such problem areas are appropriately addressed, in either a corrective or a preventative manner.</i></p> <p>Interviews with managers.</p> <p>Comparison of quality of ongoing operations and associated record of past CARs.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Korekcinų veiksmų:</p> <p><i>Pirmasis tikslas yra, visais atvejais, kai nesilaikoma reikalavimų:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>turi būti imamasi veiksmų, siekiant ištaisyti aplinkai padarytą žalą, jei tokia įvyko (koregavimo veiksmai); ir</i> ▪ <i>priemonės, kurių imamasi norint išvengti pakartotinio reikalavimų nesilaikymo (prevenciniai veiksmai).</i> <p><i>Antrasis tikslas yra užtikrinti, kad prevencinių veiksmų būtų imamasi tais atvejais, kai yra aiški galimybė, jog veikla perausis į reikalavimų nesilaikymą ir dėl to bus daromas poveikis aplinkai.</i></p> <p><i>Trečiasis tikslas yra užtikrinti, kad koregavimo veiksmai būtų peržiūrimi periodiškai tam, kad būtų nustatomos tos sritys, kuriose problemos kartojasi nuolat ir būtų galima užtikrinti, jog dėl tokių probleminių sričių bus imamasi tinkamų korekcinų arba prevencinių veiksmų.</i></p> <p>Pokalbiai su specialistais.</p> <p>Šiuo metu vykdomos veiklos kokybės ir su ja susijusios praeityje atliktų koregavimo veiksmų aprašymų palyginimas.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.1.5</p> <p>Corrective action requests (CARs) are recorded and closed out appropriately</p> <p>Veiksmai, reikalaujantys pataisos (VRP) registruojami ir tinkamai svarstomi.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><u>Records of CARs</u></p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><u>VRP (veiksmų, reikalaujančių pataisos) protokolai</u></p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.1.6</p> <p>Non-native plant (non-tree) and animal species are introduced and/or native species re-introduced only if consultation with acknowledged experts and regulatory authorities establishes that they are non-invasive and will bring environmental benefits; local stakeholders are consulted prior to any introduction; all introductions are closely</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, environmental NGOs and government agencies.</p> <p>Research briefs.</p> <p>Licences and permits.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais , aplinkosauginėmis nevyriausybiniėmis organizacijomis ir vyriausybės institucijomis.</p>

<p>monitored</p> <p>LT:</p> <p>Exotic species shall not be introduced or reintroduced.</p> <p>Ne vietinės augalų (ne medžių) ir gyvūnų rūšys introdukuojamos bei (ar) vietinės rūšys reintrodukuojamos pakartotinai tik, jei pasitarus su pripažintais ekspertais ir kontrolės institucijomis nustatoma, kad jos yra neinvazinės ir bus naudingos aplinkai; prieš kokią nors introdukciją pasitariama su vietinėmis suinteresuotomis šalimis; visos introdukcijos atidžiai stebimos.</p> <p>LT:</p> <p>Egzotinės (invazinės svetimžemės) rūšys miške neturi būti introdukuojamos ar reintrodukuojamos.</p>	<p>Tyrimų santraukos.</p> <p>Licencijos ir leidimai.</p>
<p>Criterion 6.2</p> <p>Safeguards shall exist which protect rare, threatened and endangered species and their habitats (e.g. nesting and feeding areas). Conservation zones and protection areas shall be established, appropriate to the scale and intensity of forest management and the uniqueness of the affected resources. Inappropriate hunting, fishing, trapping and collecting shall be controlled.</p> <p>Kriterijus 6.2</p> <p>Turi būti siekiama išsaugoti retas, nykstančias ir kitas saugomas rūšis bei jų paplitimo arealus (pvz., lizdavietes bei maitinimosi plotus). Atsižvelgiant į miškų ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei išteklių unikalumą, turi būti įsteigtos apsauginės zonos ir saugomos teritorijos. Medžioklė, žvejyba ir įvairių miško produktų naudojimas turi būti kontroliuojami.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.2.1</p> <p>Rare, threatened and endangered species and their habitats present (or likely to be present) on the FMU have been identified and documented</p> <p>MVV (miškų valdymo vienetė) nustatytos ir užfiksuotos dokumentuose retos, nykstančios rūšys ir jų esamos (ar galimos) buveinės</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Where survey data are incomplete, it should be assumed that relevant species ARE present.</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Refer also to 7.1.7</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Tais atvejais, kai tyrimų duomenys yra nepilni, reikia daryti prielaidą, jog toje vietovėje gyvena atitinkamos gyvūnų rūšys.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir valstybinėmis institucijomis.</p> <p>Taip pat žiūr. 7.1.7</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.2.2</p> <p>Where appropriate, there is co-operation with acknowledged experts, conservation organisations and regulatory authorities in identifying conservation zones and protection areas for rare, threatened and endangered species present; these habitats are demarcated on maps, and, where necessary, on the ground</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records and maps.</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Protokolai ir Žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir</p>

<p>Kur įmanoma, bendradarbiaujama su pripažintais ekspertais, aplinkosaugos organizacijomis ir kontrolės institucijomis nustatant saugomas zonas esamoms retoms ir nykstančioms rūšims; šie plotai pažymimi žemėlapiuose, ir, kur reikia, natūroje.</p>	<p>vyriausybės institucijomis.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.2.3</p> <p>Rare, threatened and endangered species are protected during operations</p> <p>Darbų metu saugomos retos ir nykstančios rūšys</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Operational plans.</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Darbų planai (pvz. biržės kirtimo kortelės).</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.2.4</p> <p>Conservation zones and protection areas, representative of existing ecosystems, are being protected in their natural state, based on the identification of key biological areas and the requirement for natural corridors (with special reference to plantations) and/or consultation with local experts and government agencies</p> <p>Landscape scale conservation considerations are evident in field activities, staff/contractor actions and/or in coordination with adjoining landowners, conservation organizations or government conservation agencies.</p> <p>Gamtosauginės zonos ir teritorijos, atspindinčios esamas ekosistemas, saugomos jų natūralioje būsenoje, remiantis kertinių biologinių vietų nustatymu ir gamtinių koridorių reikalavimu (specialūs reikalavimai plantacijoms) ir (ar) konsultacijomis su vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Atliekant lauko darbus, personalo/rangovų veiksmuose ir (ar) santykiuose su šalia esančios žemės savininkais, aplinkosaugos organizacijomis ar valstybinėmis aplinkosaugos institucijomis akivaizdus dėmesys kraštovaizdžio išsaugojimui.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Where less than 10% of the total area of large FMUs has been set aside for conservation zones and protection areas, justification must be provided for this in the form of consultation with local experts and/or government agencies.</i></p> <p>LT:</p> <p><i>No less than 5% of the FMU area shall be excluded. This area that is set aside shall to exclude from forestry activities at least 5% of FMU area. It contain a priority forest types which shall avoid focus on least productive areas allow for forest land that has biodiversity importance.</i></p> <p><i>For smaller FMUs the conservation zones and protection areas should exist within the FMU or in nearby landscapes.</i></p> <p>Plans and maps and records of completed work.</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Kai mažiau nei 10% didelių miško valdymo vienetų ploto buvo priskirta apsaugos zonoms ir saugomoms teritorijoms, tai turi būti pagrįsta konsultacijomis su vietiniais ekspertais ir (arba) vyriausybės institucijomis.</i></p> <p>LT:</p> <p><i>Išskiriama ne mažiau kaip 5 proc. miškų valdymo vieneto (MVV) ploto. Šiame atskirtame plote turi būti prioritетinių miško tipų; tokiu būdu didesnio dėmesio neskiriama mažiau našiems plotams, jį skiriant svarbia biologine įvairove pasižyminčioms miško žemėms.</i></p> <p><i>Mažesnių miško valdymo vienetų atveju, apsaugos zonos ir saugomos teritorijos turi būti nustatytos pačiuose miško valdymo vienetuose arba netoli esančiose teritorijose.</i></p> <p>Planai ir žemėlapiai ir užbaigtų darbų protokolai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>

Indicator/Rodiklis 6.2.5	Verifiers & Guidance:
<p>Conservation management and protection activities are demarcated on maps, implemented and their impact monitored.</p> <p>For <u>large scale organisations</u> these will be also be documented in plans.</p> <p>Aplinkos apsaugos valdymas ir veikla pažymėti žemėlapiuose, įgyvendinami ir stebimas jų poveikis.</p> <p>Stambiose organizacijose jie taip pat turi būti įtraukiami į planus.</p>	<p>Plans and maps, including annual plan of operations.</p> <p>Field observations</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Planai ir žemėlapiai, įskaitant metinį veiklos planą.</p> <p>Veiklos miškuose stebėjimai</p>
Indicator/Rodiklis 6.2.6	Verifiers & Guidance:
<p>Authorised hunting, fishing, grazing and collecting activities are managed to ensure they do not exceed sustainable levels and inappropriate activities are prevented</p> <p>Vykdoma teisėta medžioklės, žuvininkystės, ganymo ir gėrybių rinkimo veikla, taip siekiant užtikrinti, kad ji išlaikytų ekologinę pusiausvyrą, o netinkama veikla draudžiama</p>	<p>Policies and procedures.</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Field observations and records of collection.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Strategija ir procedūros.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Veiklos miškuose stebėjimas ir surenkamų miško gėrybių duomenys.</p>
<p>Criterion 6.3 Ecological functions and values shall be maintained intact, enhanced, or restored, including:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Forest regeneration and succession. ▪ Genetic species and ecosystem diversity. ▪ Natural cycles that affect the productivity of the forest ecosystem. <p>Kriterijus 6.3 Ekologinės funkcijos ir vertybės turi būti išsaugotos, sustiprintos ar atkurtos, įskaitant:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ miškų atkūrimą ir sukcesiją; ▪ genetinę, rūšinę ir ekosistemų įvairovę; ▪ gamtos ciklus, kurie veikia miško ekosistemų produktyvumą. 	
Indicator/Rodiklis 6.3.1	Verifiers & Guidance:
<p>The status of the FMU with regard to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ regeneration and succession ▪ genetic, species and ecosystem diversity ▪ natural cycles <p>is known or estimated.</p> <p>MVV požiūris į:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ atkūrimą ir sukcesiją; ▪ genetiką, rūšių ir ekosistemų įvairovę; ▪ natūralius ciklus 	<p><i>This requirement applies to natural forest and plantation management organisations. Compliance might involve an initial assessment and monitoring of the following:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Regeneration of natural forest areas harvested, degraded areas, fragmented areas, areas damaged by fire, conservation zones and protection areas;</i> ▪ <i>Impacts of past management e.g. logging, collection of NTFPs, soil erosion</i> ▪ <i>Distribution and status of plant communities;</i> ▪ <i>Conservation status of native floral and faunal assemblages, species and their habitats;</i>

<p>- yra žinomas ar įvertintas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Spread of invasive species</i> ▪ <i>Ongoing soil erosion</i> ▪ <i>Water quality</i> <p>Records and maps</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Šis reikalavimas taikomas natūralių miškų ir plantacijų tvarkymo organizacijoms. Tam, kad būtų laikomasi reikalavimo, gali tekti atlikti pirminį įvertinimą ir žemiau nurodytų faktorių stebėjimą:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Natūralių miško plotų, iškirstų plotų, derlingumą praradusių plotų, fragmentuotų plotų, gaisro paveiktų plotų, apsauginių zonų ir saugomų teritorijų regeneracija;</i> ▪ <i>Praeityje taikyto valdymo įtaka, t.y. miško ruoša, nemedienos gaminių rinkimas, dirvos erozija.</i> ▪ <i>Augalų bendrijų pasiskirstymas ir statusas;</i> ▪ <i>Vietinių floros ir faunos kompleksų, rūšių ir jų arealų apsaugos statusas;</i> ▪ <i>Invazinių rūšių paplitimas</i> ▪ <i>Tebevykstanti dirvos erozija</i> ▪ <i>Vandens kokybė</i> <p>Protokolai ir žemėlapiai</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.3.2</p> <p>Silvicultural and/or other management systems are appropriate for the ecology of the forest and resources available</p> <p>Miškininkystės ir (ar) kitos valdymo sistemos yra tinkamos miško ekologijai ir esamiems ištekliams.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.3.3</p> <p>Ecological functions (regeneration, succession, diversity, natural cycles) are maintained and where appropriate, there is a programme for restoration of degraded sites</p> <p>LT:</p> <p>6.3.3.1. New drainage systems or extensions of old schemes are not established / maintained.</p> <p>6.3.3.2. Old and hollow trees and large dimension (>25 cm) standing and lying on the ground dead wood are preserved in the forest, with consideration of national requirements on work safety.</p> <p>6.3.3.3. At least 10 retention trees of various age classes (5 in case of noble hardwoods) are left in final felling.</p> <p>6.3.3.4. Retention trees and left dead wood will</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Enhancement, maintenance and restoration activities should be prepared to provide for the restoration of degraded natural areas, weed infestation, erosion, borrow pits, waste sites, quarries, etc.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts.</p> <p>Plans and maps and field observations.</p>

<p>be left for total natural decomposition</p> <p>Saugomos ekologinės funkcijos (atsikūrimas, sukcesija, įvairovė, natūralūs ciklai) ir kur įmanoma, yra degradavusių teritorijų atkūrimo programos.</p> <p>LT:</p> <p>6.3.3.1. Naujos drenažo sistemos arba senų sistemų išplėtimas nėra vykdomas.</p> <p>6.3.3.2. Seni ir drevėti medžiai ir didelių išmatavimų (>25 cm) stovintys ir ant žemės gulintys sausuoliai yra išsaugomi miške, atsižvelgiant į šalyje galiojančius darbo saugos reikalavimus.</p> <p>6.3.3.3. Pagrindinio naudojimo kirtimuose turi būti paliekama ne mažiau kaip 10 (vertingų lapuočių atveju – 5) įvairaus amžiaus medžių.</p> <p>6.3.3.4. Paliekami medžiai ir negyva mediena turi būti paliekami pilnam natūraliam suirimui.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.3.4</p> <p>In natural and semi-natural forest, natural regeneration is preferred where adequate for the meeting of management objectives; where artificial regeneration is planned, environmental impact has been assessed (refer Criterion 6.1)</p> <p>Natūraliuose ir pusiau natūraliuose miškuose pirmenybė teikiama natūraliam žėlimui, jei tai atitinka valdymo uždavinius; jei planuojamas dirbtinis želdinimas, turi būti įvertintas poveikis aplinkai (žiūr. kriterijų 6.1).</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Plans and maps</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Planai ir žemėlapiai</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais</p>
<p>Criterion 6.4</p> <p>Representative samples of existing ecosystems within landscapes shall be protected in their natural state and recorded on maps, appropriate to the scale of operations and the uniqueness of the resource.</p> <p>Kriterijus 6.4</p> <p>Pavyzdiniai (tipiniai) kraštovaizdyje egzistuojančių ekosistemų plotai, atsižvelgiant į miškų ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikianų išteklių unikalumą, turi būti užfiksuoti žemėlapiuose ir išsaugoti savo natūraliame būvyje.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.4.1</p> <p>For the protection and recording of representative samples of existing ecosystems in the landscape, refer to Criterion 6.2.</p> <p>Kraštovaizdyje esančių ekosistemų pavyzdžių saugojimas ir registravimas, žiūr. kriterijų 6.2.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>

<p>Criterion 6.5 Written guidelines shall be prepared and implemented to: control erosion; minimise forest damage during harvesting, road construction, and all other mechanical disturbances; and protect water resources.</p> <p>Kriterijus 6.5 Nurodymai, kaip kovoti prieš eroziją, sumažinti miškui daromą žalą kirtimų metu, tiesiant kelius ir atliekant kitus darbus, o taip pat apsaugoti vandens išteklius turi būti įteisinti ir įgyvendinami.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.5.1</p> <p>All environmentally sensitive forest operations are identified (see 6.1) and written guidelines defining acceptable practice are available to forest managers and supervisors; operational guidelines must meet or exceed national or regional best practice requirements</p> <p>LT:</p> <p>6.5.1.1. Maps specify areas suitable for all-weather harvesting, winter harvesting or dry-weather only.</p> <p>6.5.1.2. Guidance to field staff covers silvicultural operations, biological conservation, technical specifications for skid trail (location, width and density), log landing, road design and conservation structures, handling of chemicals, etc.</p> <p>6.5.1.3. Measures are taken to minimize soil damage and erosion during harvesting operations.</p> <p>6.5.1.4. No road fill or waste material (e.g. rocks, brush) from site preparation or other activities are in stream courses.</p> <p>6.5.1.5. Buffer zones are left along water bodies and open landscape.</p> <p>Nustatyta visa jautri aplinkosaugos požiūriu miško veikla (žiūr. 6.1), miško valdytojams ir prižiūrėtojams prieinamos raštiškos gairės, apibrėžiančios tinkamą praktiką; veiklos gairės turi atitikti ar viršyti nacionalinius ar regioninius geros praktikos reikalavimus.</p> <p>LT:</p> <p>6.5.1.1. Žemėlapiuose pažymėtos vietovės, kuriose galimi kirtimai bet kokiomis oro sąlygomis, žiemos sąlygomis bei esant tik sausam orui.</p> <p>6.5.1.2. Miško darbuotojams suteikiama informacija ir mokymai apie miškininkystę, gamtos apsaugą, valksmų techninės specifikacijas (vieta, jų plotis ir tankumas miške), kelių išdėstymą ir taikomas gamtos apsaugos priemonės, chemikalų naudojimą ir pan.</p> <p>6.5.1.3. Miško kirtimo metu imamasi priemonių, kurių pagalba būtų sumažinta erozija ir neigiamas poveikis dirvožemiui.</p> <p>6.5.1.4. Kelių, kirtaviečių paruošimo bei kitų darbų atliekos (akmenys, gruntas,</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Forest operations include: site preparation, fire belt management, planting, weed control, stand management, harvesting and extraction, road surfacing material extraction and excavation site closure, road network design, road design, construction, maintenance and closure.</i></p> <p>Records, plans and maps.</p> <p>Interviews with Forest Managers and field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Miško veikla apima: vietos parengimą, gaisro juostos valdymą, sodinimą, piktžolių kontrolę, medynų valdymą, miško ruošą ir išvežimą, kelio dangų klojimą, medžiagų išvežimo ir iškasimo aikštelių uždarymą, kelių tinklo projektavimą, kelių projektavimą, statybą, priežiūrą ir uždarymą.</i></p> <p>Protokolai, planai ir žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir stebėjimai darbų vietose.</p>

<p>žabai ir kt.) nepatenka į vandentakius. 6.5.1.5. Aplink vandens telkinius ir atvirus kraštovaizdžius yra paliekamos apsauginės zonos.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.5.2</p> <p>Guidelines developed in terms of indicator 6.5.1 are implemented during operations and planning</p> <p>Remiantis rodikliu 6.5.1 sukurtos gairės įgyvendinamos darbų ir planavimo metu.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>The main assessment report should make explicit reference to the national or regional best practice guidelines used as a reference.</i></p> <p>Operational plans, interviews with staff and field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti aiškiai nurodytos nacionalinės arba regioninės geros praktikos gairės, kuriomis buvo remiamasi.</i></p> <p>Veiklos planai, pokalbiai su darbuotojai ir stebėjimai darbų vietose.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.5.3</p> <p>Buffer zones are maintained along watercourses and around water bodies. These buffer zones are demarcated on maps and comply with specifications made in national and regional best practice guidelines</p> <p>Prie vandentakių ir aplink vandens telkinius yra buferinės apsaugos zonos. Tokios buferinės apsaugos zonos pažymėtos žemėlapiuose ir atitinka nacionalinių ir regioninių geros praktikos gairių specifikacijas.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>The main assessment report shall make explicit reference to the national or regional best practice guidelines used as a reference.</i></p> <p>Operational plans, interviews with staff and field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pagrindinėje vertinimo ataskaitoje turi būti aiškiai nurodytos nacionalinės arba regioninės geros praktikos gairės, kuriomis buvo remiamasi.</i></p> <p>Veiklos planai, pokalbiai su darbuotojai ir stebėjimai darbų vietose.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.5.4</p> <p>Operators are aware of and able to implement adequate emergency procedures for clean up following accidental oil and chemical spillages</p> <p>Darbininkai susipažinę ir gali imtis atitinkamų veiksmų valant atsitiktinius tepalų ir chemikalų nuotėkius avarijų atveju</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Operational plans, interviews with staff and field observations.</p> <p>No evidence of significant spillages.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Veiklos planai, pokalbiai su darbuotojai ir stebėjimai darbų vietose.</p> <p>Nėra jokių didelio išsiliejimo įrodymų.</p>

<p>Criterion 6.6</p>	<p>Management systems shall promote the development and adoption of environmentally friendly non-chemical methods of pest management and strive to avoid the use of chemical pesticides. World Health Organisation Type 1A and 1B chlorinated hydrocarbon pesticides; pesticides that are persistent, toxic or whose derivatives remain biologically active and accumulate in the food chain beyond their intended use; as well as any pesticides banned by international agreement, shall be prohibited. If chemicals are used, proper equipment and training shall be provided to minimise health and environmental risks.</p>
<p>Kriterijus 6.6</p>	<p>Miškų ūkio subjektai turi skatinti aplinkai palankių necheminių kovos su kenkėjais priemonių sukūrimą ir taikymą bei siekti, kad būtų vengiama cheminių pesticidų naudojimo. Turi būti uždrausti Pasaulio sveikatos organizacijos 1A ir 1B tipo bei chloruoti hidrokarbonatų pesticidai; pesticidai, kurie yra nuodingi ir išlieka biologiškai aktyvūs bei kaupiasi maisto grandinėje; taip pat kiti pesticidai, kurie yra uždrausti tarptautinių organizacijų. Jeigu chemikalai yra vartojami, siekiant sumažinti pavojų sveikatai ir aplinkai, turi būti naudojamos atitinkamos apsaugos priemonės bei apmokomi darbuotojai.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.6.1</p> <p>There is an up-to-date list of all pesticides used in the organisation that documents trade name, and active ingredient. Where not provided by the product label, authorised applications, application methods and rates will also be documented.</p> <p>LT:</p> <p>6.6.1.1. All uses of chemical substances in the forest are recorded and should at least include information on the name of the chemical, the site, the date and the amount.</p> <p>6.6.1.2. Chemical storage, mixing and application practices are safe and meet applicable regulation and codes of best practice.</p> <p>6.6.1.3. Responsible employees are aware of and able to implement emergency procedures for clean-up following spillages and other accidents with chemicals.</p> <p>Yra atnaujintas visų organizacijos naudojamų pesticidų sąrašas, kuriame pateiktas pavadinimas ir aktyviosios medžiagos. Jei nenurodyta produkto etiketėje, taip pat sąrašė turi būti pateiktas tinkamas naudojimas, naudojimo būdai ir normos.</p> <p>LT:</p> <p>6.6.1.1. Kaupiama informacija apie naudojamus cheminius preparatus – chemikalo pavadinimas, jo panaudojimo vieta, data ir kiekis..</p> <p>6.6.1.2. Chemikalai laikomi, maišomi ir naudojami laikantis saugumo priemonių ir nustatytų taisyklių.</p> <p>6.6.1.3. Atsakingi už chemikalų naudojimą darbuotojai žino kaip elgtis nelaimingų atsitikimų, naudojant chemikalus, atvejais (išpylus juos ar kitais atvejais).</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Chemical pesticides include herbicides, insecticides, fungicides, and rodenticides in the formulation applied in the field (including any surfactants, dispersants or solvents used).</i></p> <p>Records of chemicals in use.</p> <p>Receipts and invoices.</p> <p>Procedures for the safe and appropriate use of chemicals</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Prie cheminių pesticidų yra priskiriami lauke naudojamus formos herbicidai, insekticidai, fungicidai ir rodenticidai (įskaitant naudojamus aktyvius paviršiaus medžiagas, skiediklius ar tirpiklius).</i></p> <p>Naudojamų cheminių medžiagų protokolai</p> <p>Kvitai ir sąskaitos.</p> <p>Saugaus ir tinkamo cheminių medžiagų naudojimo procedūros.</p>

<p>Indicator/Rodiklis 6.6.2</p> <p>Prohibited pesticides are not used except where:</p> <ul style="list-style-type: none"> a derogation of policy has been obtained from the FSC Secretariat; or a temporary exemption has been authorised in terms of FSC-POL-30-001 and its associated documents <p>Nenaudojami draudžiami pesticidai, išskyrus jei:</p> <ul style="list-style-type: none"> gautas FSC sekretoriato leidimas nukrypti nuo strategijos; ar, remiantis FSC-POL-30-001 sąlygomis, gautas laikinas leidimas 	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Refer SGS Qualifor Work Instruction 16 for:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Current list of prohibited pesticides; Derogations; Temporary derogations; and Use of prohibited chemicals for emergency situations. <p>Chemical records</p> <p><i>Remtis SGS Qualifor Darbo instrukcija (WI -16) dėl:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Galiojančio uždraustų pesticidų sąrašo; Nuokrypių; Laikinų nuokrypių; ir Uždraustų chemikalų naudojimo kritinėse situacijose. <p>Chemikalų naudojimo įrašai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.6.3</p> <p>Where chemicals are used on an ongoing basis the owner/manager must prepare and implement a strategy that will have at least the following components:</p> <ul style="list-style-type: none"> reduction of use is stated as a long-term objective; a range of methods for pesticide control providing justification for chemical-use as an option; procedures that promote the optimal use of chemicals (timing, follow-up, equipment, etc) clear measurable targets for long term chemical use; with reduction as the objective; <p>Usage is expressed per product, on a per hectare basis and sub-divided according to catchment or drainage basin.</p> <p>Kur chemikalai naudojami nuolatos, savininkas/valdytojas turi parengti ir įgyvendinti strategiją, kurioje bus bent šie komponentai:</p> <ul style="list-style-type: none"> naudojimo mažinimas nurodomas kaip ilgalaikis uždavinys; įvairūs būdai pesticidų kontrolei, pateisinantys chemikalų naudojimą; optimalų chemikalų naudojimą skatinančios procedūros (laiko nustatymas, tolesnės priemonės, įranga ir t.t.); aiškūs išmatuojami tikslais ilgalaikiam chemikalų naudojimui; mažinimas kaip uždavinys; <p>Naudojimas išreiškiamas kiekvienam produktui, pagal hektarus ir paskirstomas atsižvelgiant į upės ar drenažo baseiną.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Usage, and reduction targets should be expressed on a per hectare basis and sub-divided according to operations and catchment/drainage basin; targets should be quantitative</i></p> <p><i>Some organisations may be allowed to increase use of certain chemical pesticides in the short or medium term, where the use of these pesticides is justified on social or environmental grounds, see 6.6.</i></p> <p>This requirement applies to nurseries located on the certified FMU.</p> <p>Chemical use records.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Naudojimas ir sumažinami kiekiai turi būti nurodyti vienam hektarui ir padalijami atsižvelgiant į veiklą ir vandens telkinio baseino plotą; planiniai rodikliai turi būti kiekybiniai.</i></p> <p><i>Kai kurioms organizacijoms trumpam arba vidutinės trukmės laikotarpiui gali būti leidžiama padidinti kai kurių cheminių pesticidų naudojimą, jei tokių pesticidų naudojimas yra pateisinamas dėl socialinių ar aplinkosauginių priežasčių, taip pat žiūrėkite 6.6.</i></p> <p>Šis reikalavimas taikytinas sertifikuotuose miško valdymo vienetuose esantiems medelynams.</p> <p>Chemikalų naudojimo įrašai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.6.4</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>

<p>Where pesticides are the preferred method of control for environmental or social reasons, the consideration of alternatives and justification for their use has been determined and documented in cooperation with acknowledged experts</p> <p>Kur pesticidai yra pasirinktas kontrolės būdas dėl aplinkosauginių ar socialinių priežasčių, alternatyvų svarstymas ir jų naudojimo pateisinimas nustatytas ir užfiksuotas dokumentuose bendradarbiaujant su pripažintais ekspertais.</p>	<p><i>Pesticides may be preferred in some instances, for example, to eliminate invasive weeds, control vectors of serious human diseases.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts. Documented justification.</p> <p>Įrodymai ir patarimai: <i>Kai kuriais atvejais pirmenybė gali būti teikiama pesticidams, pavyzdžiui, kai norima išnaikinti invazines piktžolės arba kontroliuoti rimtus žmonių susirgimus lemiančius užkrato pernešėjus.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais. Dokumentai.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.6.5</p> <p>All transport, storage, handling, application and emergency procedures for clean up following accidental spillages of chemical pesticides comply, as a minimum, with the ILO publications ‘Safety & Health in the Use of Agrochemicals: A Guide’, and ‘Safety in the Use of Chemicals at Work’</p> <p>Visos pervežimo, laikymo, taikymo ir avarinės procedūros valant atsitiktinius chemikalų ar pesticidų nuotėkius atitinka bent jau ILO leidinius „Sauga ir sveikata naudojant agrochemikalus: vadovas“ ir “Sauga naudojant chemikalus darbe”.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Procedures and records. Interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Procedūros ir protokolai. Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Criterion 6.7 Chemicals, containers, liquid and solid non-organic wastes including fuel and oil shall be disposed in an environmentally appropriate manner at off-site locations.</p> <p>Kriterijus 6.7 Chemikalai, tara, skystos ir kietos neorganinės atliekos, įskaitant kurą ir tepalus, turi būti pašalinamos aplinkai nekenksmingu būdu ir ne darbo vietoje.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.7.1</p> <p>The owner/manager should ensure that non-organic wastes (e.g. oil, tyres, containers, etc.), including those generated by contractors working on the FMU are recycled where recycling is possible</p> <p>LT:</p> <p>6.7.1.1. Chemical, container, liquid and solid waste is disposed of in an environmentally sound and legal manner, whether from forest operations or processing facilities.</p> <p>6.7.1.2. Efforts are taken to control and minimize disposal of all types of waste in the forest including garbage left from visitors.</p> <p>6.7.1.3. Appropriate oil absorbent kit is available in forest machinery and for chain saws operations.</p> <p>6.7.1.4. Forest machinery is without any oil/fuel</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Field observations and interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Stebėjimai lauko darbų vietose ir pokalbiai su darbuotojais</p>

<p>leakage.</p> <p>6.7.1.5. Biodegradable oil is used as far as possible for chainsaws and hydraulic oil in forest machinery.</p> <p>Savininkas/valdytojas turi užtikrinti, kad neorganinės atliekos (pvz., tepalai, padangos, talpos ir t.t.), įskaitant MVV dirbančių rangovų paliktas atliekas, būtų, jei įmanoma, perdirbamos</p> <p>LT:</p> <p>6.7.1.1. Chemikalai, įvairi tara, skystos ir kietos atliekos, nepriklausomai nuo to ar jos atsiranda miškų ūkio veikloje ar medienos perdirbimo metu yra utilizuojamos aplinkosauginiu požiūriu priimtinais ir teisiškai įteisintais metodais.</p> <p>6.7.1.2. Dedamos visos pastangos kad kontroliuoti ir sumažinti bet kokių atliekų sunaikinimą miške, įskaitant miško lankytojų paliktas šiukšles.</p> <p>6.7.1.3. Miško technikoje ir vykdant darbus miške su pjūklais yra naudojami tinkami tepalų absorbentai.</p> <p>6.7.1.4. Nėra tepalų nutekėjimo iš miško technikos.</p> <p>6.7.1.5. Motoriniuose pjūkluose bei hidrauliniuose miško mašinų sistemose, kiek tai įmanoma. Naudojami biologiškai skaidomi tepalai.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.7.2</p> <p>The owner/manager should ensure that waste that cannot be re-cycled, including that generated by contractors working on the FMU, is disposed of in environmentally appropriate ways.</p> <p>Savininkas/valdytojas turi užtikrinti, kad atliekos, kurių neįmanoma perdirbti, įskaitant MVV dirbančių rangovų atliekas, yra šalinamos aplinkosauginiu požiūriu tinkamu būdu</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>Waste includes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Surplus chemicals ▪ Chemical containers ▪ Plastic waste ▪ Fuels and lubricants ▪ Worn vehicle tyres ▪ Used vehicle batteries ▪ Waste produced from processing operations ▪ Domestic <p>Evidence that waste has been disposed off in an acceptable manner.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Prie atliekų yra priskiriama:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cheminių medžiagų perteklius ▪ Cheminių medžiagų talpos ▪ Plastikinės atliekos ▪ Degalai ir tepalai ▪ Susidėvėjusios automobilių padangos ▪ Panaudoti automobilių akumulatoriai ▪ Perdirbimo veiklos atliekos

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Buitinės atliekos</i> <p>Įrodymai, kad atliekos buvo pašalintos tinkamu būdu.</p>
Indicator/Rodiklis 6.7.3	Verifiers & Guidance:
<p>The owner/manager should ensure that the handling and disposal of chemicals and chemical containers, including that generated by contractors working on the FMU, should comply, as a minimum, with the ILO publications ‘Safety & Health in the Use of Agrochemicals: A Guide’, and ‘Safety in the Use of Chemicals at Work’</p> <p>Savininkas/valdytojas turi užtikrinti, kad chemikalų ir chemikalų talpų tvarkymas ir šalinimas, įskaitant MVV dirbančių rangovų chemikalus ir talpas, atitiktų bent ILO leidinius “Sauga ir sveikata naudojant agrochemikalus: vadovas” ir “Sauga naudojant chemikalus darbe”.</p>	<p>Interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su darbuotojais</p>
Indicator/Rodiklis 6.7.4	Verifiers & Guidance:
<p>On-site facilities for easy collection of waste are provided</p> <p>Darbu vietoje yra atliekų surinkimo įrengimai.</p>	<p>Presence of waste receptacles or other</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Esamos atliekų talpyklos ar kita</p>
Criterion 6.8	Use of biological control agents shall be documented, minimised, monitored and strictly controlled in accordance with national laws and internationally accepted scientific protocols. Use of genetically modified organisms shall be prohibited.
Kriterijus 6.8	Pagal nacionalinius įstatymus ir tarptautiniu mastu pripažintas mokslines rekomendacijas, biologinės kontrolės medžiagų naudojimas turi būti užfiksuotas dokumentuose, minimaliai sumažintas, stebimas ir griežtai kontroliuojamas. Turi būti uždraustas genetiškai modifikuotų organizmų naudojimas.
Indicator/Rodiklis 6.8.1	Verifiers & Guidance:
<p>The use of biological control agents is avoided or minimised by making use of best available alternative control methods not entailing excessive cost</p> <p>Vengiama naudoti biologines kontrolės medžiagas ar jų naudojimas sumažinamas naudojant geriausią galimą alternatyvų kontrolės būdą, dėl kurio nepatiriamos per didelės išlaidos</p>	<p>Interviews with Forest Managers.</p> <p>Policies and procedures.</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais . Strategija ir procedūros.</p>
Indicator/Rodiklis 6.8.2	Verifiers & Guidance:
<p>Any use of biological control agents must be supported by documented justification which details: alternative methods of pest or disease control considered, ecological impact assessment, relevant organisations and</p>	<p>Documentation</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Dokumentai</p>

<p>regulatory authorities consulted</p> <p>Bet koks biologinių kontrolės medžiagų naudojimas turi būti pagrįstas dokumentais, kuriuose pateikiama: svarstyti alternatyvūs kenkėjų ar ligų kontrolės būdai, ekologinio poveikio vertinimas, aptarimas su susijusiomis organizacijomis ir kontrolės institucijomis.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.8.3</p> <p>All activities where biological control agents are used are documented and monitored</p> <p>Visa veikla, kurioje naudojamos biologinės kontrolės medžiagos, registruojama ir stebima.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Documentation</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 6.8.4</p> <p>No genetically modified organisms are used in management, production or research programmes within the FMU.</p> <p>MVV valdymo, gamybos ar tyrimų programose nenaudojami genetiškai modifikuoti organizmai.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with staff.</p> <p>Records of biological material sources and supplies</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais.</p> <p>Biologinių medžiagų šaltinių ir tiekimo dokumentai</p>
<p>Criterion 6.9 The use of exotic species shall be controlled and actively monitored to avoid adverse ecological impacts</p> <p>Kriterijus 6.9 Siekiant išvengti neigiamo ekologinio poveikio, egzotinių rūšių naudojimas turi būti atidžiai kontroliuojamas ir nuolat stebimas.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 6.9.1</p> <p>Exotic species are assessed for adverse ecological impacts and such impacts avoided</p> <p>LT:</p> <p>6.9.1.1. Native forests cannot be converted to exotic plantations. Exotic species are not cultivated in the forest.</p> <p>6.9.1.2. The spread of exotic species (especially invasive exotic) historically introduced is monitored and if necessary, actions are taken to control or eliminate the species.</p> <p>Egzotinės (svetimžemės invazinės) rūšys vertinamos neigiamo ekologinio poveikio aspektu ir tokių poveikių vengiama.</p> <p>LT:</p> <p>6.9.1.1. Vietinės medžių rūšys nekeičiamos į egzotines medžių rūšis.</p> <p>6.9.1.2. Egzotinių medžių rūšių, pradėtų sodinti anksčiau paplitimas (ypač labai lengvai plintančių) yra kontroliuojamas ir jeigu būtina, imamasi priemonių jų plitimui</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Records of scientific studies.</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Field inspection</p> <p>LT:</p> <p>The Lithuanian Invasive Species Database comprises information on all known non-indigenous species found in the Lithuanian environment, both terrestrial and aquatic.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Mokslinių tyrimų dokumentai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p> <p>Patikrinimai natūroje.</p> <p>LT:</p> <p>Lietuvos Invazinių rūšių duomenų bazėje yra visos žinomos nevietinės rūšys, randamos Lietuvoje, kaip sausumoje taip ir vandenyse.</p>

apriboti arba visiškai jas išnaikinti.	
Indicator/Rodiklis 6.9.2	Verifiers & Guidance:
Unwanted regeneration is monitored, and if necessary controlled	Monitoring records
Nepageidaujamas atžėlimas stebimas ir, jei reikia, kontroliuojamas.	Įrodymai ir patarimai: Monitoringo protokolai
Criterion 6.10	Forest conversion to plantations or non-forest land uses shall not occur, except in circumstances where conversion:
	<ul style="list-style-type: none"> a) entails a very limited portion of the forest management unit; and b) does not occur on high conservation value forest areas; and c) will enable clear, substantial, additional, secure, long-term conservation benefits across the forest management unit.
Kriterijus 6.10	Miškų pavertimas plantacijomis ar ne miško žemėmis galimas tik tokiais atvejais, kai:
	<ul style="list-style-type: none"> a) tai apima tik labai mažą miško žemės valdos dalį; b) kai miškas nėra miško žemėje, turinčioje didelę aplinkosauginę reikšmę; c) kai toks miškų pavertimas galėtų užtikrinti papildomą, ilgalaikę, esminę aplinkosauginę naudą miško žemės valdoje.
Indicator/Rodiklis 6.10.1	Verifiers & Guidance:
Forest conversion, if any, is limited to small areas (and its extent is acceptable to conservation organisations, regulatory authorities) and/or is of negligible environmental impact	<i>Clear felling and replanting of a natural or semi-natural forest with a mixture native species in the absence of satisfactory natural regeneration is not considered forest conversion to plantation. Clear felling and replanting of a natural or semi-natural forest with an exotic species is considered conversion.</i>
LT:	<i>The clearance of isolated single trees or pockets of natural vegetation less than 0.001 ha to consolidate plantation blocks or for essential infrastructure development is only permitted where acknowledged experts and regulatory authorities have been consulted and find it acceptable.</i>
6.10.1.1. Conversion of forestland to other land uses can only be justified if resulting from legally established procedures and if supported by cultural, landscape, recreational or natural interests. Plans for conversion are supported by stakeholders, including local communities and governmental agencies.	Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.
Miško konvertavimas, jei toks vykdomas, apsiriboja mažomis teritorijomis (jo mastas priimtinas aplinkosaugos organizacijoms, kontrolės institucijoms) ir/arba neturi reikšmingos poveikio aplinkai	Plans and maps.
LT:	Field observations.
6.10.1.1 Miško žemės pavertimas kitos paskirties žemės naudmenomis galimas tik tais atvejais, jeigu tai būtina dėl svarbių kultūrinių, rekreacinių, gamtinių, ar su kraštovaizdžiu susijusių priežasčių, arba jeigu to reikalauja valdžios priimti sprendimai.	Įrodymai ir patarimai: <i>Plynas kirtimas ir natūralaus ar pusiau natūralaus miško su vietinių rūšių deriniu atsodinimas be pakankamos natūralios regeneracijos nėra laikomas miško pavertimu plantacija. Plynas kirtimas ir natūralaus ar pusiau natūralaus miško su egzotinėmis rūšimis persodinimas yra laikomas miško pavertimu plantacija.</i>
	<i>Atskirų medžių arba mažesnių nei 0,001 hektaro dydžio natūralios augmenijos salelių kirtimas norint apjungti augmenijos grupes arba gyvybiškai svarbiai infrastruktūros plėtrai yra leidžiamas tik tada, kai konsultuojantis su pripažintais ekspertais ir reglamentavimo institucijomis buvo nustatyta, jog tokia veikla yra priimtina..</i>
	Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.

	Planai ir žemėlapiai. Stebėjimai natūroje.
Indicator/Rodiklis 6.10.2	Verifiers & Guidance:
<p>Conversion and afforestation do not occur in conservation zones, protection areas (see 6.2) or areas retained as representative of existing ecosystems (see 6.2)</p> <p>Konvertavimas ir miško įveisimas nevykdomas saugomose zonose ar apsauginėse teritorijose (žiūr. 6.2), ar teritorijose, kurios saugomos kaip esamų ekosistemų pavyzdžiai (žiūr. 6.2)</p>	<p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Plans and maps.</p> <p>Field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p> <p>Planai ir žemėlapiai.</p> <p>Stebėjimai natūroje.</p>
Indicator/Rodiklis 6.10.3	Verifiers & Guidance:
<p>Conservation benefits of conversion to non-forest land use or afforestation or compensatory conservation activities planned have been identified and assessed in cooperation with acknowledged experts; in the case of compensatory conservation activities, their extent is acceptable to conservation organisations, regulatory authorities</p> <p>Pavertimo į ne miško žemę nauda aplinkosaugai ar planuojama miško įveisimo ar kompensacinio išsaugojimo veikla nustatyta ir įvertinta kartu su pripažintais ekspertais; kompensacinės išsaugojimo veiklos atveju, jų mastas priimtinas aplinkosaugos organizacijoms, kontrolės institucijoms.</p>	<p><i>Conversion may, for example, have a net conservation benefit where an area is converted back to its original natural or semi-natural habitat type such as open wetland or grassland.</i></p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and government agencies.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Pavyzdžiui, konversija gali teikti grynąją gamtos apsaugos naudą ten, kur yra atstatomi buvę natūralūs arba pusiau natūralūs arealai, tokie kaip atviros pelkės ar pievos.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
Indicator/Rodiklis 6.10.4	Verifiers & Guidance:
<p>Conservation benefits are substantial, additional, secure, and long term</p> <p>Išsaugojimo nauda yra žymi, papildoma, saugi ir ilgalaikė.</p>	<p>Scientific evidence and interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Moksliniai įrodymai ir pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais</p>

PRINCIPLE 7. MANAGEMENT PLAN:

A management plan - appropriate to the scale and intensity of the operations - shall be written, implemented, and kept up to date. The long-term objectives of management, and the means of achieving them, shall be clearly stated.

PRINCIPAS 7: MIŠKOTVARKOS PROJEKTAI :

Miškotvarkos projektas turi būti paruoštas, įgyvendinamas ir nuolat atnaujinamas, atsižvelgiant į darbų apimtį ir intensyvumą. Aiškiai turi būti apibrėžti ilgalaikiai miškų ūkio tikslai ir priemonės jiems pasiekti.

Criterion 7.1 The management plan and supporting documents shall provide:

- a) management objectives;
- b) description of the forest resources to be managed, environmental limitations, land use and ownership status, socio-economic conditions, and a profile of adjacent lands;
- c) rationale for rate of annual harvest and species selection;
- d) provisions for monitoring of forest growth and dynamics;
- e) environmental safeguards based on environmental assessments;
- f) plans for the identification and protection of rare, threatened and endangered species;
- g) maps describing the forest resource base including protected areas, planned management activities and land ownership;
- h) description and justification of harvesting techniques and equipment to be used.

Kriterijus 7.1 Miškotvarkos projektas ir pagalbiniai dokumentai turi apimti:

- a) miškų ūkinės veiklos tikslus;
- b) tvarkomų miško išteklių, aplinkosauginių apribojimų, žemės naudojimo ir nuosavybės teisių, socialinių ir ekonominių sąlygų bei gretimų žemių aprašymus;
- c) metinės kirtimų apimties pagrindimą;
- d) pasirengimą miškų augimo ir dinamikos monitoringui;
- e) aplinkosaugines priemones, pagrįstas poveikio aplinkai įvertinimu;
- f) retų, nykstančių ir kitų saugomų rūšių identifikavimo ir išsaugojimo planus;
- g) miško išteklius, įskaitant saugomas teritorijas, planuojamus miškų ūkio darbus ir žemės nuosavybę apibūdinančius žemėlapius;
- h) kirtimo būdų bei jiems naudojamos technikos aprašymą ir pagrindimą.

Indicator/Rodiklis 7.1.1

There is a management plan (or overview linking different planning documents)

LT:

Management plan, or appendices to plan, includes presentation of the components given below

7.1.1.1. A general description of the history,

Verifiers & Guidance:

Management plan

Įrodymai ir patarimai:

Miškotvarkos projektas

including ownership and use of the forest management area are included when the information is available.

- 7.1.1.2. A stand level description of the forest resources includes area (hectare), site type/forest type, soil type, species, age class distribution, height, site class, average diameter (dbh), basal area and volume.
- 7.1.1.3. Summaries for the total forest area including total area (ha), forest cover percentage, area by site types/forest type, age class distribution, total annual increment and average volume per hectare.
- 7.1.1.4. The management system used, including types of silvicultural systems are described and justified.
- 7.1.1.5. Rationale behind silvicultural prescriptions is well-documented, i.e. based on site-specific field data or published analyses of local forest ecology or silviculture, and government regulations.
- 7.1.1.6. Site-specific descriptions of the measures taken to protect the HCVF resource (see 9.3).

Sudarytas valdymo planas (ar pateikta apžvalga, susiejanti skirtingus planavimo dokumentus).

LT:

Miškotvarkos projekte arba jo prieduose turi būti pateikta informacija apie žemiau išvardintus komponentus:

- 7.1.1.1. Aprašyta istorija susijusi su miško nuosavybe ir naudojimu, jeigu tokia informacija turima.
- 7.1.1.2. Aprašomi medynai - plotas hektarais, augavietės tipas/miško klasė, dirvožemio tipas, rūšys, pasiskirstymas pagal amžių, aukštis, vidutinis skersmuo, skerspločių suma ir tūris.
- 7.1.1.3. Santrauka apie bendrą miškų plotą, įskaitant bendrą plotą hektarais, miškingumo procentą, plotą pagal augavietes/miško klases, amžiaus struktūrą, bendrą metinį prieaugį ir vidutinį hektaro tūrį.
- 7.1.1.4. Aprašyti ir pagrįsti naudojami miškų tvarkymo metodai, įskaitant naudojamus miškininkystės sistemų tipus.
- 7.1.1.5. Veiklos tikslingumas, susijęs su miškininkyste yra įformintas dokumentuose ir yra pagrįstas remiantis konkrečios vietovės duomenimis, patvirtintomis taisyklėmis

<p>arba atlikta miškų ekologijos arba miškininkystės analize.</p> <p>7.1.1.6. Priemonės, kurių imamasi siekiant išsaugoti didelės aplinkosauginės vertės miško išteklius konkrečioje vietovėje (taip pat žiūrėti kriterijų 9.3).</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.2</p> <p>Management objectives are clearly described</p> <p>Tvarkymo uždaviniai yra aiškiai apibrėžti.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.3</p> <p>Forest resources, attributes of any high conservation value forest, environmental limitations, special characteristics of the forest, land use and ownership status, socio-economic conditions, and adjacent lands are described</p> <p>Yra aprašyti miško ištekliai, visos didelės aplinkosauginės vertės miškų savybės, aplinkosauginiai apribojimai, ypatingos miško savybės, žemės naudojimo ir nuosavybės statusas, socioekonominės sąlygos ir šalia esančios žemės.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.4</p> <p>Rate of harvest, species selection, management prescriptions (for production and conservation zones) and operational techniques are documented and justified</p> <p>Kirtimo apimtis, rūšių pasirinkimas, tvarkymo nurodymai (gamybos ir išsaugojimo zonoms) ir darbų būdai yra nustatyti bei pagrįsti dokumentais.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.5</p> <p>Provisions for monitoring forest growth and dynamics are described</p> <p>Numatytas miško augimo ir dinamikos stebėjimas</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.6</p> <p>Refer Criterion 6.1 for description of environmental safeguards</p> <p>Aplinkos apsaugos priemonių aprašymas, žiūr.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p>

kriterijų 6.1.	
Indicator/Rodiklis 7.1.7	Verifiers & Guidance:
<p>Refer 6.2 for conservation planning and provision for RTE species.</p> <p>Išsaugojimo planavimas ir retų bei nykstančių rūšių apsauga, žiūr. 6.2.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
Indicator/Rodiklis 7.1.8	Verifiers & Guidance:
<p>The pest management strategy is documented and describes and justifies objectives, control methods and precautions.</p> <p>Refer also Criterion 6.6 for chemical use in pest management</p> <p>Dokumentuota kenkėjų valdymo strategija, kuri apibūdina ir pagrindžia tikslus, kontrolės metodus ir priemones.</p> <p>Dėl chemikalų naudojimo kenkėjų valdyme taip pat žiūrėti kriterijų 6.6.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p>
Indicator/Rodiklis 7.1.9	Verifiers & Guidance:
<p>Any control of wild animals is based on a written strategy, which describes and justifies objectives, cull targets, control methods and precautions; control is carried out in consultation with all relevant stakeholders.</p> <p>Bet kokia laukinių gyvūnų kontrolė turi būti pagrįsta rašytine strategija, kurioje aprašomi ir pagrindžiami uždaviniai, sumedžiojimo tikslai, kontrolės metodai ir atsargumo priemonės; kontrolė įgyvendinama tariantis su visomis atitinkamomis suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Written strategy and communication with interested and affected parties.</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with local stakeholders, experts and government agencies.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Raštiška strategija ir ryšio palaikymas su suinteresuotosiomis ir susijusiomis šalimis.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, konsultacijos su vietinėmis suinteresuotomis šalimis, ekspertais ir vyriausybės institucijomis.</p>
Indicator/Rodiklis 7.1.10	Verifiers & Guidance:
<p>There are appropriate maps (at a scale appropriate for planning and supervision activities) showing the forest resource base including protected areas, watercourses, roads and other features important for forest management. Maps should be prepared prior to commencement of harvesting and road construction</p> <p>Yra tinkami žemėlapiai (planavimo ir priežiūros veiklai tinkamu masteliu), kuriuose nurodyta miško išteklių bazė, įskaitant saugomas teritorijas, vandentakius, kelius ir kitas miško valdymui svarbias sritis. Žemėlapiai turi būti parengti prieš pradėdant kirtimus ir kelių tiesimą.</p>	<p>Maps and associated records</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Žemėlapiai ir susiję dokumentai</p>

<p>Indicator/Rodiklis 7.1.11</p> <p>Harvesting techniques and equipment are described and justified</p> <p>Aprašyti ir pagrįsti kirtimo būdai ir įranga.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan and operational controls.</p> <p>Interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas ir darbų kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.12</p> <p>For <u>large scale operations</u>, planning includes short (operational/annual), medium (tactical/3-5 yearly) and long (strategic, rotation/harvesting cycle) term plans covering all operations and these shall be documented.</p> <p>For <u>small-scale operations</u> a long-term plan covering harvesting operations will be documented. The requirement for documented planning in small-scale operations will be decided by the scale, duration and intensity of the operation.</p> <p>Didelės apimties darbų planavimas turi apimti trumpalaikius (operacinius/metinius), vidutinio laikotarpio (taktinius/3-5 metų) ir ilgalaikius (strateginius, rotacijos/kirtimo ciklo) planus, apimančius visą veiklą ir jie turi būti fiksuojami dokumentuose.</p> <p>Nedidelės apimties darbų atveju dokumentuose turi būti pateiktas ilgalaikis planas, apimantis kirtimo veiklą. Rašytinio planavimo reikalavimas nedidelės apimties darbų atveju apsprendžiamas darbų apimties, laiko ir intensyvumo.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan and operational controls.</p> <p>Interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas ir darbų kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.1.13</p> <p>Plans are being implemented and any deviation from prescription or rate of progress is adequately justified; overall objectives will still be achieved and the ecological integrity of the forest maintained</p> <p>Planai turi būti įgyvendinami, o bet kokie nukrypimai nuo nurodymų ar darbų eigos tempo turi būti tinkamai pagrįdžiami; tačiau bendri tikslai vis vien turi būti pasiekti ir išlaikytas miško ekologinis vientisumas.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plan and operational controls.</p> <p>Interviews with staff</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektas ir darbų kontrolė.</p> <p>Pokalbiai su darbuotojais</p>

<p>Criterion 7.2</p> <p>Kriterijus 7.2</p>	<p>The management plan shall be periodically revised to incorporate the results of monitoring or new scientific and technical information, as well as to respond to changing environmental, social and economic considerations.</p> <p>Siekiant atsižvelgti į monitoringo rezultatus ar naują mokslinę ir techninę informaciją bei reaguoti į kintančias aplinkosaugines, socialines ir ekonomines sąlygas, miškotvarkos projektas turi būti periodiškai peržiūrimas.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.2.1</p> <p>In large scale organisations, staff members with responsibility for the overall compilation and updating of the management plan are identified</p> <p>Stambiose organizacijose yra paskirti darbuotojai, atsakingi už tvarkymo plano bendrą sudarymą ir atnaujinimą.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Company procedures</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Įmonės procedūros</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.2.2</p> <p>New scientific and technical developments in production forestry and biodiversity conservation are available at the FMU or Forest Managers have access to this information</p> <p>MVV taikomos mokslinės ir techninės naujovės gamybos ir bioįvairovės išsaugojimo srityse arba miško valdytojai gali susipažinti su tokia informacija.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Publications</p> <p>Interviews with Forest Managers</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Leidiniai</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.2.3</p> <p>There is evidence that scientific and technical developments and results of monitoring are incorporated into revisions of policies, procedures and plans.</p> <p>Pateikiami įrodymai, kad mokslinės ir techninės naujienos ir stebėjimo rezultatai įtraukiami į strategijų, procedūrų ir planų taisymus.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, scientific evidence.</p> <p>Evidence of revised planning</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, moksliniai įrodymai.</p> <p>Patikslintų planų įrodymai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.2.4</p> <p>There is evidence that changing environmental, social and economic considerations have been included in the revision of the management plan</p> <p>Pateikiami įrodymai, kad besikeičiančios aplinkos apsaugos, socialinės ir ekonominės sąlygos įtrauktos į miškotvarkos projekto pataisymą.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, scientific evidence.</p> <p>Evidence of revised planning</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, moksliniai įrodymai.</p> <p>Patikslintos planavimo medžiagos įrodymai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 7.2.5</p> <p>In large scale operations a timetable for the periodic revision of the management plan is documented and adhered to</p> <p>Stambiose organizacijose turi būti sudarytas periodinio miškotvarkos projekto peržiūrėjimo</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management revision timetable and status of current management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Tvarkymo veiklos patikslinimo tvarkaraštis ir dabartinis miškotvarkos projektas</p>

grafikas ir jo turi būti laikomasi.	
Criterion 7.3 Forest workers shall receive adequate training and supervision to ensure proper implementation of the management plan	
Kriterijus 7.3 Miškų ūkio darbuotojai turi būti atitinkamai apmokomi ir prižiūrimi, siekiant užtikrinti kokybišką miškotvarkos projekto įgyvendinimą.	
Indicator/Rodiklis 7.3.1	Verifiers & Guidance:
Forest workers at all levels of skill and responsibility are appropriately educated and trained in the tasks they are assigned to and company policy and procedures.	Training records Interviews with workers and management Field observations
Miško darbininkai visuose įgūdžių ir atsakomybės lygiuose turi tinkamą išsilavinimą ir yra tinkamai apmokyti atlikti jiems paskirtas užduotis bei vykdyti bendrovės strategiją ir procedūras.	Įrodymai ir patarimai: Duomenys apie mokymus Pokalbiai su darbininkais ir vadovais Stebėjimai natūroje
Indicator/Rodiklis 7.3.2	Verifiers & Guidance:
Managers and supervisors (including those employed by contractors) have received adequate education, training or experience to ensure that they are able to plan and organize forestry operations in accordance with organisations' plans, policies and procedures	Training records Interviews with staff
Valdytojai ir vadovai (įskaitant samdomus rangovų) turi tinkamą išsilavinimą, yra tinkamai apmokyti ar turi tinkamą patirtį, kad galėtų planuoti ir organizuoti miškininkystės veiklą pagal organizacijos planus, strategijas ir procedūras.	Įrodymai ir patarimai: Duomenys apie mokymus Pokalbiai su darbuotojais
Indicator/Rodiklis 7.3.3	Verifiers & Guidance:
All activities are supervised and monitored sufficiently to ensure that plans, policies, procedures and contract specifications (for contractors) are adequately implemented	Operational procedures Interviews with staff.
Visa veikla yra pakankamai prižiūrima ir stebima, kad būtų tinkamai įgyvendinami planai, strategijos, procedūros ir sutarčių specifikacijos (rangovams) yra tinkamai įgyvendinamos.	Įrodymai ir patarimai: Darbų procedūros Pokalbiai su darbuotojais .
Indicator/Rodiklis 7.3.4	Verifiers & Guidance:
Evidence of formal or informal training exists in the field	Interviews with workers and field observations
Pateikiami oficialaus ir neoficialaus mokymo darbo vietoje įrodymai.	Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su darbininkais ir stebėjimai darbo vietose

Indicator/Rodiklis 7.3.5	Verifiers & Guidance:
<p>In large scale organisations a formal long-term training plan should be available</p> <p>Stambiose organizacijose turi būti oficialus ilgalaikis mokymo planas.</p>	<p>Strategic training plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Strateginis mokymo planas</p>
<p>Criterion 7.4</p> <p>While respecting the confidentiality of information, forest managers shall make publicly available a summary of the primary elements of the management plan, including those listed in Criterion 7.1 above.</p> <p>Kriterijus 7.4 Gerbdami informacijos konfidencialumą, miškų ūkio darbuotojai turi pateikti visuomenei prieinamą pagrindinių miškotvarkos projekto elementų santrauką, apimančią informaciją, išvardintą 7.1. kriterijuje.</p>	
Indicator/Rodiklis 7.4.1	Verifiers & Guidance:
<p>There are publicly available statements that provide an up-to-date summary of the primary management plan elements listed in 7.1 at company level</p> <p>Yra viešos ataskaitos, kuriose pateikiama aktuali 7.1 punkte išvardintų pagrindinių tvarkymo plano elementų įmonės lygmenyje santrauka.</p>	<p>Public Summary of Management Plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projekto santrauka skirta visuomenei</p>
<p>PRINCIPLE 8. MONITORING AND ASSESSMENT:</p> <p>Monitoring shall be conducted - appropriate to the scale and intensity of forest management - to assess the condition of the forest, yields of forest products, chain of custody, management activities and their social and environmental impacts.</p> <p>PRINCIPAS 8: MONITORINGAS IR ĮVERTINIMAS:</p> <p><i>Monitoringas, atsižvelgiant į miškų ūkio apimtį ir intensyvumą, turi įvertinti miškų būklę, produkcijos kiekį, gamybos grandinę, miškų ūkio veiklą bei jos poveikį aplinkai ir visuomenei.</i></p>	
<p>Criterion 8.1</p> <p>The scale and intensity of forest management operations as well as the relative complexity and fragility of the affected environment should determine the frequency and intensity of monitoring. Monitoring procedures should be consistent and replicable over time to allow comparison of results and assessments of change.</p> <p>Kriterijus 8.1 Monitoringo dažnumas ir intensyvumas turi būti nustatomas atsižvelgiant į miškų ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikiamos aplinkos sudėtingumą ir pažeidžiamumą. Monitoringo procedūra turi būti nuosekli ir vykdoma periodiškai, kad būtų galima palyginti rezultatus ir įvertinti pokyčius.</p>	
Indicator/Rodiklis 8.1.1	Verifiers & Guidance:
<p>All activities that require monitoring are identified.</p> <p>LT:</p> <p>8.1.1.1. Monitoring reports provide sufficient timely, accurate and technically sound information, given the size and complexity of the operation.</p>	<p>Interviews with Management and environmental specialists/stakeholders</p> <p>Monitoring programme</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su vadovybe ir aplinkosaugos specialistais / suinteresuotomis šalimis</p> <p>Monitoringo programa</p>

<p>8.1.1.2. Monitoring reports indicate how management prescriptions should be changed, based on new ecological, silvicultural, or market information.</p> <p>For large scale organisations these shall be documented in a monitoring programme.</p> <p>Nustatyta visa veikla, kurią reikia stebėti.</p> <p>LT:</p> <p>8.1.1.1. Monitoringo ataskaitos laiku pateikia tikslią ir techniškai tvarkingą informaciją apie vykdomos veiklos apimtį ir sudėtį.</p> <p>8.1.1.2. Monitoringo ataskaitose nurodoma kaip turi būti koreguojamas miškų tvarkymas, atsižvelgiant į naujai turimą informaciją, susijusią su ekologija, miškininkyste, rinka.</p> <p>Stambiose organizacijose tai turi būti dokumentuota stebėsenos (monitoringo) programoje.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 8.1.2</p> <p>The frequency, intensity and expense of monitoring are defined and is appropriate to the scale and intensity of the forest management operations and the sensitivity of the receiving environment</p> <p>Nustatytas stebėsenos (monitoringo) dažnumas, intensyvumas ir išlaidos jai, tinkami miško valdymo veiklos mastui ir intensyvumui bei aplinkos jautrumui</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Monitoring programmes</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo programos</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.1.3</p> <p>Consistent and replicable monitoring procedures for each activity are documented in the programme and implemented, allowing for comparison and change over time.</p> <p>Kiekvienos veiklos nuoseklios ir kartojamos stebėjimo procedūros yra nustatytos programoje ir įgyvendinamos taip, kad būtų galima palyginti pokyčius per tam tikrą laiką.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Monitoring procedures</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo procedūros</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.1.4</p> <p>Monitoring information is readily available and in a format that facilitates effective auditing and certification by third parties</p> <p>Galima gauti stebėjimo informaciją tokiu formatu, kuris palengvina auditą ir sertifikavimą trečioms šalims.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Monitoring records, reports and archival system.</p> <p>Internal audit records</p> <p>CAR records</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Monitoringo protokolai, ataskaitos ir archyvavimo sistema.</p> <p>Vidinio audito protokolai</p>

	VRP (veiksmų, reikalaujančių pataisos) protokolai
Indicator/Rodiklis 8.1.5	Verifiers & Guidance:
Corrective actions identified through the monitoring process are appropriately implemented and closed out	Corrective action documentation
Stebėjimo proceso metu nustatyti korekciniai veiksmai yra tinkamai ir pilnai įgyvendinami.	Įrodymai ir patarimai: Korekcinųjų veiksmų dokumentacija
Criterion 8.2	Forest management should include the research and data collection needed to monitor, at a minimum, the following indicators:
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ yield of all forest products harvested; ▪ growth rates, regeneration and condition of the forest; ▪ composition and observed changes in the flora and fauna; ▪ environmental and social impacts of harvesting and other operations; ▪ costs, productivity, and efficiency of forest management.
Kriterijus 8.2	Miškų ūkis turi apimti mokslinius tyrimus bei duomenų rinkimą, siekiant gauti bent minimalią informaciją, apie šiuos rodiklius:
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ visų gaunamų miško produktų kiekį; ▪ medienos prieaugį, miškų atkūrimą ir kitas miško charakteristikas; ▪ floros ir faunos būklę bei jos pokyčius; ▪ kirtimų ir kitų miško darbų poveikį aplinkai ir visuomenei; ▪ miškų ūkio kaštus, produktyvumą ir rentabilumą.
Indicator/Rodiklis 8.2.1	Verifiers & Guidance:
Yields of all forest products harvested are recorded	Harvesting records
Visų gaunamų iš miško produktų kiekis registruojamas	Įrodymai ir patarimai: Miško produktų apskaita
Indicator/Rodiklis 8.2.2	Verifiers & Guidance:
A timber resource inventory is conducted, appropriate to the scale and intensity of forest management	<i>Data are collected on growth rates, regeneration, and yield of all forest products harvested as well as the condition of the forest (data accuracy is appropriate to scale and intensity of management)</i>
Vedamas medienos išteklių aprašas, tinkamas miško valdymo mastui ir intensyvumui.	Documented inventory
	Įrodymai ir patarimai: <i>Yra renkami duomenys apie visų miško produktų augimo spartą, regeneraciją ir našumą, o taip pat apie miško būklę (duomenų tikslumas atitinka valdymo apimtį ir intensyvumą).</i>
	Dokumentuota inventorizacija
Indicator/Rodiklis 8.2.3	Verifiers & Guidance:
Where non-timber products are used, a	Documented Inventory

<p>resource inventory is conducted, appropriate to the scale and intensity of forest management</p> <p>Kur naudojami ne medienos produktai, vedamas išteklių aprašas, tinkamas miškų valdymo mastui ir intensyvumui.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentuota inventorizacija</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.4</p> <p>Data are collected on the composition and observed changes in the flora and fauna and the effectiveness of conservation activities, particularly of rare, threatened and endangered species</p> <p>Renkami duomenys apie floros ir faunos struktūrą ir pastebėtus pokyčius bei aplinkosauginės veiklos, ypač susijusios su retomis ir nykstančiomis rūšimis, efektyvumą.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Data</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Duomenys</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.5</p> <p>Indicators of environmental and social impacts of forest operations, including health and safety, are determined and monitoring data collected</p> <p>Yra nustatyti aplinkosauginio ir socialinio miško darbų poveikio, įskaitant darbų saugą, rodikliai, renkami stebėsenos (monitoringo) duomenys.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Data</p> <p>Interviews with Forest Managers and consultation with local communities</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Duomenys</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir konsultacijos su vietos bendruomenėmis</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.6</p> <p>Data are collected on any wild mammals culled</p> <p>Renkami duomenys apie visus sumedžiotus laukinius žinduolius.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Data</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Duomenys</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.7</p> <p>Post-harvest monitoring is carried out to assess waste and damage to the site.</p> <p>LT:</p> <p>Post harvest monitoring has to cover number and quality of retention trees, dead wood, habitats of protected species, buffer zones along water bodies and watercourses.</p> <p>For <u>large scale operations</u> this monitoring shall be documented.</p> <p>Siekiant įvertinti atliekas ir žalą kirtavietei vykdomas monitoringas po kirtimo.</p> <p>Stambiose organizacijose toks monitoringas turi būti fiksuojamas dokumentuose.</p> <p>LT:</p> <p>Po miško ruošos atliekamas stebėjimas turi apimti paliekamų medžių skaičių ir kokybę,</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and supervisors.</p> <p>Field observations</p> <p>Post-harvest monitoring record</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir darbų prižiūrėtojais.</p> <p>Stebėjimai natūroje</p> <p>Po miško ruošos atliekamo stebėjimo dokumentai (kirtavietės priėmimo dokumentacija)</p>

<p>negyvą medieną, saugomų rūšių augimvietes, buferines zonas prie vandens telkinių ir vandentakių.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.8</p> <p>The owner/manager records and analyses data on the costs, productivity and efficiency of forest management activities; the results of such analyses are incorporated into plans</p> <p>Savininkas/valdytojas fiksuoja ir analizuoja duomenis apie miško valdymo veiklos kaštus, produktyvumą ir efektyvumą; tokių analizių rezultatai įtraukiami į planus.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Data and records</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Duomenys ir protokolai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.9</p> <p>Contractors' performance is monitored, including compliance with contract specifications.</p> <p>In <u>large scale organisations</u>, formal auditing of contractors shall be carried out on a regular basis and records thereof maintained</p> <p>Stebimas rangovų darbas, įskaitant sutarties specifikacijų laikymąsi.</p> <p>Stambiose organizacijose turi būti reguliariai vykdomas oficialus rangovų tikrinimas ir šie patikrinimai turi būti dokumentuojami.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and contractors.</p> <p>Audit documents</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais ir rangovais. Patikrinimų dokumentai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.2.10</p> <p>Waste disposal sites within the FMU are regularly checked</p> <p>Reguliariai tikrinami MVV teritorijoje esantys sąvartynai.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers and field observations</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais ir stebėjimai natūroje</p>
<p>Criterion 8.3</p> <p>Documentation shall be provided by the forest manager to enable monitoring and certifying organisations to trace each forest product from its origin, a process known as the "chain of custody."</p> <p>Kriterijus 8.3</p> <p>Siekiant užtikrinti proceso priežiūrą ir suteikti galimybę sertifikuojančioms organizacijoms atsekti kiekvieno miško produkto judėjimą nuo jo kilmės vietos (procesas žinomas kaip "gamybos grandinė"), miškų valdytojai tai turi pagrįsti dokumentais.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 8.3.1</p> <p>There is a procedure for identifying all products (timber and non-timber) leaving the forest so that the recipient can easily determine the forest of origin.</p> <p>For <u>large scale organisations</u> this procedure shall be documented.</p> <p>Yra nustatyta procedūra visų iš miško išvežamų produktų (medienos ir ne medienos)</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p><i>The scope of a joint FM/CoC certificate covers harvesting and transportation of roundwood to the first point of sale, unloading or processing. On site processing e.g. charcoal burning, use of a mobile saw-bench, or purchase and harvesting of standing timber by a third party (e.g. sawmill, harvesting contractor, timber merchant) must be covered by a separate chain of custody certificate if the products are to be sold as certified.</i></p> <p>Interview with Forest Managers</p>

<p>identifikavimui, kad gavėjas galėtų lengvai nustatyti kilmės mišką.</p> <p>Stambiose organizacijose ši procedūra turi būti nustatyta dokumentais.</p>	<p>Procedures.</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p><i>Bendra miško valdymo(FM)/gamybos grandinės (CoC) (angl. chain of custody) sertifikato pažyma apima miško ruošą ir apvaliosios medienos pervežimą į pirminį pardavimo punktą, iškrovimą ir apdirbimą. Vietoje atliekamas perdirbimas, pvz. medžio anglies gamyba, mobilių pjovimo staklių panaudojimas ir trečios šalies (pvz. lenų pūvės, miško ruošos rangovo, medienos prekybininko) vykdomas status miško pirkimas ir ruošimas turi būti apsaugotas atskira gamybos grandinės sertifikato pažymoje, jei gaminiai yra parduodami kaip sertifikuoti.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais</p> <p>Procedūros.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.3.2</p> <p>Documentation of origin and destination of all certified forest products is available for products held at landing areas, stacking areas and processing sites on the FMU</p> <p>Pateikiama visų sertifikuotų miško produktų kilmės ir paskirties dokumentacija tiems produktams, kurie laikomi MVV esančiose krovimo aikštelėse, sandėliuose ir apdirbimo vietose.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Delivery notes, receipts and stock records</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Važtaraščiai, kvitai ir žaliavos apskaitos dokumentai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.3.3</p> <p>Sales invoices and other documentation related to sales of certified material include the chain of custody certificate number, in the correct format (SGS-FM/CoC-XXXX)</p> <p>Pardavimo sąskaitos ir kita su sertifikuotos medžiagos pardavimu susijusi dokumentacija turi tinkamo formato gamybos grandinės sertifikato numerį. (SGS-FM/CoC-XXXX)</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Sales invoices</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Sąskaitos faktūros</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.3.4</p> <p>Records are kept of the total quantities of all products sold, as well as of quantities sold to any chain-of-custody certificate holders</p> <p>Registruojami bendri visų parduotų produktų kiekiai bei kiekiai, parduoti bet kokiems kitiems gamybos grandinės sertifikatų savininkams.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Sales records, invoices</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pardavimų registravimas, sąskaitos</p>
<p>Indicator/Rodiklis 8.3.5</p> <p>Use of the FSC trademark is in accordance with policy and has been approved by SGS Qualifor</p> <p>FSC prekės ženklas naudojamas pagal naudojimo politiką ir toks naudojimas patvirtintas SGS Qualifor.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Samples of trademark use</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Prekyženklio panaudojimo pavyzdžiai</p>

Criterion 8.4		The results of monitoring shall be incorporated into the implementation and revision of the management plan.	
Kriterijus 8.4		Igyvendinant ir peržiūrint miškotvarkos projektą, reikia atsižvelgti ir į monitoringo rezultatus.	
Indicator/Rodiklis 8.4.1		Verifiers & Guidance:	
The results of research and monitoring programmes are regularly analysed and incorporated into planning on a regular basis		Interviews with local experts and Forest Managers. Forest planning documents	
Tyrimo ir stebėjimo programų rezultatai reguliariai analizuojami ir reguliariai įtraukiami į planavimą.		Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais. Miškų ūkio veiklos planavimo dokumentai	
Indicator/Rodiklis 8.4.2		Verifiers & Guidance:	
There is evidence that monitoring results are used to improve forest management		Interviews with local experts and Forest Managers	
Pateikiami įrodymai, kad stebėjimo rezultatai naudojami siekiant pagerinti miško tvarkymą.		Įrodymai ir patarimai: Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.	
Criterion 8.5		While respecting the confidentiality of information, forest managers shall make publicly available a summary of the results of monitoring indicators, including those listed in Criterion 8.2.	
Kriterijus 8.5		Gerbdami informacijos konfidencialumą, miškų valdytojai turi pateikti visuomenei 8.2. kriterijuje išvardintų rodiklių monitoringo (stebėsenos) rezultatų santrauką.	
Indicator/Rodiklis 8.5.1		Verifiers & Guidance:	
Results and/or summaries of monitoring programmes (including those listed in Criterion 8.2) are available to the public within the accepted norms of commercial confidentiality.		Public summary	
Stebėsenos (monitoringo) programų rezultatai ir/ar santraukos (taip pat ir išvardintos kriterijuje 8.2) pateikiamos visuomenei, priimtinoje komercinių paslapčių išsaugojimo normose.		Įrodymai ir patarimai: Santrauka skirta visuomenei	

PRINCIPLE 9.MAINTENANCE OF HIGH CONSERVATION VALUE FORESTS:

Management activities in high conservation value forests shall maintain or enhance the attributes, which define such forests. Decisions regarding high conservation value forests shall always be considered in the context of a precautionary approach.

PRINCIPAS 9: DIDELĖS APLINKOSAUGINĖS VERTĖS MIŠKŲ IŠSAUGOJIMAS:

Miškų ūkio veikla didelę aplinkosauginę vertę turinčiuose miškuose turi būti vykdoma siekiant išsaugoti ar sustiprinti šiems miškams būdingas savybes. Sprendimai dėl didelės aplinkosauginės vertės miškų visuomet turi būti priimami prevencinio požiūrio kontekste.

Criterion 9.1 Assessment to determine the presence of the attributes consistent with High Conservation Value Forests will be completed, appropriate to scale and intensity of forest management

Kriterijus 9.1 Didelės aplinkosauginės vertės miškų atitinkamų savybių esamos būklės įvertinimas bus atliktas, atsižvelgiant į ūkinės veiklos šiuose miškuose apimtį bei intensyvumą

Indicator/Rodiklis 9.1.1

The FMU has been adequately assessed (in consultation with conservation organisations, regulatory authorities and other local and national stakeholders) and any HCVFs and their biological and/or socio-economic or cultural attributes have been identified

MVV buvo tinkamai įvertinti (konsultuojantis su aplinkosaugos organizacijomis, kontrolės institucijomis ir kitomis vietinėmis ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis) ir nustatyti visi didelės aplinkosauginės vertės miškai (DAVM) ir jų biologinės ir (ar) socioekonominės ar kultūrinės savybės.

Verifiers & Guidance:

This requirement must be applied to all forests undergoing assessment. HCVFs possess one or more the following attributes:

- *Forest areas containing globally, regionally or nationally significant concentrations of biodiversity values and/or large landscape level forests where viable populations of most/all naturally occurring species exist in natural patterns of distribution and abundance;*
- *Rare, threatened or endangered ecosystems;*
- *Forests that provide basic ecological services in critical situations (e.g. water quality or flow, protection against erosion or natural disasters such as cyclones or hurricanes, pollinators);*
- *Forests fundamental to meeting basic economic or bio-physiological needs of local communities or critical to local community cultural identity.*

Interviews with Forest Managers and local experts.

Evidence of assessments.

Įrodymai ir patarimai:

Šis reikalavimas turi būti taikomas visiems miškams, kuriuose yra atliekamas vertinimas. Didelės aplinkosauginės vertės miškai (DAVM) pasižymi viena ar keliomis žemiau nurodytomis savybėmis:

- *Miško plotai, kuriuose yra globaliu, regiono, arba šalies mastu svarbi bioįvairovės vertybių koncentracija ir (arba) dideli landšaftinio lygio miškai, kuriuose egzistuoja gyvybingos daugumos/visų natūraliai sutinkamų rūšių populiacijos ir jų paplitimas bei gausa atitinka natūralius modelius;*
- *Retos, pažeidžiamos ar nykstančios ekosistemos;*
- *Miškai, kurie atlieka esmines ekologines funkcijas esant kritinėms situacijoms (pvz. vandens kokybės ar tėkmės, apsaugos nuo erozijos ar stichinių nelaimių, tokių kaip ciklonai arba uraganai, tarša ir pan.);*
- *Miškai, kurie yra būtini tam, kad būtų patenkinti esminiai*

	<p><i>ekonominiai ar biofiziologiniai vietinių bendruomenių poreikiai, ar gyvybiškai svarbūs vietinių bendruomenių kultūriniam identitetui.</i></p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.</p> <p>Vertinimų įrodymai.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.1.2</p> <p>For <u>large scale organisations</u> the assessment procedure should be documented and records of consultation maintained</p> <p>Stambiose organizacijose vertinimo tvarka turi būti nustatyta dokumentais; konsultacijos turi būti registruojamos.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Documented procedures and records</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Dokumentais pagrįstos procedūros ir protokolai</p>
<p>Criterion 9.2</p> <p>The consultative portion of the certification process must place emphasis on the identified conservation attributes, and options for the maintenance thereof.</p> <p>Kriterijus 9.2</p> <p>Konsultacinės sertifikavimo proceso dalies metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas identifikuotoms aplinkosauginėms savybėms ir būdams joms išsaugoti bei stiprinti.</p>	
<p>Indicator/Rodiklis 9.2.1</p> <p>The owner/manager has determined appropriate management prescriptions for the HCVF in consultation with (and acceptable to) conservation organisations, regulatory authorities and other local and national stakeholders</p> <p>Savininkas/valdytojas yra nustatęs tinkamus (ir priimtinius) DAVM valdymo nurodymus po konsultacijų su aplinkosaugos organizacijomis, kontrolės institucijomis ir kitomis vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Management plans and maps</p> <p>Consultation with stakeholders and/or government agencies or evidence of input by these agents</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektai ir žemėlapiai</p> <p>Konsultacijos su suinteresuotais subjektais ir/ar vyriausybės institucijomis ar šių atstovų įdėtų pastangų įrodymai</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.2.2</p> <p>When an HCVF has been identified for its socio-economic or cultural attributes, there should be joint analysis and decision-making with the stakeholders directly affected; all efforts should be made to establish co-management agreements with these stakeholders</p> <p>Kai yra nustatytos DAVM socioekonominės ar kultūrinės savybės, kartu su tiesiogiai veikiamomis suinteresuotomis šalimis turėtų būti atlikta bendra analizė ir priimtas sprendimas; turi būti dedamos visos pastangos, kad būtų sudaryti bendro valdymo susitarimai su šiomis suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p> <p>Interviews with Forest Managers, local experts and communities.</p> <p>Affected communities/persons are listed on the stakeholder list (refer Criterion 4.4).</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais, vietiniais ekspertais ir bendruomenėmis.</p> <p>Paveiktos bendruomenės/asmenys yra išvardijami suinteresuotųjų šalių sąrašė (žr. 4.4).</p>

<p>Criterion 9.3</p>	<p>The management plan shall include and implement specific measures that ensure the maintenance and/or enhancement of the applicable conservation attributes consistent with the precautionary approach. These measures shall be specifically included in the publicly available management plan summary.</p>
<p>Kriterijus 9.3</p>	<p>Miškotvarkos projekte turi būti numatytos specifinės priemonės, užtikrinančios atitinkamų aplinkosauginių savybių išsaugojimą ir/arba stiprinimą prevencinio požiūrio kontekste. Šios priemonės turi būti įtrauktos į viešai prieinamą miškotvarkos projekto santrauką.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.3.1</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>All biological and/or social attributes of any HCVF identified are described in the management plan</p> <p>Visų nustatytų DAVM biologinės ir/ar socialinės savybės aprašytos miškotvarkos projekte.</p>	<p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.3.2</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>The plan describes the specific measures to be taken to enhance the identified attributes (see also Criterion 7.1)</p> <p>Projekte turi būti aprašytos specifinės priemonės, kurių reikia imtis siekiant pagerinti nustatytas savybes (taip pat žiūrėti kriterijų 7.1).</p>	<p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.3.3</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>All measures are described in the public summary of the plan</p> <p>Visos priemonės aprašomos visuomenei skirtoje projekto santraukoje.</p>	<p>Management plan</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Miškotvarkos projektas</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.3.4</p>	<p>Verifiers & Guidance:</p>
<p>When an HCVF has been identified for biological values, management should:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ maintain natural patterns of distribution and abundance of species, ▪ maintain natural evolutionary and ecological processes (biotic and abiotic, including disturbance), ▪ avoid fragmentation, and set aside core areas for strict protection <p>Kai nustatoma DAVM biologinė vertė, valdytojai turi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ išlaikyti natūralią rūšių pasiskirstymo ir gausos struktūrą; ▪ išsaugoti natūralius evoliucijos ir ekologinius procesus (biotinius ir abiotinius, įskaitant trikdymą); ▪ vengti fragmentavimo ir nustatyti griežtos apsaugos zonas. 	<p>Management plans and maps.</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts.</p> <p>Field observations.</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Miškotvarkos projektai ir žemėlapiai. Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais. Stebėjimai natūroje.</p>

Indicator/Rodiklis 9.3.5	Verifiers & Guidance:
<p>Critically endangered forest landscapes must be subject to complete protection (i.e. no harvesting)</p> <p>LT</p> <p>Nationally critically endangered species and their habitats and forest habitat types must be subject to complete protection and management activities identified by experts</p> <p>Miško kraštovaizdis, kuriam kilusi didelė grėsmė, turi būti visapusiškai saugomas (pvz., nevykdomi pagrindiniai kirtimai).</p> <p>LT:</p> <p>Visos šalies mastu ypatingame pavojuje esančios rūšys ir jų buveinės bei miško buveinių tipai turi būti visapusiškai apsaugoti ir jų atžvilgiu turi būti taikoma ekspertų nustatyta valdymo veikla.</p>	<p>Management plans and maps.</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Miškotvarkos projektai ir žemėlapiai.</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.</p>
Criterion 9.4	Annual monitoring shall be conducted to assess the effectiveness of the measures employed to maintain or enhance the applicable conservation attributes.
Kriterijus 9.4	Kasmetinė stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma, siekiant įvertinti priemonių, skirtų užtikrinti bei stiprinti aplinkosaugines savybes, efektyvumą.
Indicator/Rodiklis 9.4.1	Verifiers & Guidance:
<p>Monitoring indicators and frequency are defined in consultation with acknowledged experts, local and national stakeholders to monitor effectiveness of each measure described in the plan</p> <p>Stebėsenos rodikliai ir dažnumas nustatomas tariantis su pripažintais ekspertais, vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis, siekiant stebėti kiekvienos plane aprašytos priemonės efektyvumą</p>	<p>Interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais</p>
Indicator/Rodiklis 9.4.2	Verifiers & Guidance:
<p>Records of monitoring are kept and used, in consultation with acknowledged experts, local and national stakeholders, to adapt future management</p> <p>Siekiant pritaikyti būsimą tvarkymą, vedami ir naudojami stebėjimo registrai konsultuojantis su pripažintais ekspertais, vietos ir nacionalinėmis suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Records of monitoring</p> <p>Įrodymai ir patarimai:</p> <p>Stebėsenos (monitoringo) dokumentacija</p>
Indicator/Rodiklis 9.4.3	Verifiers & Guidance:
<p>Managers are aware of research developments which might contribute to management of HCVFs</p>	<p>Scientific evidence.</p> <p>Interviews with Forest Managers and local experts</p>

<p>Valdytojai susipažinę su tyrimų naujienomis, kurios gali prisidėti prie DAVM tvarkymo.</p>	<p>Įrodymai ir patarimai: Moksliniai įrodymai. Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.</p>
<p>Indicator/Rodiklis 9.4.4</p> <p>Managers are actively monitoring research developments which might contribute to management of HCVFs</p> <p>Valdytojai aktyviai stebi tyrimų naujoves, kurios gali prisidėti prie DAVM tvarkymo.</p>	<p>Verifiers & Guidance: Scientific evidence. Interviews with Forest Managers and local experts</p> <p>Įrodymai ir patarimai: Moksliniai įrodymai. Pokalbiai su miškų valdytojais ir vietiniais ekspertais.</p>
<p>PRINCIPLE 10. PLANTATIONS:</p> <p>Plantations shall be planned and managed in accordance with Principles and Criteria 1 - 9, and Principle 10 and its Criteria. While plantations can provide an array of social and economic benefits, and can contribute to satisfying the world's needs for forest products, they should complement the management of, reduce pressures on, and promote the restoration and conservation of natural forests.</p> <p>PRINCIPAS 10: PLANTACINIAI ŽELDINIAI:</p> <p>Plantaciniai želdiniai turi būti planuojami ir tvarkomi pagal 1 - 9 principus ir kriterijus bei remiantis 10 principu ir jo kriterijais. Plantaciniai želdiniai teikia socialinių ir ekonominių privalumų bei prisideda tenkinant pasaulio poreikį medienos produktams, jais taip pat siekiama sumažinti natūralių miškų naudojimą bei skatinti jų atkūrimą ir apsaugą.</p> <p>The principle is not applicable in the forest management of Republic of Lithuania</p> <p>Šis principas Lietuvos Respublikos miškų ūkio valdymui netaikomas.</p>	

APPENDIX A / PRIEDAS A**REGULATIONS AND STANDARDS APPLICABLE IN LITHUANIA
ĮSTATYMAI IR ADMINISTRACINIAI REIKALAVIMAI LIETUVOJE**

A.	NATIONAL LEGISLATION AND LOCAL STANDARDS AND BEST OPERATING PRACTICES NACIONALINIAI TEISĖS AKTAI VIETINĖS NORMOS IR GERIAUSIA DARBŲ PRAKTIKA		
	Forestry, Agriculture, Environment, Cultural and Social aspects: Miškininkystė, žemės ūkis, aplinka, kultūriniai ir socialiniai aspektai:		
	Lietuviškas pavadinimas	English name	Data / Date
1.	Lietuvos Respublikos Konstitucija	The Constitution of Republic of Lithuania	1992.10.25
2.	Miškų įstatymas	Law on Forest	2001.04.10
3.	Žemės įstatymas	Law on Land	2004.01.27
4.	Žemės reformos įstatymas	Law on Land reform	1997.07.02
5.	Teritorijų planavimo įstatymas	Law on Territory Planning	2004.01.15
6.	Saugomų teritorijų įstatymas	Law on Protected Areas	2001.12.04
7.	Laukinės gyvūnijos įstatymas	Law on Wildlife	2001.12.11
8.	Saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymas	Law on protected animal, plant, fungi species and habitats	2001.12.11
9.	Laukinės augalijos įstatymas	Law on Flora	1999.06.15
10.	Fitosanitarijos įstatymas	Law on Phytosanitary	1999.12.16
11.	Augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymas	Law on Plant National Genetic Resources	2001.10.09
12.	Medžioklės įstatymas	The hunting Law	2002.06.20
13.	Lietuvos Respublikos mokesčių už valstybinius gamtos išteklius įstatymas	Law on taxes related to use of natural resources	1991.03.21
14.	Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas	Law on Support for Municipalities Environment Protection by Special Program	2003.06.10
15.	Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas	Law on Environment Impact Assessment of Management Activities Planned	2005.06.21
16.	Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas	Law on civil tenure rights to the restoration of Real Estate	2002.06.20
17.	Baudžiamasis kodeksas	Penal Code	2000.09.26
18.	Administracinių teisės pažeidimų kodeksas	Administrative Code	2009.07.15
B.	REGULATIONS PERTINENT TO FORESTRY RELATED TO AND EMERGING FROM NATIONAL LEGISLATION AND OTHER LEGISLATIVE INSTITUTIONS: NUTARIMAI, ĮSAKYMAI, TAISYKLĖS SUSIJĘ SU MIŠKININKYSTĖS VEIKLA IR PAPILDANTYS		

NACIONALINIUS ĮSTATYMUS BEI KITUS TEISĖS AKTUS:		
19.	Dėl miškų ūkio valdymo ir miško ruošos	1992.01.27
20.	Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo	1995.12.29
21.	Dėl nuosavybės teisių atstatymo į miško plotus ekvivalentine natūra	1992.08.25
22.	Dėl miško kirtimo apimties (pagrindinių kirtimų normos) tvirtinimo	1994.06.17
23.	Dėl metinės valstybinių miškų pagrindinių kirtimų 2009–2013 metų normos patvirtinimo	2007.11.07
24.	Dėl metinės valstybinių miškų pagrindinių kirtimų 2004.2008 metų normos patvirtinimo	2003.10.23
25.	Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo	1995.04.07
26.	Dėl įsiterpusių į žemės ūkio paskirties žemėnaudas miškų priskyrimo miškų ūkio paskirties žemei	1995.12.15
27.	Dėl Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų patvirtinimo	2009.04.01
28.	Dėl Piliečių, kuriems atlyginama pinigais už valstybės išperkama žemę, mišką ir vandens telkinius, ir piliečių, kuriems atlyginama pinigais, kai jie atsisako perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai mieste, sąrašų sudarymo ir atlyginimo tvarkos aprašo	2000.06.27
29.	Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų	1997.09.29
30.	Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2007.12.19
31.	Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo	2002.05.28
32.	Dėl miškų želdinimo žemdirbystei netinkamoje ir laisvos valstybinės žemės fondo žemėje	1997.11.05
33.	Dėl žemės įvertinimo tvarkos	2002.10.21
34.	Dėl miškų mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės sėklininkystės objektams priskirtų miškų plotų patvirtinimo	1999.02.05
35.	Dėl Pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties nustatymo ir prašymų leisti pakeisti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį padavimo, nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo tvarkos patvirtinimo	1999.09.29
36.	Dėl Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo	2001.04.10
37.	Dėl Miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos ir miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo	2001.09.26
38.	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo	1998.09.22
39.	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004.2008 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo	2005.03.24
40.	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo	2009.05.20
41.	Dėl specialiosios Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2004 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2004.02.19
42.	Dėl specialiosios Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2007 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2007.02.13
43.	Dėl specialiosios Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2008 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2008.01.30
44.	Dėl Specialiosios bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2009 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2009.06.25
45.	Dėl Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklių patvirtinimo	2001.10.31
46.	Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų nuomos ne miškų ūkio veiklai organizuoti	2007.11.21
47.	Dėl žemės ūkio sistemos miškų perdavimo miškų urėdijoms ir nacionaliniams parkams	1992.06.01
48.	Dėl laisvos valstybinės žemės fondo žemės valdymo teisės suteikimo miškų urėdijoms	2001.11.26

49.	Dėl laisvos valstybinės žemės fondo žemės valdymo teisės suteikimo miškų urėdijoms	2002.11.19
50.	Dėl laisvos valstybinės žemės fondo žemės perdavimo patikėjimo teise miškų urėdijoms miškams veisti	2005.01.20
51.	Dėl valstybinės reikšmės miškų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms	2006.05.17
52.	Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms	2009.07.17
53.	Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos, Žemaitijos nacionalinių parkų ir Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijose esančių valstybinės reikšmės miškų suteikimo valdyti patikėjimo teise	2004.03.01
54.	Dėl laisvos valstybinės žemės fondo žemės valdymo teise suteikimo miškų urėdijoms ir Žemaitijos nacionalinio parko direkcijai	2003.10.28
55.	Dėl Panevėžio apskrities miškų priskyrimo miškų grupėms	2002.04.02
56.	Dėl Kauno apskrities miškų priskyrimo miškų grupėms	2002.04.12
57.	Dėl Alytaus, Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus apskričių miškų priskyrimo miškų grupėms	2002.10.21
58.	Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo	2002.04.30
59.	Dėl Žalos, padarytos laisvėje gyvenančiai laukinei gyvūnijai ar jos buveinėms, apskaičiavimo metodikos patvirtinimo	2002.07.02
60.	Dėl privalomųjų atskaitymų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos patvirtinimo	2002.08.10
61.	Dėl Fizinų ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos aplinkai atlyginimo tvarkos bei fizinų ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos miško valdytojų, savininkų ir naudotojų miškui, turtui ar interesams atlyginimo dydžių patvirtinimo	2002.04.12
62.	Dėl Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarkos patvirtinimo	2007.02.27
63.	Dėl Mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą skaičiavimo metodikos ir mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą tarifų patvirtinimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Dėl valstybės rinkliavos objektų sąrašo, šios rinkliavos dydžių ir mokėjimo ir gražinimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo ir 1999 m. vasario 25 d. nutarimo Nr. 210 „Dėl užmokesčio už medžioklės plotų, esančių valstybinių miškų, laisvos valstybinės žemės bei valstybinio vidaus vandens fondų žemėje, nuomą dydžių patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios	2003.01.13
64.	Dėl augalų genų banko steigimo	2003.04.24
65.	Dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo	2003.10.09
66.	Dėl valstybės įmonių miškų urėdijų įstatinio kapitalo didinimo	2003.12.24
67.	Dėl valstybės įmonių miškų urėdijų įstatinio kapitalo sumažinimo ir turto perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui	2003.12.04
68.	Dėl valstybės įmonių miškų urėdijų ilgalaikio materialiojo (nekilnojamojo) turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn	2004.04.15
69.	Dėl Valstybės įmonių miškų urėdijų turto perdavimo Valstybės įmonei Valstybės turto fondui	2008.06.18
70.	Dėl valstybės įmonių miškų urėdijų turto nurašymo	2006.02.14
71.	Dėl leidimo Generalinei miškų urėdijai prie Aplinkos ministerijos įsigyti tarnybinių lengvųjų automobilių	2005.11.22
72.	Dėl pritarimo suderintam su Europos komisija Lietuvos 2004 – 2006 metų bendrojo programavimo dokumento projektui	2003.12.24
73.	Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo	2004.03.15
74.	Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo	2004.04.08

75.	Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo	2004.08.19
76.	Dėl maksimalių lėšų sumų, dėl kurių 2007 metais asignavimų valdytojai turi teisę priimti įsipareigojimus, sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal Lietuvos 2004.2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, patvirtinimo	2007.02.13
77.	Dėl maksimalių lėšų sumų, dėl kurių 2008 metais asignavimų valdytojai turi teisę priimti įsipareigojimus, sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, patvirtinimo	2008.04.24
78.	Dėl Kompensacijų privataus miško savininkams ir valdytojams, kurių valdose steigama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2006.11.10
79.	Dėl lėšų piliečiams atlyginti už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius paskirstymo apskričių viršininčių administracijoms	2004.12.23
80.	Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų nuomos ne miškų ūkio veiklai organizuoti	2007.11.21
81.	Dėl specialiosios bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2008 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2008.01.30
82.	Dėl Specialiosios bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos 2009 metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo	2009.06.25
83.	Dėl Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys nemiškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams	2008.03.12
84.	Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo	1995.12.2
85.	Dėl per penkerius metus neatkurtų privačių miškų atkūrimo miško savininkų lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo	2008.03.26
86.	Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo	1997.10.23
87.	Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų perdavimo patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms	2006.10.30
88.	Dėl Lietuvos miškų ūkio politikos ir jos įgyvendinimo strategijos patvirtinimo	2002.09.17
89.	Dėl Lietuvos miškingumo didinimo programos patvirtinimo	2002.12.02
90.	Dėl Lietuvos miškingumo didinimo pagrindinių nuostatų ir jų įgyvendinimo priemonių 1999.2003 metais	1999.07.29
91.	Dėl miško įveisimo ne miško žemėje	2004.03.29
92.	Dėl miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų	2008.04.14
93.	Dėl Privalomųjų miško atkūrimo, apsaugos ir tvarkymo darbų normų nustatymo ir apskaitos tvarkos patvirtinimo	2004.03.25
94.	Dėl miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo	2003.10.29
95.	Dėl Miško bei dekoratyvinių sodmenų apskaitos ir inventorizacijos tvarkos	2004.06.21
96.	Dėl Miško sodmenų, medžių ir krūmų sėklų kokybės reikalavimų	2003.07.08
97.	Dėl Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategijos veiksmų ir priemonių plano 2005 – 2008 metams bei želdynų apsaugos ir tvarkymo tarybos sudėties ir jos nuostatų patvirtinimo	2005.05.12
98.	Dėl Miškų tvarkymo schemų rengimo plano 2005.2006 metams patvirtinimo	2005.03.25
99.	Dėl Miškų tvarkymo schemų rengimo perspektyvinio plano 2007–2011 metams patvirtinimo	2007.01.09
100.	Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2004.12.14
101.	Dėl Ažuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose programos patvirtinimo	2005.06.22

102.	Dėl Valstybinės miškotvarkos tarnybos, Miško sanitarinės apsaugos tarnybos ir Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos nuostatų patvirtinimo	2006.01.05
103.	Dėl Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado ir jo tvarkymo nuostatų patvirtinimo Dėl Miško sėklinių medynų nuostatų	2002.08.23
104.	Dėl valstybinių miško daigynų ir valstybinių miško medelynų sąrašo bei miško sėklinių plantacijų sąrašo patvirtinimo	2003.10.09
105.	Dėl valstybinių miško medelynų modernizavimo programos patvirtinimo	2001.10.22
106.	Dėl Miško genetinių išteklių išsaugojimo ir selekcijos plėtros programos	2003.08.26
107.	Dėl Miško genetinių išteklių atrankos metodikos patvirtinimo	2003.03.07
108.	Dėl Augalų genų banko nuostatų patvirtinimo	2003.05.07
109.	Dėl Augalų (miško) genetinių draustinių nuostatų	2003.11.18
110.	Dėl Augalų nacionalinių genetinių išteklių koordinacinių centrų nuostatų patvirtinimo	2004.07.07
111.	Dėl Obelių ir kriaušių veislių bei miško sėklinių medynų, priskirtų augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, sąrašo patvirtinimo	2002.09.23
112.	Dėl Augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinės duomenų bazės nuostatų patvirtinimo	2005.11.30
113.	Dėl gairių pareiškėjams, teikiantiems projektus paramai gauti pagal Lietuvos 2004 – 2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto priemonę „Miškų ūkis“ patvirtinimo	2004.07.16
114.	Dėl Gairių pareiškėjams, teikiantiems projektus paramai gauti 2005 metais pagal Lietuvos 2004 - 2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto priemonę „Miškų ūkis“ patvirtinimo	2005.02.23
115.	Dėl Kaimo plėtros plano priemonės „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ įgyvendinimo	2004.06.07
116.	Dėl Kaimo plėtros 2004.2006 metų plano priemonės „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ administravimo taisyklių	2004.07.16
117.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.02.06
118.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.02.06
119.	Dėl Lankymosi miške taisyklių patvirtinimo	1996.12.05
120.	Dėl Grybavimo Lietuvos miškuose taisyklių patvirtinimo	1998.07.03
121.	Dėl Leidimų naudoti grybų, laukinių uogų ir vaisių, vaistinių augalų (ar jų dalių), nendrių, medžių ir krūmų šakelių išdavimo tvarkos	1999.04.16
122.	Dėl Miško gaisrų metinės ataskaitos formos MŪ - 12 patvirtinimo	2005.07.14
123.	Dėl Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatų įgyvendinimo tvarkos	2001.11.07
124.	Dėl Valstybinės miškų sanitarinės apsaugos programos patvirtinimo	2002.02.25
125.	Dėl laikinųjų rekomendacijų kovai su šaknine pirtimi spygliuočių medynuose ir miško želdinių įveisimui žemės ūkiui netinkamose žemėse patvirtinimo	2000.01.24
126.	Dėl abiotinių veiksnių, miško ligų, vabzdžių ir žvėrių padarytų pažeidimų miškui apskaitos	2003.12.29
127.	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr.1446 "Dėl Laukinės augalijos įstatymo įgyvendinimo" 2 punkto vykdymo	2000.04.27
128.	Dėl Valstybinės miškų priešgaisrinės apsaugos programos patvirtinimo	1998.11.30
129.	Dėl paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklių patvirtinimo	2002.03.04
130.	Dėl savavališkai iškirstų medžių ir krūmų, augusių miško žemėje, ir pagamintos apvaliosios medienos ištraukimo arba išvežimo tvarkos patvirtinimo	2001.11.17

131.	Dėl valstybinio aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo	2002.05.13
132.	Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo	2002.04.08
133.	Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo	2006.09.01
134.	Dėl Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nuostatų patvirtinimo	2006.12.29
135.	Dėl valstybinės miškų inventorizacijos sklypiniu metodu perspektyvinio plano 2004 - 2007 metams patvirtinimo	2003.11.06
136.	Dėl valstybinės miškų inventorizacijos, valstybinės miškų apskaitos, miškotvarkos projektų rengimo, derinimo ir tvirtinimo, miškotvarkos duomenų centralizuoto kaupimo, tvarkymo ir pateikimo miškų savininkams bei valdytojams tvarkos patvirtinimo	2001.07.02
137.	Dėl Individualių miškotvarkos projektų registravimo tvarkos	2004.02.06
138.	Dėl miškotvarkos projektų autorių atestavimo	2002.02.11
139.	Dėl miškų aerofotografavimo darbų nuostatų patvirtinimo	2002.10.01
140.	Dėl Miškų tvarkymo schemų rengimo plano 2005 - 2006 metams patvirtinimo	2005.03.25
141.	Dėl Miškų tvarkymo schemų rengimo perspektyvinio plano 2007–2011 metams patvirtinimo	2007.01.09
142.	Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo	2006.09.01
143.	Dėl savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemų rengimo eilės tvarkos patvirtinimo	2003.09.25
144.	Dėl Dubravos eksperimentinės, mokomosios, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių, Radviliškio miškų urėdijų miškų tvarkymo schemų patvirtinimo	2002.10.17
145.	Dėl Alytaus, Kauno, Kazlų Rūdos mokomosios, Marijampolės, Prienų, Veisiejų miškų urėdijų miškų tvarkymo schemų patvirtinimo	2004.08.19
146.	Dėl Jonavos, Klaipėdos, Kretingos, Panevėžio ir Ukmergės rajonų savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemų parengimo	2004.10.20
147.	Dėl Kėdainių, Šakių, Marijampolės, Mažeikių, Akmenės, Biržų, Rokiškio, Kupiškio, Prienų rajonų savivaldybių bei Birštono, Kazlų Rūdos, Kalvarijos savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemų parengimo	2005.11.24
148.	Dėl Šiaulių miesto miškų ir parkų želdynų miškotvarkos projekto ir Telšių miesto miškų miškotvarkos projekto tvirtinimo	2002.10.14
149.	Dėl Ignalinos AE ir Visagino miesto miškų, numatomų perduoti Ignalinos miškų urėdijai, miškotvarkos projekto tvirtinimo	2002.11.07
150.	Dėl miškotvarkos duomenų suteikimo tvarkos patvirtinimo	2002.12.20
151.	Dėl Lietuvos miškų valstybės kadastro funkcionavimo koncepcijos patvirtinimo	2004.06.30
152.	Dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenų rinkimo, saugojimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2006.01.12
153.	Dėl Ketvirtinės pagrindinių, ugdymo ir sanitarinių miško kirtimų ataskaitos patvirtinimo	2005.04.14
154.	Dėl pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodikos patvirtinimo	2008.07.02
155.	Dėl Metinės pagrindinių miško kirtimų normos tikslinimo tvarkos patvirtinimo	2001.07.02
156.	Dėl Pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų apimčių valstybinių miškų valdytojams 2008 metams tvirtinimo	2007.10.09
157.	Dėl pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų apimčių valstybinių miškų valdytojams 2009–2013 metams tvirtinimo	2008.08.01
158.	Dėl Pagrindinių miško kirtimų taisyklių patvirtinimo	1999.03.05
159.	Dėl Miško ugdymo kirtimų taisyklių patvirtinimo	2003.12.19
160.	Dėl stačiojo miško kainų	1998.09.30

161.	Dėl Nenukirsto valstybinio miško kainų indeksavimo koeficientų patvirtinimo	2009.05.21
162.	Dėl vidutinės nenukirsto miško kainos patvirtinimo	1999.04.30
163.	Dėl stačiojo miško kainų indeksavimo	2001.04.17
164.	Dėl vidutinių nenukirsto miško 1 kietmetrio medienos pagal atskiras medžių rūšis kainų nustatymo	2005.04.15
165.	Dėl Prekybos apvaliąja mediena taisyklių patvirtinimo	2005.06.29
166.	Dėl Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklinimo taisyklių patvirtinimo	2001.07.05
167.	Dėl apvaliosios medienos apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo	2007.12.12
168.	Dėl medienos važtaraščio formos pavyzdžio patvirtinimo	1998.04.06
169.	Dėl Nenukirsto valstybinio miško pardavimo asmenims, kurių pastatai yra nukentėję nuo stichinių nelaimių, tvarkos patvirtinimo	2002.01.23
170.	Dėl leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2004.07.14
171.	Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių	2004.11.10
172.	Dėl Žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklių patvirtinimo“	2004.12.29
173.	Dėl Miškų išskirtimo technologinėms ir gamybinėms miškų ūkio reikmėms tvarkos patvirtinimo	2002.04.03
174.	Dėl privatizuojamų miškų kirtimo tvarkos patvirtinimo	2002.04.30
175.	Dėl Miškų inventorizacijos ir ūkinių priemonių projektavimo darbų kokybės vertinimo metodikos patvirtinimo	2006.12.28
176.	Dėl Miško kirtimo privačiuose valdose, kurioms nėra sudarytas miškotvarkos projektas, tvarkos aprašo patvirtinimo	2004.11.08
177.	Dėl Privačiuose miškuose pribrešančių medynų ir brandžių bei perbrendusių medžių nebrandžiuose medynuose pagrindinių kirtimų tvarkos patvirtinimo	2003.12.31
178.	Dėl Kirstinų medžių ženklinimo privačiuose miškuose tvarkos aprašo patvirtinimo	2004.08.30
179.	Dėl miško savininkų statistinės ataskaitos apie privataus miško tvarkymą ir naudojimą teikimo	2001.09.28
180.	Dėl Privačios nederlingos ir apleistos žemės apželdinimo mišku, netinkamo finansuoti Europos Sąjungos fondų lėšomis, skatinimo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo	2007.12.29
181.	Dėl paraiškų dėl Bendrųjų miškų ūkio reikmių priemonių finansavimo, naudojant specialiosios Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos lėšas, pateikimo, šių priemonių įvertinimo ir jų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2005.05.26
182.	Dėl Valstybės įmonių miškų urėdijų vadovaujančių darbuotojų ir specialistų, kuriems netaikomas draudimas dirbti vienoje valstybės įmonėje, kai juos sieja artimi giminystės ar svainystės ryšiai ir kai jų darbas susijęs su vieno iš jų tiesioginiu pavaldumu	2005.03.24
183.	Dėl valstybinių miškų pareigūnų uniformos aprašymo bei valstybinių miškų pareigūnų uniformos dėvėjimo nuostatų patvirtinimo	2004.12.24
184.	Dėl Valstybinių miškų pareigūnų pažymėjimų registracijos ir išdavimo tvarkos	2002.06.04
185.	Dėl Valstybinių miškų pareigūnų pažymėjimų išdavimo ir apskaitos tvarkos aprašo	2004.12.22
186.	Dėl Valstybinių miškų pareigūnų spaudų gamybos, registravimo ir naudojimo tvarkos patvirtinimo	2003.03.05
187.	Dėl Valstybinių miškų pareigūnų pareigybių sąrašo patvirtinimo bei Valstybinių miškų pareigūnų įgalinimų suteikimo	2004.04.27
188.	Dėl Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos ir regionų aplinkos apsaugos departamentų nuostatų patvirtinimo	2003.12.24
189.	Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo	2002.09.30
190.	Dėl danielių, stirnų ir tauriųjų elnių sumedžiojimo per 2005 – 2006 metų medžioklės sezoną limitų patvirtinimo	2005.05.25

191.	Dėl elninių žvėrių daromo neigiamo poveikio miško želdiniams, želiniams vertinimo metodikos patvirtinimo ir Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių dalinio pakeitimo	2001.02.28	
192.	Dėl komercinės medžioklės ūkiui plėtoti skirtų medžioklės plotų tvarkymo nuostatų ir medžioklių užsieniečiams bei komercinių medžioklių organizavimo tvarkos patvirtinimo	2000.05.03	
193.	Dėl medžioklės plotų, skirtų komercinės medžioklės ūkiui valstybiniuose miškuose plėtoti, patikslinto sąrašo patvirtinimo	2000.01.26	
194.	Dėl medžioklės trofėjų apžiūros ir medžioklės trofėjų ekspertų tarybos	2002.03.20	
195.	Dėl medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams ir miškui apskaičiavimo metodikos patvirtinimo	2002.09.23	
196.	Dėl medžioklės plotų vieneto vientisumo kriterijų ir reikalavimų medžioklės plotų vienetų riboms nustatyti patvirtinimo	2002.09.30	
197.	Dėl profesionalios medžioklės plotų tvarkymo	2002.12.11	
198.	Dėl Medžioklėtvarkos projektų rengimo, derinimo, teikimo tvirtinti ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2005.03.21	
199.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Miškų ekonominės vertės didinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2007.10.31	
200.	Dėl Nenukirsto valstybinio miško kainų indeksavimo koeficientų patvirtinimo	2009.05.21	
201.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra" veiklos srities "Miškų infrastruktūros gerinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.02.21	
202.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Miškų ekonominės vertės didinimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2007.10.31	
203.	Dėl Žemės reformos žemėtvarkos projektų kaimo vietovėje rengimo metodikos patvirtinimo	1998.04.23	
204.	Dėl pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų apimčių valstybinių miškų valdytojams 2009–2013 metams tvirtinimo	2008.08.01	
205.	Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemos tikslinimo	2008.07.29	
206.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Miškų aplinkosaugos išmokos" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.03.20	
207.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.02.06	
208.	Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų schemų tikslinimo	2009.04.14	
209.	Dėl pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų apimčių valstybinių miškų valdytojams 2008 metams tvirtinimo	2007.10.09	
210.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Profesinio mokymo ir informavimo veikla" pirmosios veiklos srities "Asmenų, susijusių su žemės ir miškų ūkio veikla, mokymas ir informavimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2007.10.08	
211.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Pelno nesiekiančios investicijos miškuose" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.03.20	
212.	Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės "Miškininkystės potencialo atkūrimas ir prevencinių priemonių įdiegimas" įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo	2008.01.14	
C.	INTERNATIONAL AGREEMENTS PERTINENT TO FORESTRY TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI, SUSIJĘ SU MIŠKININKYSTĖS VEIKLA		
	Lietuviškas pavadinimas	English name	
	Data / Date		
1.	JT Konvencija dėl pelkių, turinčių tarptautinę reikšmę, ypač vandens ir pelkių paukščių apsaugai (Ramsaro konvencija).	Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat (Ramsar Convention)	1993.06.10
2.	JT Biologinės įvairovės konvencija	Convention on Biological Diversity	1995.07.03

3.	ET Europos laukinės gamtos ir natūraliųjų biotopų apsaugos konvencija (Bernio konvencija).	Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitat (Bern convention)	1996.06.01
4.	Baltijos jūros aplinkos apsaugos konvencija (Helsinkio konvencija)	Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area (Helsinki Convention)	1997.02.25
5.	JT Pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės konvencija (Bazelio konvencija).		1998.12.22
6.	Kartachenos biosaugos protokolas	Cartagen Protocol on Biosafety	2003.09.18
7.	Salių Konferencijos sprendimas III/1 (Bazelio Konvencijos pakeitimas)	Amendment to the Convention (Decision III/1 of the Conference of the Parties)	2003.09.18
8.	Baltijos jūros aplinkos apsaugos konvencijos IV priedo „Taršos iš laivų prevencija“ pakeitimai (Helsinkio Komisijos rekomendacija Nr. 22E/5)	Amendments to Annex IV "Prevention of Pollution from Ships" to the Helsinki Convention (HELCOM Recommendation No 22E/5)	2004.07.15
9.	Danijos Karalystės, Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Rusijos Federacijos, Suomijos Respublikos, Švedijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos komisijos privilegijų ir imunitetų	Agreement between the Governments of the Kingdom of Denmark, the Republic of Estonia, the Republic of Finland, the Federal Republic of Germany, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Poland, the Russian Federation and the Kingdom of Sweden on the Privileges and Immunities of the Baltic Marine Environment Protection Commission	2004.07.15
10.	Baltijos jūros aplinkos apsaugos konvencijos IV priedo „Taršos iš laivų prevencija“ pakeitimai (Helsinkio Komisijos rekomendacijos Nr. 21/2 ir 24/8)	Amendments to Annex IV "Prevention of Pollution from Ships" to the Helsinki Convention (HELCOM Recommendations No 21/2 and 24/8)	2005.06.23
11.	Protokolas dėl azoto oksidų išmetamų kiekių ar jų tarpvalstybinių pemašų ribojimo	Protocol concerning the Control of Emissions of Nitrogen Oxides or Their Transboundary Fluxes	2006.03.30
12.	Protokolas dėl išmetamų sieros kiekių ir jų tarpvalstybinių pemašų mažinimo mažiausiai 30 procentų	Protocol on the Reduction of Sulphur Emissions or Their Transboundary Fluxes by at Least 30 per cent	2006.12.21
13.	Protokolas dėl išmetamų lakiųjų organinių junginių kiekių ir jų tarpvalstybinių pemašų ribojimo	Protocol Concerning the Control of Emissions of Volatile Organic Compounds or Their Transboundary Fluxes	2007.04.05
14.	Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos III priedo „Taršos iš sausumos taršos šaltinių prevencijai taikomi kriterijai ir priemonės“ pakeitimai (Helsinkio Komisijos rekomendacija Nr. 21/1)	Amendments to Annex III „Criteria and Measures Concerning the Prevention of Pollution from Land-Based Sources“ of the 1992 Helsinki Convention(HELCOM Recommendations No 21/1)	2007.04.05
15.	JT Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir panaudojimo konvencija.	Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes of UN	2000.02.17
16.	Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir panaudojimo konvencija.	Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes.	2003.05.23
17.	Tarpvalstybinio pramoninių avarių poveikio konvencija. Protokolas dėl atsakomybės ir žalos, sukeltos pramoninių avarių tarpvalstybiniuose vandenyse atlyginimo.	Protocol on Civil Liability and Compensation for Damage Caused by the Transboundary Effects of Industrial Accidents on Transboundary Waters.	2003.05.23
18.	JT Poveikio aplinkai įvertinimo tarpvalstybiniame kontekste konvencija (Espoo konvencija).	Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context	1999.10.07

		(ESPOO Convention)	
19.	Poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste konvencija (Espoo konvencija). Protokolas dėl strateginio poveikio aplinkai vertinimo	Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo Convention). Protocol on Strategic Environmental Assessment.	2003.05.23
20.	JT Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija)	Convention on Access to Information, Public Participation in Decision.Making and Access to Justice in Environmental Matters	2001.07.10
21.	Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija). Protokolas dėl išmetamų ir pemešamų teršalų registro.	Convention on Access to Information, Public Participation in Decision.Making and Access to Justice in Environmental Matters. Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers.	2008.12.16
22.	Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais pakeitimas	Amendment to the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision.Making and Access to Justice in Environmental Matters	2007.06.21
23.	JT Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija (Vašingtono konvencija).	Convention on the International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora (CITES)	2001.05.22
24.	Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos XXI straipsnio pakeitimas	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. Amendment to Article XXI	2004.04.22
25.	JT Migruojančių laukinių gyvūnų rūšių išsaugojimo konvencija (Bonos konvencija).	Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (Bonn Convention)	2001.05.22
26.	Sutartis dėl šikšnosparnių apsaugos Europoje (Londono)	Agreement on the Conservation of Bats in Europe	2001.09.25
27.	ET Europos kraštovaizdžio konvencija	European Landscape Convention	2002.10.03
28.	JT Stokholmo konvencija dėl patvariųjų organinių teršalų	Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs)	2006.10.10
29.	BJVT Daugiašalis susitarimas dėl pasikeitimo radioaktyvumo monitoringo duomenimis	Multilateral Agreement on the Exchange of Radiation Monitoring Data	2002.03.26
30.	JT Konvencija dėl kovos su dykumėjimu	Convention to Combat Desertification	2003.07.03
31.	JT Roterdamo konvencija dėl sutikimo, apie kurį pranešama iš ankšto, procedūros, taikomos tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje	Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade	2003.12.16

ILO CONVENTIONS RATIFIED BY LITHUANIA

LIETUVOS RESPUBLIKOS RATIFIKUOTOS TARPTAUTINĖS DARBO ORGANIZACIJOS KONVENCIJOS

	Konvencija	Convention	Ratification date / Ratifikavimo data
32.	<u>Konvencija dėl aštuonių valandų darbo dienos ir 48 valandų darbo savaitės pramonės įmonėse nustatymo</u>	<u>C1 Hours of Work (Industry) Convention, 1919</u>	19.06.1931
33.	<u>Konvencija dėl moterų nakties darbo *</u>	<u>C4 Night Work (Women) Convention, 1919</u>	19.06.1931
34.	<u>Konvencija dėl vaikų nakties darbo pramonėje</u>	<u>C6 Night Work of Young Persons (Industry) Convention, 1919</u>	19.06.1931

35.	Konvencija dėl žemės ūkio darbuotojų teisių jungtis į asociacijas ir vienytis	C11 Right of Association (Agriculture) Convention, 1921	26.09.1994
36.	Konvencija dėl savaitinio poilsio pramonės įmonėse	C14 Weekly Rest (Industry) Convention, 1921	19.06.1931
37.	Konvencija dėl šalies ir užsienio piliečių lygių teisių atlyginant žalą, įvykus nelaimingiems atsitikimams	C19 Equality of Treatment (Accident Compensation) Convention, 1925	28.09.1934
38.	Konvencija dėl draudimo ligoje pramonės ir prekybos ir namų ruošos darbininkų	C24 Sickness Insurance (Industry) Convention, 1927	19.06.1931
39.	Konvencija dėl sunkių krovinių, pervežamų laivuose, svorio nurodymo	C27 Marking of Weight (Packages Transported by Vessels) Convention, 1929	28.09.1934
40.	Konvencija dėl priverstinio ar privalomojo darbo	C29 Forced Labour Convention, 1930	26.09.1994
41.	Konvencija dėl darbo laiko sutrumpinimo iki 40 valandų per savaitę	C47 Forty-Hour Week Convention, 1935	26.09.1994
42.	Konvencija dėl jūreivių sveikatos patikrinimo	C73 Medical Examination (Seafarers) Convention, 1946	19.11.1997
43.	Konvencija dėl vaikų ir jaunuolių naktinio darbo apribojimo nepramoniniuose darbuose	C79 Night Work of Young Persons (Non-Industrial Occupations) Convention, 1946	26.09.1994
44.	Konvencija dėl TDO Generalinės konferencijos pirmosiose dvidešimt aštuoniose sesijose priimtų konvencijų dalinio pakeitimo...	C80 Final Articles Revision Convention, 1946	26.09.1994
45.	Konvencija dėl darbo inspekcijos pramonėje ir prekyboje	C81 Labour Inspection Convention, 1947	26.09.1994
46.	Konvencija dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo	C87 Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948	26.09.1994
47.	Konvencija dėl įdarbinimo tarnybų organizavimo	C88 Employment Service Convention, 1948	26.09.1994
48.	Konvencija dėl jaunuolių naktinio darbo pramonėje (pakeista)	C90 Night Work of Young Persons (Industry) Convention (Revised), 1948	26.09.1994
49.	Konvencija dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo	C98 Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949	26.09.1994
50.	Konvencija dėl vienodo atlyginimo vyrams ir moterims už lygiavertį darbą	C100 Equal Remuneration Convention, 1951	26.09.1994
51.	Konvencija dėl priverstinio darbo panaikinimo	C105 Abolition of Forced Labour Convention, 1957	26.09.1994
52.	Konvencija dėl jūreivių nacionalinių asmens pažymėjimų	C108 Seafarers' Identity Documents Convention, 1958	19.11.1997
53.	Konvencija dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje	C111 Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958	26.09.1994
54.	Konvencija dėl TDO Generalinės konferencijos pirmosiose trisdešimt dviejose sesijose priimtų konvencijų dalinio pakeitimo	C116 Final Articles Revision Convention, 1961	26.09.1994
55.	Dėl užimtumo politikos	C122 Employment Policy Convention, 1964	03.03.2004

56.	Konvencija dėl vienam darbuotojui leistino maksimalaus krūvio pernešimo	C127 Maximum Weight Convention, 1967	26.09.1994
57.	Konvencija dėl minimalaus darbo užmokesčio nustatymo, ypač atsižvelgiant į besivystančias šalis	C131 Minimum Wage Fixing Convention, 1970	26.09.1994
58.	Konvencija dėl darbuotojų atstovų gynimo ir jiems teikiamų galimybių įmonėje	C135 Workers' Representatives Convention, 1971	26.09.1994
59.	Konvencija dėl minimalaus įdarbinamojo amžiaus	C138 Minimum Age Convention, 1973	22.06.1998
60.	Konvencija dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales	C142 Human Resources Development Convention, 1975	26.09.1994
61.	Konvencija dėl trišalių konsultacijų tarptautinėms darbo normoms įgyvendinti	C144 Tripartite Consultation (International Labour Standards) Convention, 1976	26.09.1994
62.	Konvencija dėl prekybinės laivybos minimalių standartų ir jos Protokolas	C147 Merchant Shipping (Minimum Standards) Convention, 1976 (and its Protocol)	14.07.2006
63.	Konvencija dėl slaugos personalo įdarbinimo ir darbo bei gyvenimo sąlygų	C149 Nursing Personnel Convention, 1977	12.06.2007
64.	Konvencija dėl kolektyvinių derybų skatinimo	C154 Collective Bargaining Convention, 1981	26.09.1994
65.	Konvencija dėl pareigų šeimai turinčių darbuotojų – vyrų ir moterų – lygių galimybių ir vienodo požiūrio į juos	C156 Workers with Family Responsibilities Convention, 1981	06.05.2004
66.	Konvencija dėl (invalidų) profesinės reabilitacijos ir užimtumo	C159 Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Convention, 1983	26.09.1994
67.	Konvencija dėl darbo statistikos	C160 Labour Statistics Convention, 1985	10.06.1999
68.	Konvencija dėl naktinio darbo	C171 Night Work Convention, 1990	26.09.1994
69.	Konvencija dėl darbuotojų reikalavimų gynimo jų darbdaviui tapus nemokiu	C173 Protection of Workers' Claims (Employer's Insolvency) Convention, 1992	26.09.1994
70.	Konvencija dėl privačių įdarbinimo agentūrų	C181 Private Employment Agencies Convention, 1997	19.03.2004
71.	Dėl nepriimtino vaikų darbo uždraudimo	C182 Worst Forms of Child Labour Convention, 1999	29.09.2003
72.	Dėl motinystės apsaugos (pakeista 2000 m.)	C183 Maternity Protection Convention, 2000	23.09.2003

APPENDIX B

LIST OF RARE THREATENED AND ENDANGERED SPECIES LISTED FOR LITHUANIA LIETUVOS RESPUBLIKOS RAUDONOSIOS KNYGOS SĄRAŠAS

RED LISTED SPECIES IN LITHUANIA List of Red Book species ammended on February 11th, 2010 by Minister of Environment of Lithuania, order Nr. D1-130 "On order Nr. 504 dated October, 13th, 2003 by Minister of Environment named „On the approval of the list of protected animal, plant and fungi species included in the Red Book of Lithuania".

Link to the RED LIST of Lithuania: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=219902

LIETUVOS RESPUBLIKOS RAUDONOSIOS KNYGOS sąrašas patvirtintas LR Aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 "Dėl į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo", pakeistas 2010 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. D1-130

Nuoroda į Lietuvos RK sąrašą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=219902

End of Standard

Standarto pabaiga